

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

Legal Problems in Personal Data Protection of Private Higher Education
Institutions in Thailand

โดย

ดร. นิตาวรรณ เพระสุนทร

สนับสนุนโดย

สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต

2567

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต และศาสตราจารย์ ดร. ประสิทธิ์ เอกบุตร ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยในทุกขั้นตอน รวมทั้งกรุณาพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องของรายงานการวิจัยเล่มนี้โดยตลอด และช่วยเหลือในประการต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยจนงานวิจัยฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วง ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง และขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวและเพื่อน ๆ ร่วมสถาบันทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยค้นคว้า อุทิศเวลาให้แก่ผู้วิจัย และเป็นกำลังใจให้เป็นอย่างดียิ่งตลอดการทำวิจัย นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ได้สนับสนุนทุนการวิจัยในครั้งนี้ ส่งผลให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยดี

นิตาวรรณ เพราะสุนทร

กรกฎาคม 2567

ชื่อเรื่อง : ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

ผู้วิจัย : ดร. นิตาพรรณ เพระสุนทร

สถาบัน : คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีที่พิมพ์ : 2567

สถานที่พิมพ์ : มหาวิทยาลัยรังสิต

แหล่งที่เก็บรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ : มหาวิทยาลัยรังสิต **จำนวนหน้า :** 120 หน้า

คำสำคัญ : ข้อมูลส่วนบุคคล, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน , กฎหมายคุ้มครองข้อมูล

ลิขสิทธิ์ : มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเพื่อ 1) ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีอันเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล 2) ศึกษาระบบและมาตรการกฎหมายในกติกาสากล กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3) วิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย 4) เสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้สอดคล้องกับกฎหมาย โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ภายใต้สมมติฐานว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีความไม่ชัดเจนและซับซ้อน อาจมีปัญหาทางกฎหมายในการปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ซึ่งมีสถาบันการศึกษาหลายรูปแบบ มีการดำเนินการในรายละเอียดที่ต่างกัน อาจมีการตีความกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน โดยเสนอแนะให้หน่วยงานกำกับดูแลด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลออกแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อลดความสับสนในการปฏิบัติตามกฎหมาย และสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และสามารถใช้องค์ความรู้ส่วนบุคคลที่อยู่ในการครอบครองอย่างมีประสิทธิภาพที่นำไปสู่ธรรมาภิบาล สร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพให้กับประเทศชาติต่อไป

Title: Legal Problems in Personal Data Protection of Private Higher Education Institutions in Thailand.

Researcher: Dr. Nidawan Pawcsuntorn **Affiliation:** Faculty of Law, Rangsit University

Year of Publication: 2567 **Publisher :** Rangsit University

Source: Rangsit University **No. of pages:** 120 pages

Keywords: Personal Data, Private Higher Education Institutions, Data Protection Law

Copyrights: Rangsit University

Abstract

The aim of this study on Legal Problems in Personal Data Protection of Private Higher Education Institutions in Thailand is to: 1) Examine the concepts and theories related to the right to privacy concerning personal data, 2) Evaluate the legal framework and mechanisms in international regulations, 3) Analyze the challenges related to compliance with the Personal Data Protection Law of private higher education institutions in Thailand, and 4) Provide recommendations for personal data protection in accordance with the law. The study employs documentary research to address the assumption that the Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019) is ambiguous and complex, likely resulting in legal challenges in aligning with the objectives of private higher education institutions established under the Higher Education Institutions Act B.E. 2562 (2019) and the Private Higher Education Institutions Act B.E. 2546 (2003). These acts encompass various types of educational institutions operating with differing specifications, potentially leading to diverse interpretations of the Personal Data Protection Law. It is recommended that the Personal Data Protection Supervisory Authority issues guidelines for the protection of personal data for private higher education institutions to mitigate confusion in legal compliance and align with the objectives of private higher education institutions. This will enable these institutions to effectively utilize personal data in their possession, thereby

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 นิยามศัพท์	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 สมมุติฐานการวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูล	7
2.2 แนวคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล	12
2.3 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่างประเทศ	21
2.4 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย	34
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61

promoting good governance, transparency, and the continual development of high-quality human resources for society.

บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	66
3.1	วิธีการวิจัย	66
3.2.	การเข้าถึงข้อมูล	69
3.3	การวิเคราะห์ข้อมูล	69
3.4	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
3.5	กรอบแนวคิดการวิจัย	70
บทที่ 4	ผลการวิจัย	71
4.1	แนวคิดและสถานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล	71
4.2	การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมาย	75
4.3	“ข้อมูลส่วนบุคคล” ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	76
4.4	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล”	88
4.5	ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล	89
4.6	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะ “ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล”	94
4.7	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล	95
บทที่ 5	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	98
5.1	สรุป	98
5.2	ข้อเสนอแนะ	102
	เอกสารอ้างอิง	109
	ประวัติผู้วิจัย	118

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“สถาบันอุดมศึกษาเอกชน” หมายความว่า “สถานศึกษาของเอกชนที่ให้การศึกษาระดับปริญญาแก่บุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป ภายใต้การกำกับและควบคุมของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย” เป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษ ส่งเสริมวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลป และวัฒนธรรมของชาติ ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

ภายใต้พันธกิจตามกฎหมาย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนย่อมมีข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ที่มีใช้คณาจารย์ หรือลูกจ้าง หรือบุคคลภายนอกผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในครอบครอง มีผลให้ต้องคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยกฎหมายฉบับนี้ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 แต่เนื่องจากการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต้องการความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีขั้นสูง ประกอบกับการระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 จึงมีการขยายระยะเวลาการปฏิบัติตามกฎหมายนี้สองครั้ง และมีผลบังคับใช้วันที่ 1 มิถุนายน 2565

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีที่มาจาก “ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีแนวโน้มเกิดการละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิความเป็นส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาประโยชน์ หรือเปิดเผยโดยมิชอบหรือโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เพื่อประโยชน์ในทางการค้า หรือเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในการกระทำความผิดต่าง ๆ เช่น การหมิ่นประมาท การฉ้อโกง เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” ตามนโยบายของรัฐบาล ตามที่ปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยกฎหมายได้สร้างกลไกการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสอดคล้องกับมาตรฐานที่เป็นสากล

เพื่อแก้ไขปัญหาละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับกับบุคคลหรือนิติบุคคลเอกชนและรัฐที่มีข้อมูลส่วนบุคคลในความครอบครอง โดยมีข้อยกเว้นบางประการ เช่น กระบวนการพิจารณาคดี การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การดำเนินการกับข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิต เป็นต้น

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กำหนดหน้าที่หลายประการ อันอาจส่งผลกระทบต่อการใช้กฎหมายนี้ต่อการประกอบธุรกิจเอกชนในหลายระดับ ทั้งธุรกิจระดับมหภาคและจุลภาค รวมถึงองค์การการค้า และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ฯลฯ เนื่องจากกำหนดหน้าที่แก่ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น กล่าวคือ เมื่อบุคคลหรือผู้ประกอบธุรกิจอยู่ในความหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลแล้ว จะต้องทำหน้าที่หลายประการ เช่น การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล การให้สิทธิตรวจสอบ แก้ไข ลบ ข้อมูลส่วนบุคคลตามคำร้องขอของเจ้าของข้อมูล ตลอดจนการกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจประเมินมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (Audit and Compliance) ซึ่งผู้ประกอบการอาจต้องปรับปรุง ปฏิรูป จัดทำระบบ ตลอดจนมีเงื่อนไขและหน้าที่อื่น เช่น การขอความยินยอม (Consent) และอื่นๆ ซึ่งจะเป็นไปตามมาตรฐานสากล เมื่อมีการโอนข้อมูลไปยังต่างประเทศที่กำหนดให้ธุรกิจคู่ค้าต้องมีจริยธรรมในการจัดการข้อมูล และคุ้มครองสิทธิในข้อมูลของบุคคลอื่น ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในข้อมูลของบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ หากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ จะต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญาและทางปกครอง

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ต้องปฏิบัติตามและกำหนดกระบวนการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งบังคับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลทุกราย ซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่าการเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้หรือเปิดเผยนั้น ได้กระทำในหรือนอกราชอาณาจักร รวมถึงในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอยู่นอกราชอาณาจักร แต่ได้เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร โดยการเสนอสินค้าหรือบริการให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่า จะมีการชำระเงินของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ก็ตาม รวมถึงการเฝ้าติดตามพฤติกรรมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักร การปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้อง จะมีภาระหน้าที่ในบุคลากร การเตรียมมาตรการทางเทคโนโลยีขั้นสูง มีต้นทุนการจัดการบริหารมาก แต่หากพิจารณาในด้านดี ของการ

ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ จะเป็นการสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีข้อมูลที่ถูกต้อง มีคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม อย่างชัดเจน ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่การตรวจสอบการบริหารขององค์กรได้ ทำให้การดำเนินการต่างๆ มีความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล นำไปสู่การให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

งานวิจัยฉบับนี้ จึงเป็นศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย และเพื่อเสนอแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การศึกษาคำนิยามคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” ตลอดจนการจำแนกประเภทข้อมูล ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การเปิดเผย หรือการโอนข้อมูลข้ามพรมแดน การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการตรวจประเมินให้สอดคล้องตามกฎหมาย ฯลฯ โดยเน้นข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากข้อมูลหน่วยงานเอกชนอื่น อาทิ ข้อมูลประวัติการศึกษา การอนุมัติปริญญาบัตร รายงานความประพฤติ รายงานการทำกิจกรรมในสถานศึกษา แม้กระทั่งข้อมูลการภาคทัณฑ์นักศึกษา ฯลฯ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายและแนวปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐสิงคโปร์ เพื่อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและสอดคล้องกับนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546
- 2) ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทยกับมาตรฐานสากล สหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐสิงคโปร์
- 3) วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

4) เสนอแนวปฏิบัติให้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

1.3 นิยามศัพท์

“สถาบันอุดมศึกษาเอกชน” หมายความว่า “สถานศึกษาของเอกชนที่ให้การศึกษาระดับปริญญาแก่บุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป ภายใต้การกำกับและควบคุมของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย” (มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า “ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ”

“ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า “บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล”

“ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า “บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” (มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

“ข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหว” (Sensitive Personal Data) หมายความว่า “ข้อมูลข่าวสารที่มีความเฉพาะบุคคล เป็นข้อมูลที่ควรเป็นความลับ หรือไม่ควรเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความอ่อนไหว ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความเชื่อทางศาสนา ปรัชญาการดำเนินชีวิต ลัทธิความเชื่อทางการเมือง พฤติกรรมทางเพศ ข้อมูลสุขภาพ รวมถึง เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นเรื่องส่วนตัวโดยแท้ของบุคคล แต่มีความละเอียดอ่อนและเสี่ยงต่อการถูกใช้ในการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ” (ได้แก่ข้อมูลส่วนบุคคลใน มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

“โปรไฟล์” (Profiling) หมายความว่า “รูปแบบใด ๆ ของการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยอัตโนมัติ เพื่อประเมินความเป็นส่วนบุคคลของบุคคลธรรมดา เพื่อวิเคราะห์หรือคาดการณ์ด้านที่เกี่ยวข้อง

กับการปฏิบัติตนของบุคคลธรรมดาในที่ทำงาน ด้านสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านความชอบส่วนบุคคล ด้านความสนใจของบุคคล ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านพฤติกรรม ด้านสถานที่หรือการเคลื่อนไหวใดๆ” (Article 4(4) GDPR)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการวิจัยทางกฎหมาย โดยการศึกษาการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จำกัดเฉพาะ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยที่จัดตั้งตาม พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 และกฎกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐสิงคโปร์

1.5 สมมุติฐานการวิจัย

การประกาศใช้ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีขั้นตอนที่ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีขั้นสูง การดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ต้องมีการทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ขั้นตอนและกระบวนการที่เหมาะสม สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลในความครอบครองของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากกิจการอื่นๆ เช่น ประวัติความประพฤติในชั้นเรียน ผลการสอบของนักศึกษา หรือข้อมูลของนักศึกษาผู้เยาว์ เป็นต้น จึงควรมีระเบียบหรือคู่มือกำหนดแนวปฏิบัติ ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและลักษณะกิจการในการให้บริการการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะได้นำข้อเสนอแนะ ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองขององค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับกลไกและขั้นตอนที่กำหนดใน พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 2

ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาจากแนวคิดพื้นฐานของสิทธิความเป็นส่วนตัว (Right to privacy) พัฒนามาเป็น “สิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล” สิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับการรับรองในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) ต่อมาปรากฏในความตกลงระหว่างประเทศหลายฉบับ นานาอารยประเทศให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้ โดยตราเป็นกฎหมายลักษณะเป็นกฎหมายกลาง คุ้มครองเป็นการทั่วไป (Comprehensive Law) หรือเป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับบางกิจการ

สำหรับประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายกลาง สำหรับหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่นในครอบครอง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีหน้าที่ตามกฎหมายฉบับดังกล่าว ทั้งนี้ ในการทำความเข้าใจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ ต้องศึกษาแนวคิดพื้นฐานในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยในบทนี้จะได้กล่าวถึง 2.1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูล 2.2 แนวคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 2.3 กฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของต่างประเทศ 2.4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูล

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูล (Information Privacy) เป็นที่มาของแนวคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง 2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัว 2.1.2 แนวคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัว

แนวคิดสิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy Rights) ปรากฏในกติกาสากลหลายฉบับ “บุคคลใดจะถูกแทรกแซงตามอำเภอใจในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัยหรือการสื่อสาร หรือจะถูกหลอกลวง ภัยรุมเร้า และชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองของกฎหมายจากการแทรกแซงสิทธิหรือ

การลบล้างดังกล่าว นั้น ” ปรากฏใน Article 12 ของ The Universal Declaration of Human Rights และ Article 17 และ the United Nations Covenant on Civil and Political Rights of December 1966 ตลอดจน ปรากฏใน Article 8 ของ European Convention for the Protection of Human Rights และ Fundamental Freedoms ซึ่งบัญญัติว่า “ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองต่อชีวิตส่วนตัว ครอบครัว เคหสถานและการติดต่อสื่อสาร” โดยกฎหมายของประเทศต่างๆ ได้รับรองสิทธิดังกล่าวไว้ รวมถึงในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ ได้รับรองสิทธิความเป็นส่วนตัวไว้ทุกฉบับ รวมถึงฉบับปัจจุบัน ในมาตรา 32 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำการอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใดๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ” จะเห็นได้ว่า แนวคิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ได้รับการพัฒนามาตามลำดับ ได้รับการยอมรับและเป็นที่มาของสิทธิส่วนตัวในข้อมูลส่วนบุคคล ในที่นี้จะกล่าวถึง 2.1.1.1 ความหมายและ พัฒนาการของสิทธิความเป็นส่วนตัว 2.1.1.2 ประเภทของสิทธิความเป็นส่วนตัว

2.1.1.1 ความหมายและ พัฒนาการของสิทธิความเป็นส่วนตัว

ความหมายของ “สิทธิความเป็นส่วนตัว” (Privacy) เป็นที่ถกเถียงกันมายาวนาน โดยทั่วไป เห็นว่า สิทธิความเป็นส่วนตัวมีความหมายในเรื่องสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพราะคำดังกล่าว ปรากฏในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) (ICCPR) อย่างไรก็ดี มีข้อแย้งว่า ในบางบริบทสิทธิความเป็นส่วนตัวเกี่ยวข้องกับการเมือง วัฒนธรรม และสังคม

การศึกษาส่วนใหญ่ให้คำนิยาม “สิทธิความเป็นส่วนตัว” โดยอ้างอิงความคิดเห็นของนักคิด นักเขียนหลากหลายที่น่าสนใจ ได้แก่ Alan Westin ผู้เขียน “Privacy and Freedom” ให้ความหมายว่า “เป็นความต้องการของมนุษย์ในการอยู่อย่างสันโดษ ความเป็นส่วนตัว การไม่เปิดเผยตัวตน เป็น หัวใจของเสรีภาพยุคใหม่” แต่ David Flaherty กลับเห็นว่า “แม้ว่าสิทธิความเป็นส่วนตัวมีความสำคัญและเป็นคุณค่าตามที่กฎหมายกำหนด แต่สิทธินี้แตกต่างจากเสรีภาพ และประชาธิปไตยโดยทั่วไป” The Younger Committee of United Kingdom เห็นว่า “ความเป็นส่วนตัวเป็นสิ่งสากล และไม่จำกัดเฉพาะ

มนุษย์ รวมถึงสัตว์ที่ต้องการความเป็นส่วนตัว อาจกล่าวได้ว่า สิทธิความเป็นส่วนตัวแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมของแต่ละสังคม บางสังคมอาจให้ความเป็นส่วนตัวมีความกว้างขวางหรือมีขอบเขตที่แตกต่างกันไป” (Michael, 1994: 2-3)

การศึกษาของคณะกรรมการนิติศาสตร์ระหว่างประเทศ หรือ ICJ (International Committee of Jurists) (1967) ที่กรุงสตอกโฮล์มประเทศสวีเดน ที่สนับสนุนหลักนิติธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ได้ให้ความหมาย คำว่า “สิทธิความเป็นส่วนตัว” ว่า “เป็นสิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง โดยได้รับการรบกวนน้อยที่สุด” และมีการขยายความหมายอีกคือ สิทธิของปัจเจกชนที่จะอยู่ด้วยตนเองโดยไม่ได้รับการคุ้มครองในด้าน 1) การแทรกแซงชีวิตส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน 2) การแทรกแซงทางร่างกายและจิตใจ ทางจริยธรรม หรือเสรีภาพทางความคิด 3) การทำลายเกียรติยศ ชื่อเสียง 4) การไขข่าวแพร่หลายข้อมูลอันเป็นเท็จ 5) การเปิดเผยข้อเท็จจริงส่วนตัวอันทำให้อับอาย 6) การใช้นาม อัตลักษณ์หรือความชอบส่วนบุคคลของผู้อื่น 7) การสืบความลับ การสอดรู้สอดเห็น การเฝ้ามอง และการรบกวน 8) การแทรกแซงการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น 9) การใช้สิทธิโดยมิชอบซึ่งการติดต่อส่วนบุคคล โดยลายลักษณ์อักษร หรือโดยวาจา 10) การเปิดเผยความลับ จากข้อมูลที่ส่งไปหรือได้รับมาจากการประกอบวิชาชีพ (Nordic Conference on the right to Privacy, 1967 :online)

นอกจากนี้ Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis (1890: online) นักกฎหมายชาวอเมริกาได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ริเริ่มเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวในประเทศสหรัฐอเมริกา เห็นว่า “เดิมกฎหมายรับรองสิทธิของทรัพย์สินที่สามารถจับต้องได้ แต่ต่อมาได้รับรองสิทธิที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิด เช่น สิทธิในการดำรงชีวิต สิทธิที่จะอยู่โดยลำพังปราศจากการรบกวน (The right to be let alone) ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว สิทธิในความเป็นอยู่ (right to life)” โดยมีข้อสังเกตว่ารัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ได้กำหนดคำว่า “สิทธิความเป็นส่วนตัว” แต่ศาลสูงประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีคำพิพากษาคดีเป็นบรรทัดฐานว่า รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (Fourth Amendment) ได้รับรองสิทธิส่วนบุคคลไว้ในบริบทต่างๆ อาทิ บัญญัติว่า ประชาชนต้องมีความปลอดภัย ไม่ถูกละเมิดสิทธิในชีวิต เคหสถาน เอกสาร และทรัพย์สินส่วนบุคคล ต่อการตรวจค้น และการยึดทรัพย์

โดยไม่มีเหตุอันควร และได้ตัดสินไว้ในหลายคดี อาทิ *Pierce v. Society of Sisters* (1925) *Roe v. Wade* (1973) *Lawrence v. Texas* (2003) (David Bender, 2012 :1-2)

ต่อมา William Prosser (1960) ได้ศึกษาคดีต่างๆ ประมาณ 300 คดี ที่ได้รับอิทธิพลจากความคิดของ Warren and Brandeis และได้ขยายหลักคิดความรับผิดชอบละเมิดเดิม ไปสู่ความรับผิดชอบในการรบกวนสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวด้าน (1) การรุกร้าความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่น (2) การเปิดเผยข้อเท็จจริงส่วนตัวของผู้อื่นสู่สาธารณะ (3) การเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชนโดยข้อความอันเป็นเท็จ (false light or publicity) ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย นักแสดงได้ทำการแสดงโดยประมาท ทำให้บุคคลอื่นใจผิดในเรื่องที่ทำการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว (4) การใช้ชื่อหรือภาพของบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ของตนเอง (Appropriation) รวมถึงการโฆษณาชื่อหรือภาพดังกล่าว (right of publicity) (Glancy, 1979: online)

บรรเจิด สิงคะเนติ (2558: 126-127) เห็นว่า สิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนหนึ่งของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิมนุษยชน ในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งเป็นสิทธิของบุคคลในการดำรงชีพ ที่ต้องรับได้รับการคุ้มครองเป็นอย่างน้อยที่สุด ที่จะพึงได้รับในฐานะการเป็นมนุษย์และเป็นคุณค่าอันเนื่องมาจากความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วยสาระสำคัญสองประการคือ สิทธิในชีวิตร่างกายและสิทธิในความเสมอภาค ซึ่งรัฐในระบอบเสรีประชาธิปไตยไม่สามารถลดคุณค่าดังกล่าวลงได้

จะเห็นได้ว่า สิทธิความเป็นส่วนตัวมีการพัฒนามาตามลำดับ จากเดิมการละเมิดสิทธิส่วนตัว อาจหมายถึงการกระทำทางกายภาพ เช่น การเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่น อย่างไรก็ตามในโลกยุคใหม่ และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้เกิดสิทธิส่วนตัวใหม่ อาทิ สิทธิความเป็นส่วนตัวที่เกิดจากการใช้คอมพิวเตอร์และการเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ต อาจมีปัญหาเรื่องของการละเมิดความเป็นส่วนตัวในการเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น เข้าบัญชีโซเชียลมีเดียของผู้อื่นโดยมิชอบ ใน Facebook หรือ Twitter หรือ X รวมถึงการขโมยข้อมูลของบุคคลอื่น ตลอดจน ของบุคคลอื่น และการที่ในยุคนี้ที่มีอุปกรณ์ใหม่ๆ ทำให้มีข้อถกเถียงกันในเรื่องความเป็นส่วนตัวในบริบทใหม่ เช่น การใช้อุปกรณ์ติดตามความเคลื่อนไหวของบุคคล การติดตั้งกล้องสอดแนม ระบบ Big Data หรือระบบ Block chain การใช้โปรแกรม AI เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการละเมิดส่วนบุคคลยุคใหม่ ซึ่งทำให้สิทธิความเป็นส่วนตัวมีความหมายที่แตกต่างจากในอดีตในด้านกฎหมาย จะต้องมีการกำหนดกฎหมายให้เท่าทันกับความเจริญทางเทคโนโลยี

2.1.1.2 ประเภทของสิทธิความเป็นส่วนตัว

แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวได้พัฒนาตามลำดับ ยอมรับกันว่า ประสิทธิภาพความเป็นส่วนตัว จำแนกออกได้เป็น 4 ด้าน คือ

- 1) ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลส่วนตัว (Information Privacy) ซึ่งเป็นเรื่องของการบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคล
- 2) ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกาย (Bodily Privacy) เป็นการให้ความคุ้มครองในชีวิตร่างกายของบุคคลทางกายภาพที่จะไม่ถูกดำเนินการอันละเมิดความเป็นส่วนตัว อาทิ การทดลองทางชีวภาพ การทดลองยาใหม่กับคนไข้ เป็นต้น
- 3) ความเป็นส่วนตัวในการสื่อสาร (Privacy of Communication) ให้ความคุ้มครองในความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสารทางจดหมาย โทรศัพท์ ทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสารอื่นใดที่ผู้อื่นจะล่วงรู้ไม่ได้
- 4) ความเป็นส่วนตัวในการอยู่หรือพักอาศัย (Territorial Privacy) เป็นการกำหนดขอบเขตหรือข้อจำกัดที่บุคคลอื่นจะรุกร้าเข้าไปในอาณาเขตที่เป็นส่วนตัวมิได้ รวมทั้งการติดตั้งกล้องวงจรปิด การตรวจสอบหมายเลขประจำตัวประชาชน ของบุคคลเพื่อการเข้าพักอาศัย (บรรเจิด สิงคะเนติ, นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์ และเรวดี ขวัญทองยิ้ม, 2558 : 6-7)

ในการศึกษานี้ จะเน้นไปที่ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ที่ในยุคปัจจุบันถือว่า ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญ ดึงเห็นได้จากการที่องค์กรจัดทำเหมืองข้อมูล (Data mining) หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก เพื่อให้ได้ความรู้จากข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการ อาทิ การบูรณาการข้อมูล (DataIntegrations) การแปลงข้อมูล (Data Transformation) การนำข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออก (Data Cleaning) (Han, et al., 2012) เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารงานของรัฐและเอกชน แยกความได้เปรียบในทางการค้าและด้านอื่นๆ อย่างไรก็ดี การทำเหมืองข้อมูลดังกล่าว ต้องระมัดระวังมิให้เป็นการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งถือเป็นความผิดตามมาตราฐานสากลและกฎหมายของประเทศต่างๆ ดังจะกล่าวต่อไป

2.2 แนวคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมาจากสิทธิความเป็นส่วนตัว ซึ่งได้รับการยอมรับว่า เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน มีการจำแนกสิทธิส่วนตัวไว้หลายด้าน อย่างไรก็ตาม ในโลกยุคใหม่ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และการเชื่อมต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยเทคโนโลยีไร้สาย การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ความก้าวหน้าในการประมวลผลข้อมูล มีการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการไหลบ่าของข้อมูลต่างๆ อย่างมหาศาล ด้านดีคือ การมีข้อมูลที่ดี จะส่งผลในประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การบริการ การทำธุรกรรม การซื้อขาย การทำนิติกรรม ฯลฯ หากเลือกข้อมูลได้ถูกต้องเหมาะสม ส่งผลให้การตัดสินใจด้านต่างๆ เป็นไปได้เหมาะสมกับสถานการณ์ รวดเร็ว ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

อย่างไรก็ดี ข้อมูลส่วนบุคคลส่วนหนึ่งที่สามารถระบุความเป็นตัวตนของบุคคลได้ ถือว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคล เป็นสิทธิที่พัฒนามาจากสิทธิในชีวิตและร่างกายของบุคคล และด้วยกฎหมายที่ได้พัฒนาไป และขยายความคุ้มครองไปยังความคิด ทัศนคติ ความเชื่อของบุคคล ทำให้บุคคลมีเจตจำนงในข้อมูลของตน มีความสามารถที่จะกำหนดให้ข้อมูลของตนเองถูกเปิดเผยไปยังบุคคลภายนอก หรือสาธารณะได้ เพียงใด การที่บุคคลอื่นนำข้อมูลไปเปิดเผยหรือใช้โดยมิชอบ ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล มีผลต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง และชีวิตความเป็นอยู่ อาจถูกดูหมิ่น ดูแคลน เป็นการทำร้ายจิตใจ หรืออาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน อาจถูกจับตามองจากบุคคลภายนอก เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ฯลฯ จึงอาจถือได้ว่า สิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลมีความสำคัญ มีความเชื่อมโยงกับการความเป็นมนุษย์ของเจ้าของข้อมูล จึงอาจกล่าวได้ว่า “ข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในฐานะที่เป็นสิ่งบ่งชี้สำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” (นคร เสรีรักษ์, 2557 : 97-102)

ในการศึกษานี้เป็นเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จึงต้องศึกษาในหัวข้อ 2.2.1 ความหมายคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” 2.2.2. ประเภทของข้อมูลส่วนบุคคล 2.2.3 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรฐานสากล

2.2.1 ความหมายคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” (Personal Information หรือ Personal Data) แยกพิจารณาได้ดังนี้

คำว่า “ข้อมูล” หมายถึง ข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่มีอยู่ หรือยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริง สำหรับใช้เป็นหลักฐานหาความจริงหรือการคำนวณ และคำว่า “ข้อมูล” ในภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า “data” หรือ “information” ซึ่งทั้งสองคำมีความหมายแตกต่างกัน คำว่า “data” หมายถึง ข้อเท็จจริงหรือตัวเลข ที่ได้เก็บรวบรวมเพื่อตรวจสอบ และใช้เพื่อช่วยการตัดสินใจ หรือข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถจัดเก็บ และใช้โดยคอมพิวเตอร์

ส่วนคำว่า “Information” หมายถึง ข่าว ข้อเท็จจริง หรือ ความรู้ หรือ ราชบัณฑิตให้ความหมายไว้คือ สารสนเทศ สนเทศ และ สารนิเทศ ทางนิติศาสตร์ไทยใช้ว่า “ข้อมูลข่าวสาร” ดังปรากฏใน พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยใช้คำว่า “ข้อมูลข่าวสาร” และปรากฏแพร่หลายเป็นภาษาอังกฤษว่า “Thailand Official Information Act 1997” คำว่า “ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่าสิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใดๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผ่นผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย फिल्म การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

คำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” ตามมาตรฐานสากลและกฎหมายของนานาประเทศ พิจารณาได้ดังนี้

1) องค์การร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD: The Organization for Economic Cooperation and Development) ใน OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Data Flows of Personal Data 1980 ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “ข้อมูลใดๆ ที่เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดตัวบุคคล หรืออาจจะระบุตัวบุคคลได้

2) สหภาพยุโรป ในข้อบังคับสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (General Data Protection Regulation) หรือ GDPR (European Union Data Protection Directive 95/46/EC) ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “บุคคลที่สามารถระบุได้โดยตรงหรือโดยอ้อมโดยอ้างอิงถึงข้อมูลนั้น เช่น ชื่อหมายเลขประจำตัว ข้อมูลที่อยู่ ข้อมูลออนไลน์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบ

อย่างเดียวนหรือหลายอย่าง ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง เกี่ยวกับทางกายภาพ ทางสรีรวิทยา ทางพันธุกรรม ทางจิตใจ ทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม หรือเอกลักษณ์ทางสังคมของบุคคลนั้น” (Article 4, GDPR)

3) สหราชอาณาจักร ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “ข้อมูลใด ๆ ที่เชื่อมโยงไปสู่การระบุตัวบุคคล หรือที่ระบุตัวบุคคลธรรมดาที่ยังมีชีวิต” (Article 3, Data Protection Act 2018, U.K.)

4) สหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “การบันทึกใดๆ การรวบรวม การจัดหมวดหมู่ของข้อมูล เกี่ยวกับบุคคล โดยหน่วยงานของรัฐ รวมถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา ธุรกรรมทางการเงิน รายงานทางการแพทย์ ประวัติอาชญากรรมหรือประวัติการทำงาน ซึ่งปรากฏชื่อ หมายเลขที่บ่งชี้ สัญลักษณ์ หรือสิ่งบ่งชี้อื่นใดที่ระบุความเป็นบุคคลนั้นลายพิมพ์นิ้วมือ แบบพิมพ์เสียง หรือภาพถ่าย” (The Privacy Act 1974 (5 U.S. Code § 552a-Records maintained on individuals))

โดยมีข้อสังเกตว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีกฎหมายกลาง (Federal Code Law) คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ความหมายของ “ข้อมูลส่วนบุคคล” อยู่ในกฎหมาย The Privacy Act 1974 อย่างไรก็ตาม มีบางมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น รัฐแมริแลนด์ คือ Personal Information Protection Act รัฐแคลิฟอร์เนีย ใน The California Online Privacy Protection Act รัฐแมสซาชูเซตส์ Standards for the protection of personal information of residents of the Commonwealth ฯลฯ

5) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “ข้อมูลใดๆของบุคคลและสภาพความจริงใดๆเกี่ยวกับบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงหรือที่ชี้ความเป็นบุคคลนั้นๆ” (Section 2, The German Bundesdatenschutzgesetz) (BDSG).

6) สาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “ข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลธรรมดา ซึ่งสามารถระบุถึงความเป็นบุคคลใดได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยการอ้างอิงหมายเลขที่ระบุไปยังปัจจัยหนึ่งใดหรือมากกว่านั้น ที่ระบุไปถึงถึงบุคคลนั้น” (Article 4, The Data Protection Act 1978, France)

7) เครือรัฐออสเตรเลีย ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระบุตัวบุคคล หรือ บุคคลใด ๆ ซึ่งได้รับการระบุอย่างสมเหตุผล ไม่ว่าข้อมูลหรือความเห็นนั้น ถูกต้องหรือไม่ และ ไม่ว่าข้อมูลหรือความเห็นนั้นจะได้นำมาทบทวนในสื่อใดหรือไม่” (Division 1, The Privacy Act 1988. Australia)

7) สาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “ข้อมูลเกี่ยวข้องกับบุคคลที่สามารถระบุไปยังบุคคลได้จากข้อมูลนั้น หรือ จากข้อมูลนั้นไปประกอบกับข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งอยู่ความดูแลองค์กรใด หรือองค์กรนั้นสามารถเข้าถึงได้ และไม่ว่าข้อมูลนั้นจะต้องเป็นจริงหรือไม่” (Article 2, Personal Data Protection Act 2012, Singapore)

8) ประเทศไทย ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” ตามพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หมายความว่า “ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล ซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้” (มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562)

2.2.2. ประเภทของข้อมูลส่วนบุคคล

ความหมายของคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” จากกฎหมายของประเทศต่างๆ และประเทศไทย สามารถแบ่งข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ความหมายกว้างและความหมายแคบ 2) การแบ่งตามความอ่อนไหวของข้อมูล

1) ความหมายกว้างและความหมายแคบ

(1) การให้ความหมายของ “ข้อมูลส่วนบุคคล” ในความหมายกว้าง ตามแนวทาง EU Directive 95/46/EC ซึ่งได้แก่ประเทศที่เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป และประเทศอื่นๆ ที่มีได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ที่ต้องการกำหนดความหมายไว้เท่าเทียมกับมาตรฐานสากล เช่น สหราชอาณาจักร และประเทศไทย เป็นต้น

(2) การให้ความหมายของ “ข้อมูลส่วนบุคคล” ในความหมายแคบ ซึ่งจะพบในประเทศที่มีได้กำหนดข้อมูลส่วนบุคคลไว้ในลักษณะที่เป็นกฎหมายกลาง แต่ตรากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นกฎหมายเฉพาะ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

2) การแบ่งข้อมูลตามความอ่อนไหวของข้อมูล

การแบ่งประเภทข้อมูลตามความอ่อนไหวของข้อมูล (Information Sensitivity) สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ข้อมูลข่าวสารทั่วไป (Non-Sensitive information) และข้อมูลข่าวสารอ่อนไหว (Sensitive information) ซึ่งข้อมูลทั้งสองประเภทดังกล่าวมีความหมายดังนี้

(1) “ข้อมูลข่าวสารทั่วไป” (Non-Sensitive information) หมายถึง “ข้อมูลข่าวสารใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ซึ่งสามารถบ่งชี้ตัวบุคคลได้ เช่น ชื่อสกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อายุ วุฒิ การศึกษา ตำแหน่งการงาน สถานะและลักษณะกายภาพของบุคคล ข้อมูลเหล่านี้สามารถเปิดเผยต่อสาธารณะได้”

(2) “ข้อมูลข่าวสารที่อ่อนไหว” (Sensitive information) หรือข้อมูลที่อ่อนไหว (Sensitive Data) หมายถึง “ข้อมูลข่าวสารที่มีความเฉพาะบุคคล เป็นข้อมูลที่ควรเป็นความลับ หรือไม่ควรเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความอ่อนไหว ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความเชื่อทางศาสนา ปรัชญาการดำเนินชีวิต ลัทธิความเชื่อทางการเมือง พฤติกรรมทางเพศ ข้อมูลสุขภาพ ฯลฯ” (กิตติพงศ์ กมลธรรมวงศ์, นคร เสรีรักษ์และยุคลธร เตชะวนากร, 2558: 12)

อย่างไรก็ตามข้อมูลที่อ่อนไหวจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่ละวัฒนธรรม เช่น ในสหรัฐอเมริกาจะคุ้มครองข้อมูลเกี่ยวกับหมายเลขประกันสังคม และคุ้มครองข้อมูลเกี่ยวกับบัตรเครดิตในระดับสูงกว่าข้อมูลทั่วไปอื่นๆ เนื่องจากผู้บริโภคมองมีความเสี่ยงสูงเกี่ยวกับอาชญากรรมอันเนื่องมาจากการบวนการที่ปล่อยปละละเลย ไม่เคร่งครัดของธนาคารและผู้ประกอบการค้า เกี่ยวกับการตรวจสอบตัวตนของผู้บริโภคในการใช้บัตรเครดิต แต่เรื่องเดียวกันนี้ กลับมิได้รับการคุ้มครองในประเทศแถบยุโรป อย่างไรก็ตาม ด้านประเทศในยุโรป สำหรับเรื่องที่ถือว่าอ่อนไหว คือ ความคิดเห็นทางการเมือง ข้อมูลสุขภาพ และการแพทย์ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ประวัติอาชญากรรม เป็นต้น ดังนั้น การขัดกันของกฎหมายแต่ละประเทศ อาจทำให้มีปัญหาในการโอนข้อมูลจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศได้ เช่น การโอนข้อมูลที่อ่อนไหวไปยังจุดหมายปลายทางคือประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งไม่มีการห้ามโอนข้อมูลดังกล่าว โดยถือว่าเป็นข้อมูลทั่วไป แต่ข้อมูลเดียวกันนี้อาจห้ามเปิดเผยในสหภาพยุโรป เป็นต้น (Determann, 2015 : 9-10.)

2.2.3 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรฐานสากล

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับการยอมรับทั่วไปว่า มีมาตรฐานที่ดีและนานาประเทศนำมาปรับใช้ คือ ข้อบังคับสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (General Data Protection Regulation) หรือ GDPR (EU) 2016/679 มีพื้นฐานมาจากคำแนะนำของ The Organisation for Economic Co-operation and Development's (OECD) โดยคณะกรรมการการยุโรปผลักดันการปฏิรูปการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ในเดือนมกราคม 2012 เพื่อให้เหมาะสมกับยุคดิจิทัล ที่ชาวยุโรปประมาณร้อยละ 90 ต้องการสิทธิในการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลในกฎหมายฉบับเดียวกันในสหภาพยุโรป ซึ่งจะประหยัดค่าใช้จ่ายของการบริหารจัดการภาครัฐและธุรกิจ

ต่อมา ในวันที่ 15 ธันวาคม 2015 รัฐสภาแห่งสหภาพยุโรปสภาและคณะกรรมการการได้บรรลุข้อตกลงเกี่ยวกับกฎการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งสร้างกรอบการปกป้องข้อมูลที่ทันสมัยและสอดคล้องกันทั้งสหภาพยุโรป สภาสหภาพยุโรปยอมรับข้อตกลงดังกล่าวเมื่อวันที่ 17-18 ธันวาคม 2015 เป็นก้าวสำคัญในการดำเนินงานของกลยุทธ์ตลาดดิจิทัลเดี่ยว (The digital single market) และ ได้ออกระเบียบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กรณีการบังคับใช้กฎหมายของสหภาพยุโรป (The Data Protection Law Enforcement Directive) (Directive (EU) 2016/680) หรือ LED หรือ Police and Criminal Justice Authority Directive (EU) 2016/680 เกี่ยวกับการปกป้องบุคคลธรรมดาเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดความผิดทางอาญา หรือการดำเนินการลงโทษทางอาญาและการเคลื่อนไหวอย่างเสรีของข้อมูลดังกล่าว

สภาสหภาพยุโรปลงมติรับ GDPR ในวันที่ 14 เมษายน 2559 ทำให้ GDPR ถูกนำมาใช้แทน Data Protection Directive (95/46/EC) โดยมีระยะเปลี่ยนผ่านสองปี มีผลใช้บังคับในวันที่ 25 พฤษภาคม 2561 กับบุคคลสัญชาติของประเทศสหภาพยุโรป และเขตเศรษฐกิจยุโรป รวมถึงการโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปนอกพรมแดน วัตถุประสงค์เบื้องต้นของ GDPR คือต้องการให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถควบคุมข้อมูลของตนเองได้ และไม่ต้องการให้กฎหมายซับซ้อนสำหรับการประกอบธุรกิจข้ามชาติ และเพื่อให้กฎหมายของสหภาพยุโรปมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Articles 1 and 2 and Recitals (1), (2), (14), (18) and (27) of the GDPR) การบังคับใช้ GDPR มีผลให้รัฐสมาชิกของสหภาพยุโรปมีพันธกรณีต้องผูกพันและปฏิบัติตาม (Legal binding) (Blackmer, 2016 : online)

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับเดิมคือ Data Protection Directive 95/46/EC บทบัญญัติของ GDPR มีผลบังคับที่กว้างขวาง เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคลหรือเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (“data subjects”) ในเขตเศรษฐกิจยุโรป และองค์กรจัดตั้งขึ้นในเขตเศรษฐกิจยุโรปที่ดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลในเขตเศรษฐกิจยุโรป โดยไม่คำนึงว่าเจ้าของข้อมูลอยู่ที่ใดหรือสัญชาติใด หรือการประมวลผลจะทำในสหภาพยุโรปหรือไม่ รวมถึงใช้บังคับกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการจำหน่ายสินค้าบริการแก่พลเมืองของสหภาพยุโรป และกรณีที่มีการติดตามพฤติกรรมต่าง ๆ ของพลเมืองที่เกิดขึ้นในสหภาพยุโรป หากเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่มีใช้สมาชิกของสหภาพยุโรป GDPR จะบังคับให้ต้องตั้งผู้แทนในยุโรป ดังนั้น องค์กรที่เข้าเงื่อนไขดังกล่าว มีภาระต้องผูกพันตาม GDPR โดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กรนั้นๆ จะต้องใช้มาตรการทางเทคนิคขององค์กรที่เหมาะสม ที่จะใช้ปฏิบัติหลักการคุ้มครองข้อมูลที่กำหนดใน GDPR

โดย GDPR ได้กำหนดสาระสำคัญไว้คือ

1) หลักการในการประมวลผลข้อมูล 6 หลัก (Principles relating to processing of personal data) ดังนี้ (Article 5, GDPR)

(1) “หลักความชอบด้วยกฎหมาย เป็นธรรม และโปร่งใส” (lawfulness, fairness and transparency) คือ “การประมวลผลข้อมูลของเจ้าของข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส”

(2) “หลักข้อจำกัดภายใต้วัตถุประสงค์การเก็บข้อมูล” (purpose limitation) คือ “การเก็บรวบรวมเพื่อวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และถูกต้องตามกฎหมายและไม่ได้ดำเนินการต่อไปในลักษณะที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว การประมวลผลต่อไปเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ทางวิทยาศาสตร์ หรือการวิจัย ประวัติศาสตร์ หรือทางสถิติ จะต้องเป็นไปตาม Article 89 และไม่ถือว่าไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์แต่แรกเริ่ม” (สามารถทำได้)

(3) “หลักการเก็บข้อมูลน้อยที่สุด” (data minimisation) คือ “ความเกี่ยวข้องและจำกัดเฉพาะสิ่งที่จำเป็นต่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ”

(4) “หลักความถูกต้องของข้อมูล” (accuracy) คือ “การเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง และตรงตามความเป็น ทันสมัย ดำเนินการด้วยขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ถูกต้องจะถูกลบหรือแก้ไขโดยไม่ชักช้า โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลนั้นๆ”

(5) “หลักการจำกัดการเก็บ” (storage limitation) คือ “เก็บข้อมูลไว้ใน รูปแบบที่สามารถการระบุเจ้าของข้อมูลได้ ไม่เกินเวลาที่จำเป็นสำหรับวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล โดยข้อมูลส่วนบุคคลอาจถูกจัดเก็บไว้เป็นระยะเวลานานกว่า ในกรณีที่มีการใช้ข้อมูลใน วัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะ เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลจะได้รับการประมวลผลเพียงเพื่อ วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ วิทยาศาสตร์ หรือการวิจัยทางประวัติศาสตร์ หรือทางสถิติ ตามที่กำหนดใน Article 89 ภายใต้การใช้วิธีการทางเทคนิคที่เหมาะสม และมาตรการขององค์กรซึ่งกำหนดโดยกฎหมาย เพื่อที่จะป้องกันสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล”

(6) “หลักคุณธรรมและการเก็บความลับของข้อมูล” (integrity and confidentiality) คือ “การดำเนินการในลักษณะที่ช่วยให้มั่นใจในความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการป้องกันการประมวลผลที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือที่ผิดกฎหมาย และการสูญหายของข้อมูลโดย ไม่ได้ตั้งใจการทำลายข้อมูล หรือข้อมูลเกิดความเสียหาย โดยใช้มาตรการทางเทคนิคหรือมาตรการของ องค์กรที่เหมาะสม กระบวนการทางธุรกิจที่จัดการข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องได้รับการออกแบบและสร้างขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการและให้การป้องกันเพื่อปกป้องข้อมูล (เช่นการใช้นามแฝงหรือนิรนาม เต็มรูปแบบที่ เหมาะสม) และใช้การตั้งค่าความเริ่มต้นให้มีความเป็นส่วนตัวสูงสุดที่เป็นไปได้ เพื่อให้ชุดข้อมูลไม่สามารถ ใช้งานได้ในแบบสาธารณะ โดยปราศจากได้รับความยินยอมอย่างชัดเจน และไม่สามารถใช้เพื่อระบุตัว บุคคลได้โดยง่าย การดำเนินการทางข้อมูลทำได้ในกฎหมายจะได้ให้อำนาจไว้ หรือ ผู้ควบคุมข้อมูลหรือ ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลได้รับความยินยอมที่ชัดเจน และคำยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เจ้าของข้อมูลมี สิทธิในการยกเลิกคำยินยอมดังกล่าวได้เสมอ”

2) สิทธิของเจ้าของข้อมูล GDPR ได้กำหนดหลักไว้ คือ (1) สิทธิในการเข้าถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง (Right to access) (2) สิทธิในการได้รับรายงานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของ ตนเอง (Right to be Informed) (3) สิทธิในการขอแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกต้อง (Right to Rectification) (4) สิทธิในการขอลบข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องเก็บรวบรวมอีกต่อไป (Right to

Erasure) (5) สิทธิในการจำกัดการประมวลผลข้อมูล (Right to Restrict Processing) (6) สิทธิในการปฏิเสธการประมวลผลข้อมูล (Right to Object) (7) สิทธิในการย้ายข้อมูล (Right to Data Portability) (8) สิทธิในการถอนคำยินยอม Right to withdraw consent) (9) สิทธิในการใช้การตัดสินใจโดยอัตโนมัติ (Automated Decision) และการจัดทำโปรไฟล์ (Profiling) เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องเปิดเผยการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจน โดยประกาศหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย และกำหนดวัตถุประสงค์ในการประมวลผลข้อมูลและต้องระบุว่า จะเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนแจ้งระยะเวลาในการเก็บข้อมูล และแจ้งกรณีที่มีการเผยแพร่ข้อมูลไปยังบุคคลที่สามหรือนอกเขตเศรษฐกิจยุโรป เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะขอสำเนาที่เก็บรวบรวมโดยหน่วยประมวลผลในรูปแบบทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย (portable copy) และมีสิทธิในการขอลบข้อมูลเมื่อมีเหตุบางประการ รวมถึง หน่วยงานสาธารณะและธุรกิจที่มีกิจกรรมหลักในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งทำเป็นประจำหรือเป็นระบบ จะถูกบังคับให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (DPO) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการการปฏิบัติตาม GDPR นอกจากนี้ องค์กรต้องรายงานการละเมิดข้อมูลภายใน 72 ชั่วโมงหากมีผลเสียต่อความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของผู้ใช้งาน ในบางกรณีการฝ่าฝืน GDPR อาจถูกปรับถึง 20 ล้านยูโร หรือกรณีที่เป็นองค์การอาจโดนปรับร้อยละ 4 ของเงินหมุนเวียนประจำปี หรือมากกว่า

การบังคับใช้ GDPR มีผลกระทบกับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป และประเทศนอกสหภาพยุโรป ที่โอนหรือรับโอนข้อมูลส่วนบุคคล การบังคับใช้ GDPR มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ทั้งด้านดีและด้านเสีย ด้านดีคือ หน่วยงานต่างๆ จะต้องพัฒนาประสิทธิภาพของระบบการเก็บข้อมูล ให้เป็นไปตามมาตรฐาน GDPR และจะส่งผลให้การใช้ข้อมูลโดยมิชอบลดลง ด้านเสียคือ ความหวาดกลัวว่า จะทำผิดกฎหมายซึ่งเป็นข้อจำกัดและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาในด้านต่างๆ ตลอดจน GDPR มีบทบัญญัติที่ยังไม่ชัดเจนหลายประการ นอกจากนี้ การปฏิบัติตาม GDPR ทำให้องค์กรธุรกิจต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม และธุรกิจต่างๆอาจต้องมีการปรับตัวควบคุมภายในองค์กร (Self-Regulation) เพราะ GDPR ไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะในธุรกิจของตนเอง (Greengard, 2018 : online) อย่างไรก็ตาม คุณค่าภายใต้ GDPR คือการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มากกว่าที่จะมุ่งที่จะไม่กระทำผิดกฎหมายหรือกลัวการลงโทษตามกฎหมายดังกล่าว

2.3 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่างประเทศ

เนื่องด้วยแนวคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กรในนานาอารยประเทศได้มีการพัฒนาเป็นเวลานาน รวมถึงการสร้างกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองขององค์กรต่างๆ และในที่นี่จะกล่าวถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของ 2.3.1 สหราชอาณาจักร 2.3.2 สาธารณรัฐสิงคโปร์

2.3.1. สหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักร ประกอบด้วย 4 ประเทศ คืออังกฤษ (England) ไอร์แลนด์เหนือ (Northern Ireland) เวลส์ (Wales) และสกอตแลนด์ (Scotland) สหราชอาณาจักรใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) กฎหมายบางฉบับใช้ทั้งสหราชอาณาจักร และบางกฎหมายใช้เฉพาะบางประเทศ สหราชอาณาจักรออกจากประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป มีผลในวันที่ 31 มีนาคม 2563 ภายใต้ข้อตกลงการออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์เหนือ (Agreement on the Withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community 2019/C 384 I/01)

ในด้านกฎหมายนั้น สหราชอาณาจักรได้แก้ไขกฎหมาย โดยยกเลิกการอ้างอิงกฎหมายที่อนุวัติมาจากกฎหมายของสหภาพยุโรป และบางส่วนได้ตรากฎหมายใหม่ ที่ไม่ต้องอ้างอิงถึงสหภาพยุโรป สำหรับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีข้อพิจารณา ดังนี้

2.3.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสหราชอาณาจักร

สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักรทุกแห่ง มีลักษณะเป็นองค์กรที่อิสระ (Autonomous institutions) บริหารและจัดการตนเอง รับผิดชอบในการแต่งตั้งและจัดหาพนักงานของตนเอง และกำหนดนโยบายและขั้นตอนการทำงานขององค์กรของตนเอง (Atherton, Lewis, Bolton, 2023: 2) ซึ่งแตกต่างจากในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ในยุโรป ที่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นของรัฐ และได้รับทุนโดยตรงจากงบประมาณของรัฐสำหรับการสอนและการวิจัย ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้รับเงินจากค่าลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ในสหราชอาณาจักร ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ บางแห่งเป็นองค์กรที่มีได้แสวง

ผลกำไร ทำเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยมีหน่วยงานกำกับดูแลองค์กรที่มีได้แสวงผลกำไรดังกล่าวสี่แห่ง มีได้อยู่ภายใต้กำกับดูแลของรัฐโดยตรง และมีการกล่าวกันว่า สถาบันอุดมศึกษาแทบจะมีได้อยู่ภายใต้การควบคุมตามกฎหมายหรือภาครัฐ (Stephen A. Hunt & Vikki Boliver, 2023: online) และมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหก ได้แก่ University of Buckingham, Regent's University London และ Richmond American University เป็นองค์กรไม่แสวงกำไร และอีกสามแห่งเป็องค์กรแสวงกำไร คือ University of Law , BPP University และ Arden University นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาของสหราชอาณาจักร นอกประเทศอังกฤษ คือ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ และสกอตแลนด์ อยู่ภายใต้กฎหมายและการกำกับดูแลของแต่ละประเทศ ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในเวลส์ อยู่ภายใต้ The Charity Commission for England and Wales สถาบันอุดมศึกษาในประเทศสกอตแลนด์ อยู่ภายใต้ The Office of The Scottish Charity Regulator และ สถาบันอุดมศึกษาในไอร์แลนด์เหนือ อยู่ภายใต้ The Charity Commission เป็นต้น (K12 Academics , 2024)

2.3.1.2 สถานะทางกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสหราชอาณาจักร

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในสหราชอาณาจักรมีการดำเนินงานที่เป็นอิสระ แต่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ ตรงกันข้ามกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่แสวงกำไร รายได้มาจากการลงทะเบียนของนักศึกษา และเนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาในสหราชอาณาจักร มีการพัฒนาอันยาวนานตามยุคสมัย ทำให้มีการจัดตั้งมาจากกฎหมายต่างฉบับกัน อันทำให้มีโครงสร้างทางกฎหมายที่หลากหลาย ซึ่งจะนำไปสู่ความแตกต่างในสิทธิ อำนาจ และรูปแบบการบริหารงานที่แตกต่างกัน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จัดตั้งโดยพระบรมราชโองการ (Royal Charter) เช่นเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น The Charitable University of Buckingham รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ในมหานครลอนดอน รูปแบบและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา จะถูกกำหนดไว้ในพระบรมราชโองการดังกล่าว ส่วนใหญ่ถือว่าบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนเป็นสมาชิก สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสกอตแลนด์ จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมาย The Universities (Scotland) Act 1889 โดยศาลยุติธรรม ไม่ได้มาจากบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา สำหรับ มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ดและเคมบริดจ์ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติของรัฐสภาในปี ค.ศ. 1571 เฉพาะผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเท่านั้นที่ได้เป็นสมาชิกของสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว การเปลี่ยนแปลงกฎหมายต่างๆ

ต้องได้รับการอนุมัติจากคณะองคมนตรี นอกจากนี้ ที่แตกต่างคือ มหาวิทยาลัยนิวคาสเซิลเป็นสถาบันอุดมศึกษาเก่าแก่ ในสหราชอาณาจักรเพียงแห่งเดียวที่ไม่ได้จัดตั้งโดยพระบรมราชโองการ แต่เป็นพระราชบัญญัติ Tyne Act 1963 กฎหมายฉบับเดียวกับที่จัดตั้ง Universities of Durham สำหรับ Royal Holloway, University of London ที่ตั้งอยู่ในมหานครลอนดอน ก่อตั้งขึ้นใน ปี.ศ. 1985 โดย Royal Holloway และ Bedford New College Act 1985 เพื่อรวมวิทยาลัย Royal Holloway และ Bedford เป็นมหาวิทยาลัยเดียวกัน ในศตวรรษที่ 19 ความแตกต่างที่สำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดตั้งโดยพระบรมราชโองการ (Royal Charter) กับสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งโดยพระราชบัญญัติไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการในกิจการที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย

อย่างไรก็ดี สถาบันอุดมศึกษายุคใหม่ส่วนใหญ่ในสหราชอาณาจักร จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติปฏิรูปการศึกษา ค.ศ. 1988 เพื่อรวมกับสถาบันโพลีเทคนิค ที่ไม่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งโดยคณะกรรมการฝ่ายปกครอง ไม่ใช่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในมหานครลอนดอนที่จัดตั้งได้ไม่นานบางแห่งมีสถานะเช่นเดียวกันนี้ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาใหม่บางแห่ง เป็นองค์กรที่ถูกจำกัดให้ดำเนินการในรูปแบบขององค์กรการกุศล ได้แก่ London School of Economics University of Chester และ Bishop Grosseteste University มีลักษณะเป็นหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียน (unincorporated trusts) ภายในคริสตจักรแห่งอังกฤษ (ซึ่งเป็นรูปแบบดั้งเดิมของ Durham University ซึ่งในเวลานั้นเป็นมหาวิทยาลัยคริสตจักร) ทั้งสองแห่งมีการก่อตั้งในปี พ.ศ. 1832 และมีพระบรมราชโองการจัดตั้งในปี ค.ศ. 1837 (K12 Academics , 2024: online)

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาในสหราชอาณาจักร ต่างดำเนินการโดยอิสระ ไม่ได้อยู่ในโครงสร้างและไม่ได้อยู่ในการกำกับดูแลจากภาครัฐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพียงแต่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล ในขณะที่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีเงินทุนจากการดำเนินงานจากค่าลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา ฉะนั้น ความแตกต่างในการบริหารงานโดยอิสระของสถาบันการศึกษามีได้มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับบริบทในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองประเภท

2.3.1.3 กฎหมายและแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสหราชอาณาจักร มีข้อพิจารณาดังนี้คือ

1) กฎหมายที่ใช้บังคับในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ Data Protection ACT 2018 หรือ DPA อนุวัตมาจาก the General Data Protection Regulation (GDPR) ปัจจุบันปรับปรุงเป็น UK GDPR (The United Kingdom General Data Protection Regulation) ในปี ค.ศ.2020 เมื่อสหราชอาณาจักรออกจากสหภาพยุโรป โดย UK GDPR มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของข้อมูลเทียบเท่ากับ GDPR ตามที่ GDPR กำหนดให้ประเทศที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรปต้องมีระดับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในประเทศอย่างเพียงพอเพื่อประกันการโอนของข้อมูลไปยังและออกจากสหภาพยุโรปไปยังประเทศนั้น (Article 45, GDPR)

โดย DPA มีขอบเขตและการบังคับใช้กฎหมายครอบคลุมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในองค์กรของทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้น การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนอยู่ภายใต้กฎหมาย DPA เช่นเดียวกัน ที่สำคัญได้กำหนด 6 หลักการในการประมวลผลข้อมูล (Principles relating to processing of personal data) คือ 1) หลักความชอบด้วยกฎหมาย เป็นธรรม และโปร่งใส (lawfulness, fairness and transparency) 2) หลักข้อจำกัดภายใต้วัตถุประสงค์การจัดเก็บข้อมูล (purpose limitation) 3) หลักการเก็บข้อมูลน้อยที่สุด (data minimisation) 4) หลักความถูกต้องของข้อมูล (accuracy) 5) หลักการจำกัดการเก็บ (storage limitation) 6) หลักคุณธรรมและการเก็บความลับของข้อมูล (integrity and confidentiality) (Section 86-91, DPA และดูคำอธิบายได้จาก GDPR ในหัวข้อ 2.2)

เราจะเห็นสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนต่างๆ ในสหราชอาณาจักรได้กระทำตามกฎหมาย DPA ภายใต้ UK GDPR โดยส่วนใหญ่ได้กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย และเนื่องจากสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดตั้งที่แตกต่างกันโดยกฎหมายที่แตกต่างกันแต่ละยุคสมัย จึงได้ศึกษาตัวอย่างจากบางสถาบันอุดมศึกษาสองแห่งคือ University of Buckingham ในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนเก่าแก่ที่สุดในสหราชอาณาจักร และ Regent's University London แห่งสหราชอาณาจักร

1) University of Buckingham เดิมคือ University College at Buckingham (UCB) ได้จัดตั้งขึ้นในรูปแบบขององค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และจดทะเบียนเป็นองค์กรการกุศลด้านการศึกษาเมื่อปี ค.ศ. 1973 เปิดทำการอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1976 ต่อมาได้รับพระบรมราชโองการให้จัดตั้งเป็น University of Buckingham ในปี ค.ศ. 1983 และจดทะเบียนเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรด้านการศึกษา ในปี ค.ศ. 2011 ช่วงแรกของการเปิดดำเนินการมหาวิทยาลัย เปิดสอนหลักสูตรด้านกฎหมาย ภาษา การเมือง เศรษฐศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้มีการเพิ่มหลักสูตร ได้แก่ ประวัติศาสตร์ วรรณคดีอังกฤษ การบัญชี การจัดการคอมพิวเตอร์ จิตวิทยา และล่าสุดในด้านการศึกษาด้านการแพทย์และสุขภาพ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่งบประมาณมาจากค่าลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา เงินบริจาคและเนื่องจากเป็นองค์กรการกุศล

ในด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ได้จัดทำนโยบาย Data Protection Policy ในปี ค.ศ. 2015 เพื่อเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหราชอาณาจักร The Data Protection Act 1988 (DPA) และประกาศให้มี Code of Practice and Procedure และนโยบายส่วนหนึ่งกำหนดว่า “ ข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมดที่เปิดเผยหรือมอบให้กับมหาวิทยาลัยจะอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของนโยบายการคุ้มครองข้อมูลของมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงคาดหวังว่าบุคลากรและนักศึกษาทุกคนจะปฏิบัติตามนโยบายนี้ การไม่ปฏิบัติตามอาจส่งผลให้ถูกดำเนินคดีเป็นรายบุคคล เช่นเดียวกับการฟ้องร้องของมหาวิทยาลัย ” โดย Data Protection Policy มีสาระสำคัญคือ

(1) กำหนดหลักการประมวลผล 8 หลักการ ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Policy ข้อ 1.2.) ดังนี้

หลักการที่ 1 : ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเป็นธรรมและชอบด้วยกฎหมาย

หลักการที่ 2: ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ที่จำกัดที่ระบุไว้ในรายการลงทะเบียนของผู้ใช้ข้อมูลและไม่ดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหล่านั้น

หลักการที่ 3 : ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอและที่เกี่ยวข้องและไม่เกินกว่าวัตถุประสงค์เหล่านั้น

หลักการที่ 4 : ข้อมูลส่วนบุคคลต้องถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

หลักการที่ 5 : ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลข้อมูลส่วนบุคคลต้องไม่นานเกินกว่าที่กำหนดใน
วัตถุประสงค์

หลักการที่ 6 : การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้สิทธิของเจ้าของข้อมูล

หลักการที่ 7 : ป้องกันการสูญเสียหรือดำเนินการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม

หลักการที่ 8 : การไม่โอนข้อมูลส่วนบุคคลข้ามพรมแดนนอกสหราชอาณาจักร โดยไม่มีมาตรการ
คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสม

นโยบายฉบับนี้ได้อธิบาย ในแต่ละหลักการอย่างชัดเจน

(2) รายละเอียดอื่นๆ ได้แก่ หลักเกณฑ์ที่สำคัญในการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็น
หมวดอันได้แก่ การขอข้อมูลส่วนบุคคล ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลส่วน
บุคคลกับตำรวจ การเปิดเผยข้อมูลไปยังบุคคลภายนอก ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับกระบวนการ
ทางกฎหมายและการให้การปรึกษากฎหมาย การปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วน
บุคคล (Regulatory Activity) การเปิดเผยข้อมูลไปยังองค์กรภายนอก คู่มือสำหรับพนักงาน
มหาวิทยาลัยและนักศึกษาที่ทำวิจัย (Guidance for Staff and Research Students)
ข้อมูลภาพถ่ายและหรือฟิล์มสำหรับจัดแสดง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์ (รวมถึงการจัดเก็บข้อมูล) ข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับจากพนักงานมหาวิทยาลัย
และหรือนักเรียนทางอีเมล แท็บเล็ตสมาร์ทโฟน และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใน
คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลของพนักงาน

จะเห็นได้ว่า University of Buckingham จัดทำนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีหลักการใน
การประมวลผลข้อมูลที่ชัดเจน และกำหนดได้ครอบคลุมข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรของมหาวิทยาลัย
พนักงาน นักศึกษา รวมถึงการโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังบุคคลภายนอกหรือองค์กรภายนอก และข้อมูล
ส่วนบุคคลในรูปอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็นในอุปกรณ์ทุกประเภท (University of Buckingham, 2015:
online)

2) Regent's University London แห่งสหราชอาณาจักร

Regent's University London เดิมคือ Regent's College ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1849 โดย Elizabeth Jesser Reid เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกสำหรับผู้หญิง ในสหราชอาณาจักร ต่อมา ในปี ค.ศ. 2012 Regent's College ได้รับสิทธิในการประสิทธิ์ประสาทปริญญา และในปี ค.ศ. 2013 ได้รับสถานะมหาวิทยาลัยเป็น Regent's University London ในปี 2020 มหาวิทยาลัยได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของ Galileo Global Education (GGE) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นนำระดับนานาชาติ มีเครือข่ายโรงเรียน 54 แห่งทั่วโลกของ GGE มหาวิทยาลัยมีความร่วมมือกับสถาบันชั้นนำในด้านศิลปะประยุกต์ แพชั่น การออกแบบ เทคโนโลยี ธุรกิจและการแพทย์

Regent's University London เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน งบประมาณการดำเนินงานของสถาบันฯ มาจากค่าลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา มิได้รับงบประมาณจากรัฐบาล บริหารงานโดยคณะกรรมการมหาวิทยาลัย (Board of Directors) ในด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า Academic Board ได้มีการออกนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Regent College London Data Protection Policy) เมื่อ พฤษภาคม 2019 ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญคือ

(1) หลักการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลคือ

1. ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย เป็นธรรม และโปร่งใส
2. รวบรวมเพื่อวัตถุประสงค์ที่ระบุชัดเจน และถูกต้องตามกฎหมาย และไม่ประมวลผลเพิ่มเติมในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหล่านั้น
3. รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอเกี่ยวข้องและ จำกัดเฉพาะสิ่งที่จำเป็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการประมวลผล
4. ให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกต้องและให้ทันสมัยอยู่เสมอ
5. เก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้ในรูปแบบที่อนุญาตให้ระบุตัวตนของเจ้าของข้อมูลได้ไม่เกินความจำเป็นสำหรับวัตถุประสงค์ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล
6. ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะที่รับรองความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม รวมถึงการป้องกันการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้

รับอนุญาตหรือผิดกฎหมาย และการสูญหาย การทำลาย หรือความเสียหายโดยไม่ได้ตั้งใจ โดยใช้มาตรการทางเทคนิคหรือองค์กรที่เหมาะสม

- (2) รายละเอียดอื่นๆ ได้แก่ กำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย DPA คำชี้แจงนโยบายข้อมูล ความรับผิดชอบของพนักงานมหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์และขอบเขตของนโยบายความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของข้อมูล ข้อมูลที่อ่อนไหว ฯลฯ (Regent College London, 2024: online)

เนื่องจากสหราชอาณาจักรมีประวัติศาสตร์การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนที่มีความเป็นอิสระจากกำกับดูแลจากภาครัฐ พัฒนาเป็นเวลายาวนานมาก ตั้งแต่การก่อตั้ง University of Oxford ปี ค.ศ.1096 และ University of Cambridge ในปี ค.ศ. 1209 มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนเพิ่มตามลำดับเพื่อขยายการศึกษาไปยังพลเมือง ที่สำคัญมีลักษณะกฎหมายที่จัดตั้งแตกต่างกันไป ทำให้การบริหารงานหรือการดำเนินการมีความหลากหลาย แต่จะเห็นได้ว่า การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและรัฐต้องอยู่ภายใต้ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ DPA ภายใต้ UK GDPR และเนื่องจากภาครัฐให้ความสำคัญกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ทำให้แต่ละสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและรัฐ ต่างกำหนดนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง และส่วนหนึ่งได้ทำแนวทางการปฏิบัติให้แก่บุคลากรเป็นแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับที่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้กำหนดไว้

2.3.2 สาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นนครรัฐสมัยใหม่และเป็นประเทศที่เป็นเกาะขนาดเล็กที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปกครองแบบสาธารณรัฐระบบรัฐสภา มีระบบกฎหมายจารีตประเพณีแบบประเทศอังกฤษ (Ministry of Law, Singapore, 2024: online) เนื่องจากตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษชว่งเวลายาวนาน จนกระทั่งได้ประกาศเอกราชในปี 1965 ปัจจุบัน สิงคโปร์เป็นหนึ่งในศูนย์กลางการพาณิชย์ของภูมิภาค มีท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดและพลุกพล่านที่สุดในโลก เป็นผู้ราระดับโลกด้านโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างดีและมีมหาวิทยาลัยชั้นนำหลายแห่ง ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการศึกษา (Ministry of Education หรือ MoE) การศึกษาในระดับอุดมศึกษาดำเนินการโดยภาครัฐและเอกชน สถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล 6 แห่ง โดย

ดำเนินการโดยอิสระด้านบริหารและการจัดการ (Autonomous universities) ได้แก่ The National University of Singapore, Nanyang Technological University, Singapore Management University, Singapore University of Technology & Design, Singapore University of Social Sciences (SUSS), Singapore Institute of Technology และมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งที่เป็นมหาวิทยาลัยต่างประเทศมาดำเนินการเป็นวิทยาลัยเขตในสิงคโปร์ รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งในสิงคโปร์ (Mokhtar, 2016: online)

2.3.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสาธารณรัฐสิงคโปร์

การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสิงคโปร์ เป็นอีกทางเลือกนอกเหนือจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเป็นองค์กรที่มุ่งแสวงกำไร เงินทุนในการดำเนินงานมาจากค่าลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา มิได้รับงบประมาณจากภาครัฐ กำกับดูแลโดยรัฐ ภายใต้ Private Education Act 2009 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาภาคเอกชน (The committee for private education หรือ CPE) กำกับดูแลสถานศึกษาเอกชนทั้งในระดับมัธยมและระดับอุดมศึกษา ได้กำหนดกฎเกณฑ์ ตั้งแต่มาตรฐานในการดำเนินการ การคุ้มครองนักศึกษา ที่ตั้งของที่ทำการ การวางแผนและการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษาเอกชน รวมถึงการกำหนดให้สถาบันผู้ร่วมลงทุนหรือพันธมิตรจากต่างประเทศ ต้องปฏิบัติตาม เช่น ด้านคุณภาพ ความเท่าเทียมกันของการให้วุฒิการศึกษา และมีแผนสำรองในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสิงคโปร์ประสบปัญหาในการดำเนินงาน ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวกันว่า เป็นการสร้างความกดดันแก่มหาวิทยาลัยพันธมิตรหรือผู้ร่วมลงทุนโดยเฉพาะจากต่างประเทศ (Auston Institute, 2024: online) มีการจัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งหลากหลายสาขาวิชา อาทิ Singapore Institute Of Management (SIM), James Cook University , Management Development Institute Of Singapore , Kaplan Higher Education Academy , PSB Academy Singapore เป็นต้น สำหรับด้านศิลปะมีสองสถาบันฯ คือ LASALLE College of the Arts และ Nanyang Academy of fine arts.

2.3.2.2 สถานะทางกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสาธารณรัฐสิงคโปร์

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ภายใต้กฎหมาย Private Education Act 2009 ซึ่งมุ่งหมายให้ครอบคลุมการศึกษาทั้งระดับมัธยมและอุดมศึกษา โดย ในมาตรา 2 คำว่า “private education institution”

หมายถึงองค์กรที่จัดการศึกษาเพื่อแสวงกำไร ในรูปแบบบริษัทหรืออื่นๆ ไม่ว่าโดยสถาบันนั้นๆ หรือร่วมกับบุคคลอื่น ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสิงคโปร์โดยมากดำเนินงานร่วมกับสถาบันการศึกษาพันธมิตร หรือผู้ร่วมทุนจากต่างประเทศ ในการจัดการศึกษา และในที่นี้คำว่า “การศึกษา” (Education) มีความหมายกว้าง รวมถึงการชี้แนะ การฝึกอบรม และการสอน โดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่จัดให้มีการศึกษาดังกล่าวต้องได้รับการอนุญาต มีการต่อใบอนุญาตตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด บางกรณีคณะกรรมการฯ อาจพักใบอนุญาตหรือยกเลิกการอนุญาตได้ และการเปลี่ยนแปลงใดๆ อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงชื่อของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรืออื่นๆ ต้องได้รับอนุญาตจะคณะกรรมการ CPE กฎหมายมิได้กำหนดโครงสร้างการบริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไว้ แต่ละแห่งดังกล่าวจึงมีความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งย่อมมีผลกระทบกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

2.3.2.3 กฎหมายและแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสาธารณรัฐสิงคโปร์

ภายใต้กฎหมาย Private Education Act 2009 กฎหมายมิได้กล่าวถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไว้โดยเฉพาะ จึงต้องไปพิจารณากฎหมายกลางที่ใช้ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คือ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล The Personal Data Protection Act 2012 หรือ PDPA กำหนดมาตรฐานในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสิงคโปร์ อย่างไรก็ดี ในบางธุรกิจมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ ได้แก่ กฎหมายการธนาคาร และธุรกิจประกันภัย เป็นต้น ในการกำกับดูแล PDPA ได้จัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Commission) เพื่อบังคับใช้กฎหมาย ในการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดต่างๆ ที่ควบคุมการรวบรวม การใช้ การเปิดเผย และการดูแลข้อมูลส่วนบุคคลในสิงคโปร์ วัตถุประสงค์ของกฎหมาย PDPA คือ การตระหนักถึงความจำเป็นในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลและความจำเป็นขององค์กรในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายและความสมเหตุสมผล รวมถึงมีระบบการป้องกันข้อมูลจากการใช้ในทางที่ผิดและเพื่อรักษาความไว้วางใจของบุคคลในองค์กรที่จัดการข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการควบคุมการโอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างองค์กร นอกจากนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางที่เชื่อถือได้ สำหรับผู้ประกอบการ

ธุรกิจ กฎหมายไม่ใช่บังคับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ส่วนตัวหรือภายในครอบครัว รวมถึงกระทำการในฐานะพนักงานกับองค์กรใดๆ และไม่ครอบคลุมข้อมูลติดต่อทางธุรกิจ เช่น ชื่อ ตำแหน่ง หมายเลขโทรศัพท์ ธุรกิจ ที่อยู่ธุรกิจ อีเมลธุรกิจ หมายเลขโทรสารธุรกิจ และข้อมูลที่คล้ายกัน นอกจากนี้ยังจัดให้มีการจัดตั้งทะเบียนห้ามโทร (Do not call registry หรือ DNC) กล่าวคือ บุคคลทั่วไปสามารถลงทะเบียนหมายเลขโทรศัพท์ในสิ่งต่อไปนี้ DNC Registry เพื่อเลือกที่จะไม่รับข้อความการตลาดทางโทรศัพท์ที่ตนไม่ต้องการจากองค์กรใดๆ ในที่นี้ PDPA ไม่ใช่บังคับกับหน่วยงานของรัฐใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 4(1)(c) , PDPA) รวมถึง CPE หน่วยงานของรัฐจะอยู่ภายใต้ The Public Sector (Governance) Act. (Personal Data Protection Commission, 2024)

อย่างไรก็ดี สำหรับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น พบว่า คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้จัดทำแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Advisory Guidelines for the Education Sector) ลงวันที่ 11 กันยายน 2014 แก้ไข วันที่ 31 สิงหาคม 2018 ใช้เป็นแนวทางสำหรับสถาบันการศึกษาที่ไม่อยู่ในคำจำกัดความของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงให้คู่มือนี้ใช้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีสาระสำคัญคือ

PART I: บทนำและภาพรวม กล่าวถึงการใช้เป็นแนวทางฉบับนี้ สำหรับสถาบันการศึกษาที่ไม่อยู่ในคำจำกัดความของหน่วยงานของรัฐ และให้ใช้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ภายใต้ Section 4(1)(c) ของ the PDPA

PART II: การปรับใช้บทบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กับสถานการณ์ต่างๆ ในหน่วยงานการศึกษา คือ

- 1) วัตถุประสงค์ของข้อมูล กล่าวคือ องค์กรควรแจ้งและระบุวัตถุประสงค์ในระดับที่มีรายละเอียดที่เหมาะสมซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถทราบเหตุผลที่สถาบันการศึกษาเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของตนได้
- 2) ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ในการเก็บ ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวคือ แม้กฎหมายไม่ได้กำหนดลักษณะใดที่ควรได้รับความยินยอม สถาบันการศึกษาอาจตัดสินใจเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุด ในการขอความยินยอมตาม PDPA และอาจอ้างถึงแนวทาง

หลักสำหรับข้อมูลส่วนบุคคล เพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อควรพิจารณาและแนวปฏิบัติที่ดีเมื่อได้รับความยินยอมจากบุคคล โดยเฉพาะความยินยอมของผู้เยาว์ รวมถึงข้อควรพิจารณาในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล อีกทั้งการพิจารณาว่า เมื่อใดอาจถือว่าได้รับความยินยอมแล้ว รวมถึงข้อยกเว้นในการให้ความยินยอม

- 3) สิทธิในการเข้าถึงและขอแก้ไขข้อมูลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวคือ Section 21(1) ของ PDPA ได้กำหนดว่า กรณีที่มีคำร้องขอของเจ้าของข้อมูลเพื่อขอข้อมูลหรือขอแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล สถานศึกษาจะต้องแจ้งให้ทราบถึงข้อมูลส่วนบุคคล ที่อยู่ในครอบครองของตนดังกล่าว ตลอดจนการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล นั้น ภายในกำหนดหนึ่งปีหลังจากได้รับคำขอนั้นๆ เช่น การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับนักศึกษา (Student's records) ข้อมูลคะแนน หรือข้อมูลที่อยู่ของนักศึกษา การขอแก้ไขความเห็นของผู้สอน เป็นต้น
- 4) ภาระผูกพันในการจำกัดการโอนข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวคือ การจำกัดข้อมูลที่จะโอนต่อไปนอกสิงคโปร์ ยกเว้น กรณีที่กฎหมายกำหนดไว้และได้กระทำตามขั้นตอนที่เหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนด และประเทศผู้รับข้อมูลส่วนบุคคล จะต้องมีความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีมาตรฐานไม่น้อยกว่าสิงคโปร์
- 5) องค์กรและผู้ประมวลผลในฐานะคนกลาง (Data Intermediaries) กล่าวคือ ในบางสถานการณ์ สถาบันการศึกษาอาจจ้างบุคคลอื่นเพื่อเป็นคนกลางหรือตัวแทนในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล โดย PDPA กำหนดว่าผู้ประมวลผลข้อมูลที่เป็นคนกลาง ที่ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในนามของสถานศึกษาและเพื่อวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาตามสัญญาซึ่งมีหลักฐานหรือทำเป็นลายลักษณ์อักษร จะอยู่ภายใต้ภาระผูกพันในการคุ้มครองข้อมูลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น สถานศึกษาจ้างบริษัทอื่นเพื่อซัปรถรับส่งนักศึกษา ถือว่า ผู้รับจ้างเป็นคนกลาง มีสิทธิใช้ข้อมูลของนักศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์ในการรับจ้างเท่านั้น
- 6) สิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายอื่น กล่าวคือ ไม่มีสิ่งใดที่จะส่งผลกระทบภาระผูกพันหรือข้อจำกัด ที่กำหนดโดยกฎหมาย รวมถึงสิทธิพิเศษทางกฎหมายเว้นแต่ การปฏิบัติตามสัญญา ตามปกติของการดำเนินงานให้เป็นไปตามสัญญาเท่านั้น ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืน PDPA และบทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรอื่นจะมีผลเหนือกว่ากรณีที่กฎหมายอื่นๆ ขัดหรือแย้งกับ PDPA (มาตรา 4 (6) ของ PDPA)

PART III: การปรับใช้บทบัญญัติห้ามโทร (The Do Not Call Provisions) กับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

กล่าวคือ ข้อกำหนดนี้จะมีผลบังคับใช้กับข้อความที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอ จัดหา โฆษณา หรือส่งเสริมสินค้าหรือบริการเกี่ยวกับที่ดินหรือผลประโยชน์ในที่ดิน หรือโอกาสทางธุรกิจหรือการลงทุน หรือผู้จัดหาสินค้า บริการ ที่ดิน หรือโอกาสดังกล่าว โดยบุคคลดังกล่าวมี ภาระผูกพันที่สำคัญประการหนึ่งภายใต้ข้อกำหนดห้ามโทรคือ องค์กรที่ส่งข้อความที่ระบุจะต้องตรวจสอบการลงทะเบียนห้ามโทรของบุคคล ตามที่อธิบายไว้ข้างต้น ข้อความที่ได้รับยกเว้นสำหรับสถานศึกษา เช่น การส่งกำหนดสอบให้นักศึกษา เป็นต้น ที่เกี่ยวข้องกับการบริการการศึกษา

จะเห็นได้ว่า แนวทางฉบับนี้ ได้อธิบายแนวทางการปฏิบัติของสถาบันการศึกษา ให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจ ยังมีตัวอย่างของข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาที่ได้รับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในหลายสถานการณ์ อาทิ เช่น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนของนักศึกษา การเปิดเผยข้อมูลของนักศึกษาเพื่อการตลาด ข้อมูลนักศึกษาที่ต้องเก็บรวบรวมตามนโยบายเกี่ยวกับความปลอดภัย รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่สำเร็จการศึกษา อาทิ ข้อมูลรายได้ของศิษย์เก่าที่ได้จากการทำแบบสอบถาม เป็นต้น โดยวางแนวทางว่า ข้อมูลใดเปิดเผยได้หรือไม่ เพียงใด

อาจกล่าวได้ว่า สาธารณรัฐสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลที่อยู่ในภาครัฐแตกต่างจากการคุ้มครองข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองของเอกชน แตกต่างจากสหราชอาณาจักรและกฎหมายของสหภาพยุโรป (GDPA) ที่การคุ้มครองข้อมูลทั้งของรัฐและเอกชนไว้ในกฎหมายฉบับเดียว อย่างไรก็ตาม สำหรับสถาบันการศึกษาเอกชนนั้น อยู่ภายใต้กฎหมาย PDPA แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าว เป็นกฎหมายกลาง และข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันการศึกษาเอกชนมีลักษณะเฉพาะ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น การไปทัศนศึกษาของนักศึกษา ข้อมูลที่ส่งต่อไปยังผู้ปกครองรายอื่นๆ เป็นต้น ทำให้สิงคโปร์ต้องกำหนดแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Advisory Guidelines for the Education Sector) เพื่อปรับใช้กับสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะ มีคำอธิบายที่ชัดเจน ถึงแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับกฎหมายหลักคือ PDPA และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษาในระดับต่างๆ ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ

สามารถยกระดับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีมาตรฐาน นำไปสู่การพัฒนาทางด้านการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.4 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

ก่อนการประกาศใช้ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 การประกอบกิจการดังกล่าว อยู่ภายใต้ พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เปิดดำเนินการทั่วประเทศ ครอบคลุมทุกสาขาวิชา เพิ่มประชาชนโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูง ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง 2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2.4.2 สถานะทางกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2.4.3 แนวคิดการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย 2.4.4 ข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

ประเทศไทยกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จัดตั้งและดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 โดยได้กำหนดคำนิยามคำว่า “สถาบันอุดมศึกษาเอกชน” หมายความว่า สถานศึกษาของเอกชนที่ให้การศึกษาระดับปริญญาแก่บุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป ภายใต้การกำกับและควบคุมของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ มหาวิทยาลัย เน้นทางด้านวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง หลายวิชา หรือหลายกลุ่มวิชา สามารถมีทุกระดับปริญญา สถาบัน ซึ่งเน้นทางด้านวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง ซึ่งเน้นการสอนในสาขาหรือกลุ่มวิชาเฉพาะ สามารถมีทุกระดับปริญญา และวิทยาลัย ซึ่งเน้นด้านวิชาการและวิชาชีพเฉพาะบางสาขาวิชา ปริญญาไม่สูงกว่าปริญญาโท

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ และดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มีบทกำหนดโทษทางอาญาในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม

กฎหมาย ในด้านการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562

การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย มีความมุ่งหมายหลายประการ ประการแรก คือความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาของชาวต่างชาติ ที่มีแนวคิดริเริ่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2425 แต่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะ รัฐบาลไทยไม่มีนโยบายสนับสนุนให้มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของชาวต่างชาติในประเทศไทย ประการที่สองคือ การขาดแคลนสถานที่เรียนในระดับอุดมศึกษาของเยาวชนไทย ที่ต้องการการศึกษาต่อในระดับสูง โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 และมีการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาแห่งชาติ เนื่องจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2503 เน้นเรื่องการขยายโอกาสทางการศึกษาไปยังภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย มีการจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในปี พ.ศ. 2515 ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 มีการปฏิรูปการศึกษา โดยการตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520- พ.ศ. 2524) จนกระทั่งมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2535 จนกระทั่งมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อนเข้าสู่ยุคการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (ศิริพงศ์ รักใหม่, 2558 : 40-44)

ในปี 2562 มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่คือการจัดตั้ง กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation) หรือ อว. (ราชกิจจานุเบกษา, 2562 , เล่ม 136, ตอนที่ 57 ก, วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2562, หน้า 79) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัย และการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยการรวมหน่วยงานกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ อยู่ในกระทรวงเดียวกัน และรัฐบาลได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดกรอบการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนิน

กิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาการศึกษา โดยได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษา โอนหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตั้งแต่วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ธำรงรักษามาตรฐานการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีความเจริญมั่นคงและเอื้ออำนวยต่อการขยายกิจการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนอยู่ภายใต้การกำกับ ติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน การปฏิบัติการกิจของสถาบันศึกษาเอกชนต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (หมายเหตุท้าย พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546) ปัจจุบัน มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 71 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเอกชน 43 แห่ง วิทยาลัยเอกชน 16 แห่ง และสถาบันเอกชน 12 แห่ง (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.), 2567: online)

2.4.2 สถานะทางกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เรื่องการกำหนดสถานที่ หลักสูตรการเรียนการสอน ฯลฯ เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสถานะเป็นนิติบุคคลนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต และให้ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งอธิการบดี (มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546) สำหรับอำนาจหน้าที่ของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พระราชบัญญัตินี้ ไม่ได้กำหนดไว้ แต่ปรากฏในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายกลางครอบคลุมทั้งสถาบันการศึกษาของรัฐ เอกชน และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดของกระทรวงฯ โดยกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้คือ (1) การจัดการศึกษา (2) การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (3) การบริการวิชาการแก่สังคม (4) การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (5) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายกำหนด หลักการจัดการอุดมศึกษาคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม มีเสรีภาพทางวิชาการ มีความอิสระ เสมอภาค และมีธรรมาภิบาล (มาตรา 9 และ 26 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562)

หากพิจารณาพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะเห็นว่า มีเนื้อหาเป็นกฎหมายเอกชน และกฎหมายมหาชนในฉบับเดียว หรือที่บางท่านเรียกว่า "กฎหมายลูกผสม" ระหว่างกฎหมายมหาชนกับกฎหมายเอกชน เนื้อหาในส่วนกฎหมายเอกชน คือ การกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คณาจารย์และนักศึกษา ซึ่งเป็นเอกชนด้วยกัน และเนื้อหาในส่วนกฎหมายมหาชน คือ ลักษณะวิธีดำเนินการ และกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่บางเรื่องยังมีความเกี่ยวข้องกับรัฐโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งปัจจุบันคือ สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2562 ตั้งแต่การขอใบอนุญาตจัดตั้ง จนถึง การเลิกและโอนกิจการสำหรับในส่วนความเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน เมื่ออาศัยหลักเกณฑ์ 3 ประการ อันได้แก่ 1. กฎหมายที่จัดตั้งนิติบุคคล 2. กิจกรรมที่นิติบุคคลดำเนินการ 3. การใช้อำนาจของนิติบุคคล พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเข้าเงื่อนไขความเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนครบทุกประการ (นพดล ปกรณ์นิตินิติ, 2546, :35)

2.4.3 แนวคิดการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย เป็นกิจการเกี่ยวกับการศึกษา ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ในครอบครอง ได้แก่ ผู้บริหาร พนักงานของสถาบันฯ นักศึกษา ตลอดจนบุคคลภายนอก สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีหน้าที่ต้องคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งมาจากแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวในข้อมูล โดยในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง 2.4.3.1 แนวคิดสิทธิความเป็นส่วนตัวในกฎหมายไทย 2.4.3.2 แนวคิดการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไทย

2.4.3.1 แนวคิดสิทธิความเป็นส่วนตัวในกฎหมายไทย

ประเทศไทยได้รับแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักความเคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัว ตลอดจนสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของข้อมูล ดังปรากฏในกฎหมายหลายฉบับดังนี้

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดเรื่องสิทธิส่วนตัว ตั้งแต่ฉบับปีพุทธศักราช 2534 และในรัฐธรรมนูญ ฉบับต่อๆ มา คือ พุทธศักราช 2540 และ 2550 รวมถึงในฉบับปัจจุบัน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติว่า “ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และ

เสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน” (มาตรา 4 และ 34 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560) อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กล่าวถึง “สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว” ย่อมได้รับการคุ้มครอง แต่ไม่ได้กำหนดว่า สิทธิดังกล่าวมีความหมายอย่างไร และมีขอบเขตอย่างไร ดังนั้น ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารและการส่งต่อข้อมูลทำได้ง่ายรวดเร็วและจากอุปกรณ์ไร้สาย ทำให้มีแนวโน้มในการละเมิดสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นโดยง่าย จึงควรกำหนดความหมายของสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว และย่อมมีผลกระทบต่อการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเช่นกัน

2) กฎหมายอื่นๆ

(1) สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว อาทิจ ประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 322 – 323) การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลในลักษณะความผิดฐาน เปิดเผยความลับ ซึ่งเป็นการกำหนดความผิดกับผู้ประกอบวิชาชีพที่ล่วงรู้ความลับ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 420 มาตรา 422 และ มาตรา 423) ความรับผิดว่าด้วยละเมิดในทางแพ่งอันเป็นกรณีที่บุคคล หนึ่งได้ล่วงละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น จนก่อให้เกิดความเสียหายในเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือสิทธิอื่นใด ตามที่กฎหมายบัญญัติรับรองและคุ้มครองให้รวมถึงพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 (มาตรา 41) การกำหนดให้ผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ ออกอากาศเป็นเท็จ หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว บุคคล อาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้ รวมถึงพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 (มาตรา 20) การกำหนดให้บริษัท ข้อมูลเครดิตเปิดเผยหรือให้ข้อมูลแก่สมาชิก หรือผู้ใช้บริการที่ประสงค์จะใช้ข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สินเชื่อและการออกบัตร เครดิต โดยในการเปิดเผยหรือให้ข้อมูลดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนทุกครั้ง เว้นแต่เจ้าของข้อมูลได้ให้ความยินยอมไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด รวมถึงพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 27) ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูล

เกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ รวมถึงข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. 2529 (ข้อ 11) การกำหนดห้ามมิให้ทนายความเปิดเผยความลับของลูกค้า ความที่ได้รู้ในหน้าที่ของทนายความ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากลูกค้า หรือโดยอำนาจศาล เป็นต้น

(2) สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ประกอบด้วย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (มาตรา 28) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ รวมถึงประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 276-287) และลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (มาตรา 288 – มาตรา 308) มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดโทษแก่ผู้ที่ทำอันตรายแก่ชีวิตและร่างกายของ บุคคลอื่น เป็นต้น

(3) สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (มาตรา 36) มีสาระสำคัญเป็นการกำหนด ให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใดๆ การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (มาตรา 8 และมาตรา 16) มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดโทษผู้กระทำโดยมิชอบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อดักจับไว้ซึ่งข้อมูล การเผยแพร่ข้อมูล หรือกระทำการใดๆ ให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายโดยระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

(4) สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับการอยู่ หรือพักอาศัย ประกอบด้วย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (มาตรา 33) บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถาน หรือที่รื้อฐาน

จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ประมวลกฎหมายอาญา หมวด 8 ความผิดฐานบุกรุก (มาตรา 362 - 366) การกำหนดความผิดและโทษสำหรับการบุกรุกอสังหาริมทรัพย์ หรือเคหสถานของผู้อื่น เป็นต้น

2.4.2.2 แนวคิดการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไทย

แนวคิดกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทย เห็นได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 ที่ได้เห็นชอบตอนนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอที 2000) ที่เสนอโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาสังคมและ เสริมสร้างความแข็งแกร่งทางธุรกิจ อุตสาหกรรม และการค้าระหว่างประเทศ ในการก้าวเข้าสู่สังคมสารสนเทศ ซึ่งเป็นยุคเศรษฐกิจใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 โดยหนึ่งในมาตรการที่สำคัญ คือ การปฏิรูปกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Law) ประกอบด้วยกฎหมาย 6 ฉบับ คือ กฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายเกี่ยวกับลายมือชื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ กฎหมายเกี่ยวกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และกฎหมายที่ออกเพื่อรองรับรัฐธรรมนูญมาตรา 78 ว่าด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยใช้เวลากว่า 20 ปีในการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และประกาศใช้ในปี 2562

จะเห็นว่า สถานะของพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีลักษณะเป็นกฎหมายกลาง (Comprehensive law) ใช้กับข้อมูลส่วนบุคคลในความครอบครองของเอกชนและรัฐ (สำหรับรัฐใช้ประกอบกับ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 บัญญัติไว้ว่า กรณีที่มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ให้เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น (มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562) นอกจากนี้กฎหมายที่กล่าวถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญได้แก่

1) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ที่มีลักษณะเป็นกฎหมายกลาง วางหลักเกณฑ์คุ้มครองข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ ซึ่งหมายถึง ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาคดี องค์การควบคุมการประกอบอาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่น

ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540) เน้นให้ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัด และจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ หรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน โดยใช้หลัก “เปิดเผยเป็นหลักปกปิดเป็นข้อยกเว้น” และกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการ แต่ไม่ได้กำหนดมาตรฐานในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของรัฐไว้โดยละเอียด ต่างจากการเก็บรวบรวมและการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่มีการกำหนดรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่า ข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองของรัฐอาจมีความทับซ้อนกันระหว่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ๓ และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ แต่เบื้องต้น กฎหมายทั้งสองมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน กล่าวคือพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ เน้นเรื่องการเปิดเผยข้อมูลของรัฐ แม้จะมีหมวดข้อมูลส่วนบุคคล แต่พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้ การเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลที่รายละเอียดมากกว่า ข้อมูลของบุคคลจึงอาจอยู่ภายใต้กฎหมายสองฉบับ แต่มีปัญหาว่ามีมาตรฐานที่แตกต่างกัน (นพดล นิมหนู, 2565)

อย่างไรก็ตาม หากข้อมูลรัฐที่เข้าข้อยกเว้นไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ต้องมาใช้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562) เช่น ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังที่อยู่ในครอบครองของกรมราชทัณฑ์ และอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ๓ ที่อาจมีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ อาทิ ไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองข้อมูลที่อ่อนไหว ทำให้เจ้าของข้อมูลในที่นี้คือผู้ต้องขัง ได้รับการคุ้มครองข้อมูลในระดับที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลทั่วไป ที่คุ้มครองข้อมูลที่อ่อนไหว ที่มีผลกระทบกับชีวิตความเป็นอยู่อาจละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวในข้อมูลได้ง่าย (นิตาวรรณ เพราะสุนทร, 2565)

2) กฎหมายเฉพาะอื่นๆ ที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญได้แก่

(1) กฎหมายที่มีข้อห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลที่ได้รับมาจากการดำเนินการทางกฎหมายแก่บุคคลอื่น เช่น พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 เป็นต้น

(2) การแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เช่น พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2561 เป็นต้น

(3) กฎหมายที่ห้ามการจัดเก็บข้อมูลบางประเภท ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลบัตรเครดิต พ.ศ. 2545 เช่น ใน กำหนด “ข้อมูลห้ามจัดเก็บ” หมายความว่า ข้อมูลของบุคคลธรรมดาที่ไม่เกี่ยวกับการรับบริการ การขอสินเชื่อ หรือที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลอย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้ ก. ลักษณะพิการทางร่างกาย ข. ลักษณะทางพันธุกรรม ค. ข้อมูลของบุคคลที่อยู่ในกระบวนการสอบสวนหรือพิจารณาคดีอาญา ง. ข้อมูลอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลบัตรเครดิต พ.ศ. 2545)

(4) กฎหมายที่ให้อำนาจรัฐเป็นพิเศษในการแทรกแซงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เช่น พระราชบัญญัติปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 เป็นต้น

ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 เป็นเวลาที่ทุกภาคฝ่ายและภาคประชาสังคมในประเทศไทยเรียกร้องให้มีกฎหมายดังกล่าว และมีการศึกษาตลอดจนเสนอร่างกฎหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ท่ามกลางความกังวลว่า การไม่มีกฎหมายจะทำให้ไม่มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และการปฏิบัติระหว่างประเทศ และที่สำคัญคือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจเนื่องจากการต้องมีการส่งข้อมูลข้ามประเทศ ซึ่งตามมาตรฐานสากล ประเทศในกลุ่ม OECD และสหภาพยุโรป มีข้อกำหนดว่า การโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศได้ ประเทศปลายทางนั้นๆต้องมีไม่มีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ต่ำกว่าประเทศในกลุ่ม ฯลฯ การประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนี้ กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บรวบรวม

การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปต่างประเทศ จึงทำให้ภาคธุรกิจมีความเชื่อมั่น และเป็นการคุ้มครองประชาชนในด้านข้อมูลข่าวสารของตนที่จะไม่มีการละเมิดได้โดยง่ายอีกทางหนึ่ง

2.4.2.3 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไทย

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 69 ก ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2562) หลังจากการเสนอความจำเป็นของกฎหมายฉบับนี้มาอย่างยาวนาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การบังคับใช้กฎหมาย กำหนดให้กฎหมายนี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือเดือนพฤษภาคม 2563 ยกเว้น หมวด 1 และหมวด 4 (หมวด 1 ว่าด้วยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หมวด 4 ว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และบทเฉพาะกาล) ให้ดำเนินการกระบวนการเพื่อสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายใน 90 วัน และให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี จุดประสงค์เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้เตรียมตัว ปรับปรุงระบบ กฎเกณฑ์ ภายในเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย แต่มีการขยายเวลาการบังคับใช้เนื่องจากกิจการที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายขาดความพร้อม ในด้านการทำความเข้าใจกฎหมายรวมถึงไม่พร้อมด้านจัดเตรียมมาตรฐานทางเทคโนโลยีขั้นสูงที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการระบาดของโควิด-19 กระทบกฎหมายฉบับนี้ มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 (พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานและกิจการที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564)

การกำกับดูแลตามกฎหมายอยู่ภายใต้ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดย ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (ส.ค.ส.) มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงให้ความรู้และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เอกชน และบุคคลทั่วไปให้มีความเข้าใจและสามารถรักษาข้อมูลส่วนบุคคลอย่างปลอดภัย และคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ มีหน้าที่พิจารณาเรื่องร้องเรียนเมื่อมีการละเมิด ตรวจสอบผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่าง ๆ

2) กรณีที่มีกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลอื่นใดเป็นการเฉพาะ ที่มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในลักษณะใด กิจการใด หรือหน่วยงานใด ให้บังคับตามกฎหมายนั้น อาทิ เช่น พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 และ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส.1/2561 เรื่องการบริหารจัดการด้านการ

ให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม (Market Conduct) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล การกำหนดโทษ การร้องเรียนให้บังคับตามกฎหมายฉบับนี้เป็นการเพิ่มเติม (มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

3) กำหนดใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่า การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยนั้นได้กระทำในหรือนอกราชอาณาจักร สำหรับในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอยู่นอกราชอาณาจักร พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร โดยการดำเนินกิจกรรมของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว เมื่อเป็นกิจกรรม ดังต่อไปนี้ (1) การเสนอสินค้าหรือบริการให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะมีการชำระเงินของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ก็ตาม (2) การเฝ้าติดตามพฤติกรรมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักร (มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

4) กำหนดความหมายของ “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า “ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ” และ “บุคคล” หมายความว่า “บุคคลธรรมดา” ดังนั้น ข้อมูลส่วนบุคคลในกรณีนี้ไม่รวมถึง “นิติบุคคล” เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมาคม มูลนิธิ ฯลฯ และไม่รวมถึงข้อมูลของบุคคลที่ถึงแก่กรรมแล้ว (มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

5) กำหนดหลักความยินยอมของเจ้าของข้อมูล โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น โดยมีข้อยกเว้นบางประการที่จะกล่าวต่อไป โดยมีรายละเอียดคือ

(1) รูปแบบความยินยอม การขอความยินยอมต้องทำโดยชัดแจ้ง เป็นหนังสือหรือทำโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ การขอความยินยอม ต้องแยกส่วนออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน มีแบบหรือข้อความที่เข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจได้ รวมทั้ง ใช้ภาษาที่อ่านง่าย และไม่เป็นการหลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ดังกล่าว ความยินยอมต้องเป็นอิสระ ไม่ขอความยินยอมในข้อมูลที่ “ไม่มีความจำเป็น” ในการเก็บหรือใช้ข้อมูลนั้น และได้กำหนดกรณี ความยินยอมของ ผู้หย่อน

ความสามารถ เช่น ผู้เยาว์ ผู้เสมือนไร้ความสามารถ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ดูแล ยกเว้นการนั้นๆ กฎหมายอนุญาตให้ผู้หย่อนความสามารถทำได้ด้วยตนเอง

(2) การถอนความยินยอมของเจ้าของข้อมูลสามารถกระทำได้ โดยต้องแจ้งผลกระทบจากการถอนความยินยอมให้เจ้าของข้อมูลทราบ การถอนความยินยอมต้องกระทำได้ง่าย เช่นเดียวกับการให้ความยินยอม เว้นแต่มีข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมโดยกฎหมาย หรือสัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ การถอนความยินยอมย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้ความยินยอมไปแล้วโดยชอบตามที่กำหนด ในกรณีที่มีการถอนความยินยอมส่งผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องใด ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงผลกระทบจากการถอนความยินยอมนั้น

(3) ข้อยกเว้นการขอความยินยอม โดยกรณีที่ไม่ต้องการความยินยอมของเจ้าของข้อมูล ได้แก่ วัตถุประสงค์เกี่ยวกับเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุ การระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล ความจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญา การกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูล หรือเป็นการใช้อำนาจรัฐที่มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูล และการกระทำเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูล เว้นแต่สิทธิขั้นพื้นฐานของเจ้าของข้อมูลมีความสำคัญกว่า การปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูล (มาตรา 19, 20 และ 27 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

6) กำหนดการเก็บข้อมูลจากเจ้าของข้อมูล พร้อมกับการแจ้งวัตถุประสงค์ของข้อมูล ประเภทของบุคคล หรือหน่วยงานที่ข้อมูลส่วนบุคคลอาจถูกเปิดเผย และระยะเวลาในการเก็บข้อมูล กล่าวคือ ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไปด้วย ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้ก่อนหรือในขณะที่เก็บรวบรวม และการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้แจ้งวัตถุประสงค์ใหม่นั้นให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบและได้รับความยินยอมก่อน เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยแล้ว หรือมีกฎหมายให้ทำได้

การแจ้งให้ทราบถึงกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายหรือสัญญาหรือมีความจำเป็นต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อเข้าทำสัญญารวมทั้งแจ้งถึง ผลกระทบที่เป็นไปได้จากการไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับการแจ้งกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล หากไม่สามารถกำหนดได้ ให้กำหนดระยะเวลาที่อาจคาดหมายได้ และหากต้องเก็บข้อมูลจากแหล่งอื่นที่มีใช้จากเจ้าของข้อมูล ต้องแจ้งให้แก่เจ้าของข้อมูลทราบไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันที่เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว (มาตรา 21-23 และ 25 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

7) กำหนดหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลต้องจัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการสูญหาย เข้าถึง ใช้ เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ และต้องทบทวน มาตรการดังกล่าวเมื่อมีความจำเป็นหรือเมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการรักษา ความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม

ในกรณีที่ต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้ผู้รับใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ จัดให้มีระบบการตรวจสอบเพื่อดำเนินการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อพ้นกำหนด ระยะเวลาการเก็บรักษา หรือที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นแจ้งเหตุการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลแก่สำนักงานฯ โดยไม่ชักช้าภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง นับแต่ทราบเหตุเท่าที่จะสามารถกระทำได้ ในกรณีที่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องแต่งตั้งตัวแทนของ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหนังสือ ตัวแทนต้องอยู่ในราชอาณาจักรและได้รับมอบอำนาจ ให้กระทำการแทนผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่มีข้อจำกัดความรับผิดชอบใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

หน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลรวมถึง การบันทึกการรายการสำคัญ ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการเก็บรวบรวม วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแต่ละ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ระยะเวลาการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิและวิธีการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามกฎหมาย การปฏิเสธคำขอหรือการคัดค้าน คำอธิบายเกี่ยวกับมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยการเก็บรวบรวมข้อมูล (มาตรา 37-39 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

ต้องมีการแจ้งข้อมูลของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อในกรณี ที่มีตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้แจ้งข้อมูล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อของ ตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย (มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

8) กำหนดข้อมูลที่อ่อนไหว (Sensitive Data) ที่ห้ามมิให้เก็บรวบรวมยกเว้นได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลโดยชัดแจ้ง ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อในลัทธิ ศาสนาหรือปรัชญา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลสุขภาพ ความพิการ ข้อมูลสหภาพแรงงาน ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลชีวภาพ หรือข้อมูลอื่นใด ซึ่งกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยมีข้อยกเว้นที่สำคัญ ได้แก่ เพื่อป้องกันชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพของเจ้าของข้อมูล เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยชอบด้วยกฎหมาย ประโยชน์สาธารณะด้านการสาธารณสุข การศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ เป็นต้น ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติตามสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูล โดยได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน และประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

9) กำหนดการโอนข้อมูลไปต่างประเทศ ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศ ประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลที่เพียงพอ เว้นแต่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยได้แจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึง มาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่เพียงพอของประเทศปลายทาง หรือองค์การระหว่างประเทศ ที่รับข้อมูลส่วนบุคคลแล้ว รวมถึงความจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือ เพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้น การกระทำตามสัญญาระหว่างผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลกับบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการกระทำเพื่อป้องกัน หรือ ระวังอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือบุคคลอื่นเมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมในขณะนั้นได้ ตลอดจน เป็นการจำเป็นเพื่อการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรได้กำหนดนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ต่างประเทศและอยู่ในเครือกิจการหรือเครือธุรกิจเดียวกันเพื่อการประกอบกิจการหรือธุรกิจร่วมกันหากได้ทำตามระเบียบการตรวจสอบตามกฎหมายแล้ว ไม่ต้องขอความยินยอมดังกล่าวมา (มาตรา 28 และ 29 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

10) กำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลมีสิทธิขอเข้าถึง และขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคล ที่เกี่ยวกับตนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอม สิทธิในการคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน สิทธิในการขอให้ลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้

นอกจากนี้ เมื่อหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถอนความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคล เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลได้ถูกเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สิทธิขอให้ระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ในระหว่างที่มีการร้องขอให้แก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง ลบ ทำลายหรือการร้องคัดค้านการใช้ข้อมูล สิทธิในการให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สมบูรณ์ และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด (มาตรา 30-36 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

11) กำหนดหน้าที่ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ตามคำสั่งที่ได้รับจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล จัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการสูญหาย เข้าถึง ใช้ เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ รวมทั้ง แจ้งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงเหตุการณ์ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้น จัดทำและเก็บรักษาบันทึกการของกิจกรรมการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลไว้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนด (มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

12) กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องจัดให้มี เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของตน ต้องแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับ เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและสำนักงานทราบ ต้องให้คำแนะนำแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้ง ลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามกฎหมาย รวมถึงการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงานในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในการปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลที่ตนล่วงรู้หรือได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยจัดหา เครื่องมือหรืออุปกรณ์อย่างเพียงพอ รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

13) กำหนดหลักเกณฑ์การร้องเรียน โดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิร้องเรียนในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผล ข้อมูลส่วนบุคคล ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ ต่อ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีหน้าที่ พิจารณาเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบการกระทำใด ๆ ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูล ส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

14) กำหนดความรับผิดตามกฎหมาย โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องรับผิด

ทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง เมื่อทำให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ว่าการดำเนินการนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และอาจต้องโทษจำคุกถึงหนึ่งปีและปรับหนึ่งล้านบาท อย่างไรก็ตาม บางกรณีสามารถยอมความได้ นอกจากนี้ ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลอาจต้องโทษทางปกครองในบางกรณี เช่นการโอนข้อมูลที่ไม่เป็นไปตามที่กฎหมาย ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินห้าล้านบาท

2.4.4 ข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในการศึกษา จำเป็นต้องจำแนกข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนออกเป็นประเภท เพื่อนำไปสู่เงื่อนไขในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะการพิจารณาว่า ข้อมูลใดเป็น “ข้อมูลส่วนบุคคล” ตามกฎหมาย อันทำให้องค์กรต้องมีหน้าที่ในการคุ้มครองข้อมูลนั้น ในที่นี้จะแบ่งข้อมูลออกเป็นข้อมูลประเภท ดังนี้ 2.4.4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการศึกษา 2.4.2.2 ข้อมูลส่วนบุคคลอื่นๆ ดังนี้

2.4.4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการศึกษา

ตามที่กฎหมายได้กำหนดให้ “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า “ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมแต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ” (มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562) จึงต้องพิจารณาว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลใดบ้างที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในการศึกษานี้จะวิเคราะห์จากพันธกิจตามกฎหมายพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546

การดำเนินการหรือพันธกิจของสถาบันการศึกษาเอกชน อยู่ภายใต้การกำกับควบคุมของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมี “คณะกรรมการ” หมายความว่า “คณะกรรมการการอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและอื่นๆ รวมถึงออกระเบียบและข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติต่อมาในปี 2562 ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติ (มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการของสถาบันศึกษาเอกชน คือ 1) กรรมการสภาฯ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) นักศึกษา 3) บุคคลภายนอกอื่น ๆ

1) กรรมการสภาฯ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(1) กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

พระราชบัญญัติสถาบันศึกษาอุดมศึกษาเอกชนประกอบด้วย “สภาสถาบัน” หมายความว่า สภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมี “กรรมการสภาสถาบัน” หมายความว่า กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประกอบด้วย

1. นายกสภาสถาบัน ซึ่งผู้รับใบอนุญาตตั้งสถาบันศึกษาเอกชน (ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้รับใบอนุญาต”) เป็นผู้เสนอชื่อ

2. กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสี่คน (อธิการบดี เป็นกรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง)

3. กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสามคนซึ่งรัฐมนตรีเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการอุดมศึกษาเห็นชอบ

ให้สภาสถาบันเลือกกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งเป็นอุปนายกสภาสถาบัน เพื่อทำหน้าที่แทนนายกสภาสถาบัน เมื่อนายกสภาสถาบันไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบัน ให้สภาสถาบันแต่งตั้งผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนคนหนึ่งเป็นเลขานุการ โดยคำแนะนำของอธิการบดี นอกจากนี้ กฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการสภาสถาบันไว้ อาทิ จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีสัญชาติไทย ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี มีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปีและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ รัฐมนตรีสั่งให้ออกเมื่อเห็นว่าขาดคุณสมบัติ หรือรัฐมนตรีแต่งตั้ง

คณะกรรมการควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (มาตรา 86 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

สภาสถาบันมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึง อนุมัติแผนพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ออกข้อกำหนดระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด อนุมัติการรับนักศึกษา การให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุมัติการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ ฯลฯ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ สภาสถาบันจะแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อให้กระทำการใด ๆ ตามที่มอบหมายก็ได้ และเมื่อได้ดำเนินการประการใดแล้วให้รายงานให้สภาสถาบันทราบ (มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

(2) “อธิการบดี”

กฎหมายกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีอธิการบดีคนหนึ่ง ให้สภาสถาบันแต่งตั้งอธิการบดีจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม อธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และจะมีรองอธิการบดีคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่อธิการบดีมอบหมาย รองอธิการบดีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับอธิการบดี และให้อธิการบดีเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดีโดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน เมื่อรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการสภาสถาบัน และกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ให้นายกสภาสถาบันจัดให้มีการประชุมกรรมการสภาสถาบันเพื่อแต่งตั้งอธิการบดี และอธิการบดี เป็นกรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง

อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ อาทิ ควบคุมดูแลกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมทั้งนโยบายและมติของสภาสถาบัน จัดให้มีระบบบริหารตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ โดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน แต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์ อาจารย์พิเศษ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จัดทำทะเบียนคณาจารย์ประจำ ผู้ช่วยอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ควบคุมการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมติของสภาสถาบัน ผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกิจการทั่วไป จัดทำรายงานประจำปี งบการเงินประจำปี และรายงานอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด รักษาวินัยของนักศึกษา ระมัดระวังมิให้มีการดำเนินการอันเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ วัฒนธรรมของชาติ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในบริเวณสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หน้าที่ที่สภาสถาบันมอบหมาย และหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และดำเนินการอื่นอันเป็นปกติธุระ ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพึงกระทำ อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติ เช่น มีวุฒิการศึกษาตามที่กำหนด ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ไม่เคยถูกออกจากการหรือราชการเพราะมีความผิด (มาตรา 29 และ 43 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

(3) ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารอื่น

นอกเหนือจากกรรมการสภาและอธิการบดีแล้ว สถาบันศึกษาเอกชนจำเป็นต้องแต่งตั้งผู้บริหารอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการตามพันธกิจของสถาบันฯ อาทิ เช่น รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี ในด้านต่างๆในระดับสถาบัน ในระดับคณะ ได้แก่ คณบดี ผู้อำนวยการหลักสูตร หัวหน้าหลักสูตร หรือหัวหน้าภาควิชาต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุพันธกิจของสถาบัน

สำหรับการแบ่งส่วนงานและการจัดระบบบริหารงานภายใน ให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับของสภาสถาบัน คุณสมบัติของผู้บริหารในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากกรรมการสภา อธิการบดี รองอธิการบดี ไม่ได้กำหนดในพระราชบัญญัติสถาบันศึกษาเอกชน ดังนั้น หากสถาบันต้องการให้มีคุณสมบัติ ก็จะต้องข้อบังคับภายในมากำหนด (มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

(4) คณาจารย์

“คณาจารย์” หมายความว่า ศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ อาจารย์ และอาจารย์พิเศษ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และคณาจารย์ประจำต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือมีความรู้ความชำนาญพิเศษในวิชาใดวิชาหนึ่ง ไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ สำหรับศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษนั้น ให้อธิการบดีแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน อาจารย์และอาจารย์พิเศษนั้น ให้อธิการบดีแต่งตั้ง ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษนั้น ให้แต่งตั้งจากผู้ซึ่งมิได้เป็นคณาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

นอกจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่บัญญัติไว้ หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณาจารย์ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด การพ้นจากตำแหน่งคณาจารย์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (มาตรา 45-48 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

สำหรับผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษาเอกชน กฎหมายกำหนดว่าไม่ให้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน แต่ต้องได้รับผลประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่ากฎหมายคุ้มครองแรงงาน (มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546) และให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันคือ กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงาน ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2549

(5) เจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานที่มีใช้คณาจารย์

นอกเหนือจากบุคลากรในระดับผู้บริหารสถาบันศึกษาเอกชน และคณาจารย์ ซึ่งประจำหลักสูตร หรือภาควิชา สถาบันจำเป็นต้องมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ช่วยเหลือการบริหาร อาทิ หน่วยงานเกี่ยวกับการบัญชี การเงิน เกี่ยวกับมาตรฐานทางวิชาการ หน่วยงานเกี่ยวกับการวิจัย หน่วยงานรับนักศึกษา หน่วยงานการรักษาความปลอดภัย หน่วยงานประกันคุณภาพ หน่วยงานการลงทะเบียนนักศึกษา ฯลฯ ส่วนใหญ่ บุคลากรที่ประจำหน่วยงานอันมิใช่คณะหรือภาควิชา จะไม่เป็นอาจารย์ประจำ การกำหนดคุณสมบัติ การรับเข้าทำงาน จะไม่ได้กำหนดเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำ วุฒิและคุณสมบัติมักขึ้นอยู่กับหน้าที่ความรับผิดชอบในหน่วยงานที่จะไปสังกัด และเป็นไปตามระเบียบบุคลากรที่มีใช้อาจารย์ประจำเพื่อให้บรรลุ พันธกิจของสถาบัน เช่นเดียวกับกรณีของผู้บริหารที่มีใช้อธิการบดี รองอธิการบดี ตำแหน่ง การแบ่งส่วน งานและการจัดระบบบริหารงานภายใน ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาสถาบัน

2) นักศึกษา

“นักศึกษา” หมายความว่า ผู้ซึ่งเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งสำเร็จการศึกษา ไม่ต่ำกว่าขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือเทียบเท่า หรือผู้ซึ่งสภาสถาบันอนุมัติให้ เข้าศึกษาได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2546)

ในด้านการเรียนการสอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องมีข้อกำหนดเกี่ยวกับสาขาวิชาที่ ต้องการเปิดสอน พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตร การสอน การวัดผลการศึกษา วิธีการรับนักศึกษา และการให้นักศึกษาพ้นสภาพ เมื่อขอรับอนุญาตตั้งสถาบัน ต่อมาการอนุมัติหลักสูตรใด ๆ เพิ่มเติม หรือ การปรับปรุงหลักสูตรต้องผ่านการอนุมัติโดยสภาสถาบันและต้องมีลักษณะของนักศึกษาในแต่ละหลักสูตร ซึ่งอาจจะมี ความแตกต่างกันไปแต่ละหลักสูตร (มาตรา 11 และ 34 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2546)

ในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น บุคลากรทุกระดับมีความสำคัญทำให้การ ดำเนินการของสถาบันฯ บรรลุวัตถุประสงค์ เพราะพันธกิจหลักตามกฎหมายคือ การให้บริการ การศึกษา อย่างไรก็ตาม นักศึกษานับว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา

เอกชน เพราะเป็นผู้รับบริการและต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษา ถ้าปราศจากนักศึกษาสถาบันฯ ไม่สามารถดำเนินการได้ และผลผลิตของสถาบันฯ คือการที่นักศึกษาสอบผ่านเป็นบัณฑิตตั้งแต่ปริญญาตรี โท และเอก สำหรับการประเมินผลการดำเนินการของบุคลากรมีความสำคัญ แต่สำหรับนักศึกษาผลการสอบ รายงานความประพฤติ หรือคะแนนการสอบ เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะจะนำไปสู่การประสิทธิประสาทปริญญาบัตร และการประกอบอาชีพในอนาคต

3) บุคคลภายนอกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน

ในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการให้บริการการศึกษา นอกเหนือจากบุคลากรและนักศึกษาและย่อมมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น และมีข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น อีก อาทิ

- (1) ข้อมูลของบิดามารดา ของนักศึกษา หรือผู้ปกครอง กรณีนักศึกษาโดยเฉพาะนักศึกษาที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ทำนิติกรรมสัญญาใดๆ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครอง สถาบันฯ จึงมีข้อมูลของ บิดา มารดา รวมถึงผู้ปกครองด้วย ได้แก่ ประวัติส่วนตัว อาชีพ รายได้ ที่อยู่ ฯลฯ
- (2) ข้อมูลผู้ค้ำประกัน กรณีที่นักศึกษาประสงค์จะทำการกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา สถาบันต้องมีข้อมูล ประวัติ ผู้ค้ำประกัน หรือคู่สมรส ของผู้ค้ำประกัน เป็นต้น
- (3) ข้อมูลคู่สัญญากรณีจ้างบุคคลภายนอกทำการดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการเรียน การสอน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันฯ เช่น จ้างบุคคลภายนอกหรือบริษัทภายนอก มาทำบทเรียน เช่น ทำบทเรียนออนไลน์ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ จ้างบริษัทต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ โครงการเรียนการสอนของสถาบันฯ
- (4) ข้อมูลของหน่วยงานภาคเอกชน ที่ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เป็นต้น (มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546)

2.4.2.2 ข้อมูลส่วนบุคคลอื่นๆ

นอกเหนือจากพันธกิจเกี่ยวกับการบริหารและการเรียน การสอน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีพันธกิจที่เกี่ยวกับการวิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ (มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

1) บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการทำวิจัย

“วิจัย” หมายถึง กระบวนการหาความรู้ เป็นวิธีหาความรู้ที่มีระเบียบและหลักเกณฑ์ทางวิชาการ ซึ่งมีการกำหนดแนวคิดหรือทฤษฎี การใช้ข้อมูล การแปลความหมายและอธิบายข้อมูลเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นจากความรู้เดิมร่วมกับข้อมูลใหม่ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “research” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา , 2551) โดยมีข้อสังเกตว่าในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา 2562 ได้กล่าวถึง อำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาในการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา 2562)

ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง มีได้มุ่งการบริการการศึกษาเป็นหลักแต่มุ่งที่จะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการวิจัย พบว่าประเทศรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง เช่น ประเทศไทย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องพึ่งมหาวิทยาลัย ที่มีการทำการวิจัยเพื่อเป็นแหล่งพัฒนาเทคโนโลยีและ นวัตกรรมสำหรับภาคธุรกิจ และการทำวิจัยอาจไปร่วมกับบุคคลอื่น กลุ่มอื่น สถาบันอื่น หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เพื่อส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษา ไปใช้ประโยชน์ สถาบันอุดมศึกษาพึงสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม การบริหารการวิจัย การแลกเปลี่ยนบุคลากร การจัดตั้งกลุ่มวิจัยร่วม การแปลงผลงานวิจัยให้เป็นรูปธรรม ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดตั้งนิติบุคคลหรือร่วมลงทุนกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ประโยชน์ก็ได้ (มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562)

ดังนั้น แม้กระทั่งประวัติส่วนตัวของนักวิจัย (Curriculum Vitae) ที่มาร่วมทำงานวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือ รายงานทางการเงินของนิติบุคคลต่างๆ ที่มาร่วมทำวิจัยพัฒนา กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่น ล้วนแล้วแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ผู้ควบคุมข้อมูลต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎหมายทั้งสิ้น

2) บุคคลที่มีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาการ

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการ กฎหมายจึงกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน มีหน้าที่ในการให้บริการทางวิชาการ ให้คำปรึกษาทางวิชาการ และ

ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการสร้างนวัตกรรมแก่ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสังคม เพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นที่พึ่งทางวิชาการของชุมชนและสังคม ต้องร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษานั้น หรือพื้นที่อื่นตามที่สถาบันอุดมศึกษาเห็นสมควร ดังนั้น ข้อมูลของบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิ ประวัติของผู้ขอคำปรึกษาทางกฎหมาย ทาง การแพทย์ จากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ฯลฯ จึงเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ย่อมได้รับการคุ้มครอง (มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562)

3) บุคคลที่มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ

กฎหมายกำหนดให้ สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน มีหน้าที่ในการทะนุบำรุงศิลปะและ วัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้มี การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและ กิจกรรมของผู้เรียน อาทิ การร่วมกันกับชุมชนรอบสถาบันฯ เพื่อฟื้นฟูวัดในชุมชน โดยมีส่วนร่วมของ บุคคลต่างๆ ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่มาเข้าร่วมกิจกรรมย่อมเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับการคุ้มครอง (มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562)

4) คู่สัญญา

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวถึง การใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลตามสัญญา (Contracts) เป็นข้อยกเว้น ในการไม่ต้องขอความยินยอมในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ การเปิดเผยข้อมูล ภายใต้อสัญญา กล่าวคือ หากมีการทำสัญญาระหว่างกัน การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนการใช้ ข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปตามสัญญาระหว่างกัน ไม่ต้องขอความยินยอม

คู่สัญญาหรือผู้เกี่ยวข้องในการทำกิจการต่างๆ กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น ข้อมูลประวัติ ส่วนตัว รายงานทางการเงินของผู้รับก่อสร้างอาคารของสถาบันฯ ประวัติทางการเงิน ของผู้เช่าอาคารของ สถาบันฯ เพื่อทำร้านอาหาร โดยทั่วไป การเก็บรวบรวม หรือการใช้ข้อมูล เพื่อให้ปฏิบัติตามสัญญาไม่ ต้องขอความยินยอม แต่ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ฯลฯ

5) ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอื่น ๆ

ข้อมูลของบุคคลในกลุ่มนี้กว้างขวางมาก เพราะกล่าวถึง บุคคลที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน การสอน หรือภารกิจ อื่นของสถาบันฯ หรือข้อมูลของผู้มาเยือน (Visitors) ซึ่งอาจหมายรวมถึง บุคคลที่เข้ามาทาง เว็บไซต์ ข้อมูลของบุคคลดังกล่าว โดยทั่วไป ย่อมจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

จะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กล่าวมาทั้งทางด้านบริการการศึกษา การจัดการเรียน การสอน การทำวิจัย การให้บริการวิชาการ หรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ เป็นภารกิจที่กว้างขวางมาก รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครอง ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงมีจำนวนมาก และสถาบันฯ ต้องจัดการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไป ตามที่กฎหมายกำหนด

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ 2.5.1. กลุ่มที่ 1 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และ 2.5.2 กลุ่มที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และพบว่าไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดคือ

2.5.1 กลุ่มที่ 1 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

เนื่องด้วยการประกาศใช้ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 สร้างผลกระทบให้กับองค์กรต่างๆ ในประเทศไทยในการปฏิบัติตามกฎหมายหลายประการ แต่ที่สำคัญคือ ความรู้ความเข้าใจในกฎหมายในเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2562) ได้จัดทำ “แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล” (Thailand Data Protection Guidelines 2.0 ปัจจุบันคือ 3.0 (Extention) เพื่อให้ภาครัฐและภาคเอกชน ตระหนักรู้แนวปฏิบัติของกฎหมายฉบับนี้ และเพื่อให้องค์กรและผู้ประกอบการของไทย ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่น สามารถนำแนวปฏิบัตินี้ไปใช้ได้จริงและเป็นไปตามมาตรฐานและตามกฎหมาย

การประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว มีผลกระทบต่อองค์กรต่างๆ ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย โดยภูมิ มูลศิลป์, พรเพ็ญ ไตรพงษ์, พิชชา ใจสมคม (2565) ได้ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พบว่า มีผลกระทบหลายประการที่สำคัญคือ ทุกภาคส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนจึงอาจเกิดปัญหาภายหลังการบังคับใช้ ด้านผลกระทบด้านเศรษฐกิจพบว่า กฎหมายดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาระและต้นทุนของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งอาจมีปัญหาด้านความน่าเชื่อถือ การตลาดและการค้าระหว่างประเทศ และควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินงานตามกฎหมายแบบเชิงรุก เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพ ในด้านการโอนข้อมูลส่วนบุคคลข้ามพรมแดนพบว่า อัครเดช มณีภาค และ คณาธิป ทองรวีวงศ์ (2564) ศึกษาประเด็นทางกฎหมายเกี่ยวกับการโอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศ ตามความตกลงสหรัฐอเมริกาศหรัฐอเมริกาและยุโรปและผลกระทบต่อกฎหมายไทยพบว่า การโอนข้อมูลส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญของธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ แต่มีข้อจำกัดทางกฎหมาย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้เกิด อุปสรรค อาจทำให้ความตกลงการโอนข้อมูลระหว่างประเทศสิ้นผลบังคับ หรือไม่สามารถปฏิบัติได้

เมื่อมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 พบว่า มีประเด็นในทางกฎหมายด้านอื่นๆ อาทิเช่น ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยคณะกรรมาธิการคุ้มครองผู้บริโภค (2563) ได้ศึกษาเรื่องการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจากการทำสัญญาแบบสมาร์ท: ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยุโรปและพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในประเด็นการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคจากการทำสัญญาแบบสมาร์ท และมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยให้มีหลักการเช่นเดียวกับมาตรา 22 ของกฎหมายสหภาพยุโรป (GDPA) เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคที่ไม่ต้องเสียเปรียบจากการทำสัญญากับผู้จำหน่ายสินค้าหรือผู้ให้บริการ

นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศยุคใหม่อาจทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อันได้แก่ระบบคลาวด์ โดยสรารุช ปิตียาศักดิ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องนโยบายคลาวด์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระบบคลาวด์ ระหว่างสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอาเซียน : มุมมอง ของไทย ผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ตลอดจน สิทธิเพิกถอน การลบข้อมูล จักรภพมหาเดชา และ ประพันธ์พงษ์ ขาอ่อน (2562) ศึกษาเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกรณีศึกษาการประมวลผลข้อมูลโดยปัญญาประดิษฐ์ พบว่า กฎหมายที่บังคับใช้ในประเทศไทยจึงไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระบบคลาวด์และการประมวลผลด้วยปัญญาประดิษฐ์

ในด้านลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลนั้น พบว่าข้อมูลบางลักษณะอาจมีปัญหากการบังคับใช้บางประการ เช่น ข้อมูลทางชีวภาพ ได้แก่ การจัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ ภาพถ่าย ฝ่ามือ ม่านตา ใบหน้า เสียงพูด ลายเซ็น ดีเอ็นเอ เป็นต้น แสงระวี วิบุลยคุณและสรารุช ปิตียาศักดิ์ (2565) ได้ศึกษาปัญหากฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลประเภทข้อมูลชีวภาพ โดยศึกษาลักษณะทั่วไปของเทคโนโลยีเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลชีวภาพ และเปรียบเทียบกับกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับข้อมูลประเภทชีวภาพของประเทศต่าง ๆ และประเทศไทย พบว่า คำจำกัดความคำว่า “ข้อมูลชีวภาพ” อาจไม่ชัดเจนและไม่รองรับการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี จึงควรมีการปรับเปลี่ยนมีการคุ้มครองให้

เหมาะสม และสุพล พรหมมาพันธุ์, อำนาจ วังจัน (2565) ศึกษาความท้าทายในการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีชีวมาตรกับมิติของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ปี 2562 พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพที่อาจมีความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายฉบับนี้

นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะธุรกิจ คือ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2564) ได้จัดทำ Thailand data protection guidelines 3.1 : แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับกลุ่มกิจกรรมพาณิชย์กิจ และ Thailand data protection guidelines 3.2 : แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับการวิจัยและสถิติ รวมถึงกิตติศักดิ์ จันเส (2555) ได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับการประกันชีวิต รวมถึงลลิตา พ่วงมหา (2564) ศึกษาเรื่องสื่อมวลชนกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และเอกนัฏ สุชาติพันธุ์ และ ประพันธ์พงษ์ ขาอ่อน (2563) ศึกษาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในภาคธุรกิจธนาคาร นอกจากนี้ กมลวรรณ ดันติพิวัฒนสกุล, ชวิน อุ่นภัทร, ปรุฬห์ รุจนธำรงค์, ชลธิชา สลักศิลป์, ศุภาพิชญ์ ศิริมงคล, กนกวรรณ แยมหงษ์ และชินวัจน์ แสงอังศุมาลี (2565) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในการให้บริการเภสัชกรรมทางไกล: การวิจัยเชิงคุณภาพ รวมถึง วรรณษา เปาอินทร์ (2565) ศึกษาการพัฒนาแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาความมั่นคงปลอดภัย การป้องกันความลับ และความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับโรงพยาบาล ซึ่งการศึกษาดังกล่าว พบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีเนื้อหาสาระที่อาจไม่เหมาะสมหรือไม่เพียงพอต่อกับกลุ่มธุรกิจหรือข้อมูลบางประเภท จึงควรกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับบางกลุ่มธุรกิจหรือผู้ประกอบการ เพื่อให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องแตกต่างจากองค์กรอื่นๆ โดยทั่วไป

2.5.2 กลุ่มที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ภายใต้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กำหนดให้การบริหารการศึกษาต้องมีคุณภาพ และการที่จะบริหารงานได้อย่างดีต้องมีหลักธรรมาภิบาล คือ หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดีประการหนึ่งคือ ความโปร่งใส ต้องมีระบบการบริหารข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้มีการศึกษาในเรื่องนี้ได้แก่ ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร (2551) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรต้องใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ คือ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ 1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักนิติธรรมและความเสมอภาค 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความคุ้มค่า 5) หลักความมั่นคง 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักคุณธรรม 8) หลักการใช้อำนาจหน้าที่ จะเห็นได้ว่า หลักความโปร่งใสประการหนึ่งคือ การมีข้อมูลที่ดีที่สามารถตรวจสอบได้

ในด้านการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ไพศาล จันทรงษ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง Digital Technology Management for Competitive Advantage among Private Higher Education Institutions in Thailand พบว่า มีการอนุมัติให้สถาบันอุดมศึกษาเปิดทำการในประเทศไทยจำนวนมาก ในขณะที่จำนวนนักศึกษาที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษาไม่ได้เพิ่มขึ้นตามสัดส่วนการเพิ่มของสถาบันอุดมศึกษา และพบว่า ปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจทั่วโลก การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญ ในการสร้างบัณฑิตที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล การเพิ่มจำนวนสถาบันอุดมศึกษา ทำให้มีการแข่งขันทางการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การจัดการศึกษาเพื่อช่วงชิงจำนวนผู้เรียนจึงเป็นไปอย่างรุนแรง ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยจะต้องเผชิญกับความท้าทายในการจัดการ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ทีมงาน การปรับปรุงคุณภาพการสอนและหลักสูตร การเพิ่มขีดความสามารถให้กับอาจารย์และบุคลากร ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อทำให้ผู้เรียนได้รับคุณค่าในเรื่องคุณภาพและการบริการการเรียนการสอน ขณะที่แผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาล มุ่งเน้นการผลิตบุคลากรในสายดิจิทัล เพื่อรองรับความต้องการด้านแรงงาน ดังนั้น หากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยไม่ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี อาจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้สร้างระบบฐานข้อมูลในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้ในงานด้านต่าง ๆ รองรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

ด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ศิริพงษ์ รักใหม่ (2558) ทำการวิจัยเรื่องพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีการพัฒนามาตามลำดับหลังยุคการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านคุณภาพอาจารย์ และยังไม่สามารถพัฒนาผลงานวิจัยได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ปัจจัยที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่รอดได้คือ ปัจจัยคุณภาพและความมั่นคงทางการเงิน อย่างไรก็ตาม เห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาที่ดีต้องประกอบด้วยระบบข้อมูลที่ดี

จากการทบทวนงานวิจัยทั้งกลุ่มงาน พบว่า แม้จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เป็นการประกันว่า เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะได้รับความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวในข้อมูล ไม่มีการละเมิดได้โดยง่าย แต่เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ เป็นกฎหมายกลาง (Comprehensive Law) บทบัญญัติยังไม่เหมาะสมกับกิจการบางอย่าง เช่น งานด้านพาณิชย์ เป็นหรือการประกันภัย เป็นต้น และพบว่า หากมีแนวทางปฏิบัติในการจัดการข้อมูลที่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้นำข้อมูลมาใช้ในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบการบริหารจัดการผ่านข้อมูลต่างๆ การศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาในการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จึงมีความสำคัญ จำเป็น ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับการยอมรับว่า ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สัมกับบทบาทหน้าที่ในการบริการการศึกษาที่สร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ไปสู่ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของประเทศต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการตามโครงการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบ วิธีกรวิจัยหรือกระบวนวิธีการวิจัย (methodology) เป็นกระบวนวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ดังนี้

3.1 วิธีการวิจัย

ศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย หรือกระบวนวิธีการวิจัย (methodology) โดยการใช้กระบวนวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยการทบทวน แนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวในข้อมูล 2) กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 3) กฎหมายเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 4) การคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐสิงคโปร์ ดังต่อไปนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวในข้อมูล (Information privacy) โดยศึกษาที่มา แนวคิด ทฤษฎี ดังกล่าวที่มีที่มาจาก สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว (The right to privacy) ภายใต้กติกาสากล ได้แก่ ปฏิญญา สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) และกติการะหว่าง ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) (ICCPR) กฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป (European Convention on Human Rights) กฎหมายไทย ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และฉบับอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้อง อันเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว และบางส่วนที่ เกี่ยวข้องกับกฎหมายลำดับรองได้แก่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับองค์กรอิสระ และหน่วยงานศาลยุติธรรม

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไทย โดยศึกษาที่มา หลักการ และ ความสำคัญของกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อันได้แก่ มาตรฐานสากลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อาทิ องค์การร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD: The Organization for Economic Cooperation and Development) ใน OECD Guidelines on the Protection of Privacy

and Transborder Data Flows of Personal Data 1980 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแห่งสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation หรือ GDPR) (European Union Data Protection Directive 95/46/EC)

สำหรับกฎหมายไทยที่ศึกษาเป็นหลัก คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งกล่าวถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของเอกชน รวมไปถึงสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในส่วนของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายกลาง (Comprehensive Law) ที่ส่วนหนึ่งได้วางหลักเกณฑ์คุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ ซึ่งหมายถึง ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา โดยบางส่วนมีการเปรียบเทียบกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของเอกชนหรือหน่วยงานที่มีใช้รัฐ โดยมุ่งไปที่การเก็บรวบรวม การใช้ การเปิดเผยข้อมูล รวมถึงกรณีการที่ผู้ควบคุมข้อมูลมิได้ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้ การเปิดเผยข้อมูล โดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของข้อมูล การไม่คุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูล หรือการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่น หรือเกิดความเสียหาย คู่กรณีไม่สามารถที่จะตกลงกันได้ ในที่สุดแล้วอาจต้องใช้กระบวนการทางศาล อำนาจหน้าที่ของศาลจะเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายเฉพาะอื่นๆ ที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ กฎหมายที่มีข้อห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลที่ได้รับมาจากการดำเนินการทางกฎหมายแก่บุคคลอื่น เช่น พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 เป็นต้น การแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เช่น พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 กฎหมายที่ห้ามการจัดเก็บข้อมูลบางประเภท ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลบัตรเครดิต พ.ศ. 2545 เป็นต้น กฎหมายที่ให้อำนาจรัฐเป็นพิเศษในการแทรกแซงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เช่น พระราชบัญญัติปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2534 พระราชบัญญัติสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เป็นต้น

3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย โดยศึกษาที่มา แนวคิดทฤษฎี ปรัชญา ขอบเขตการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ในการจัดการศึกษาของชาติ โดยกฎหมายที่เป็นหลักเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ซึ่งกล่าวถึงหน้าที่ พันธกิจ การปฏิบัติตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมไปถึง กฎหมายการศึกษาที่เป็นหลักในภาพรวมของประเทศคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมถึงการศึกษาปัญหาและแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่เกี่ยวข้องกัสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในฐานะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นผู้ควบคุมข้อมูล ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และมีบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ผู้บริหาร คณาจารย์ประจำ เจ้าหน้าที่ที่มีใช้คณาจารย์ ลูกจ้าง นักศึกษา บุคคลภายนอกซึ่งเกี่ยวข้อง หรือ นิติกรรมสัญญากับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตลอดจน ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ในกระบวนการบริการการศึกษา อาทิ การสมัครเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การสอบ การให้คะแนน ผลการเรียนของนักศึกษา ตลอดจนภารกิจอื่นของสถาบันการศึกษาเอกชน เช่น การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ซึ่งมีปัญหาทางกฎหมายว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องคุ้มครองหรือมีแนวนโยบายเกี่ยวกับข้อมูลเหล่านี้อย่างไร

4) กฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐสิงคโปร์ ประการแรกศึกษาแนวคิด ที่มา และพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในกฎหมายที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสหราชอาณาจักรจะมีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่หลากหลาย เนื่องจากมีการพัฒนามายาวนานตามยุคสมัยและตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม ได้แก่ พระบรมราชโองการ และกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนเป็นการเฉพาะ รวมถึงกฎหมายปฏิรูปการศึกษาของสหราชอาณาจักร ที่มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและรัฐสมัยใหม่สำหรับสาธารณรัฐสิงคโปร์ ศึกษากฎหมายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากกฎหมายหลักคือ Private Education Act 2009 ซึ่งมีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนภายใต้กฎหมายฉบับเดียว

ประการที่สองด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำหรับ สหราชอาณาจักรคือ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Act 2018) ซึ่งอนุวัติมาจาก UK GDPR (United Kingdom General Data Protection Regulation) รวมถึงศึกษาการ

คุ้มครองนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ The University of Buckingham และ Regent's University London สำหรับสาธารณรัฐสิงคโปร์ ศึกษากฎหมายหลักในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คือ Personal Data Protection Act 2012 ตลอดจนศึกษาแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Advisory Guidelines for the Education Sector)

3.2. การเข้าถึงข้อมูล

เครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับ กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือ กระบวนการวิธีการวิจัย (methodology) ด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) คือการศึกษากฎหมายเป็นหลัก ตลอดจนคำอธิบายกฎหมาย จากตำรา งานวิจัย หนังสือ บทความ เอกสารทางวิชาการ เอกสารประกอบการสัมมนา สถิติ ข้อมูลจากเว็บไซต์ ทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และนโยบายในเรื่องดังกล่าวกับบุคคลและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

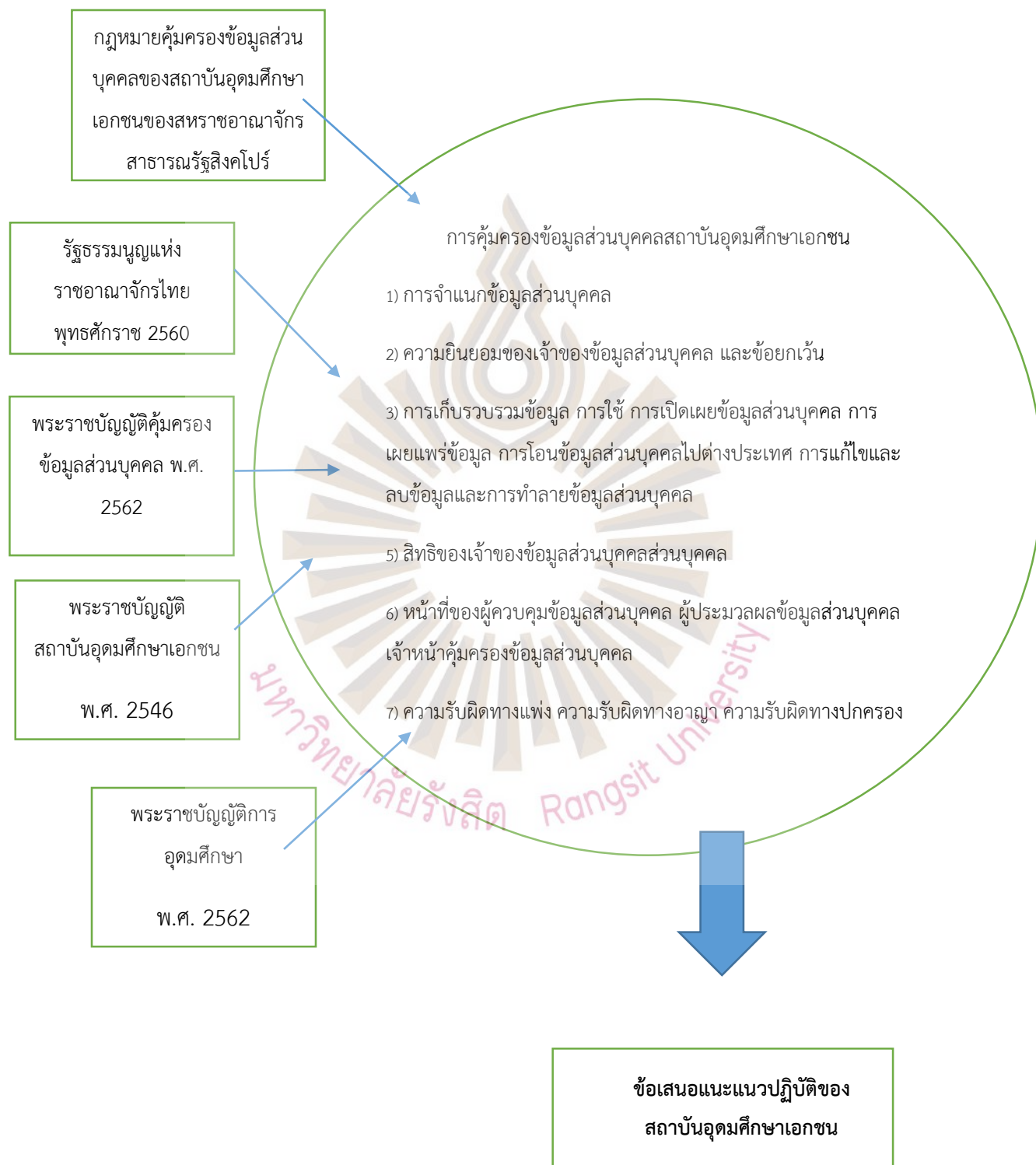
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อศึกษากฎหมาย ตำรา หนังสือ ผลงานวิจัย เอกสารทางวิชาการ สื่อสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และนโยบายในเรื่องดังกล่าวกับบุคคลและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จะเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหากฎหมาย เพื่อสรุปและเสนอแนะต่อไป

3.4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอผลงานการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) จำแนกประเด็นเนื้อหาตามความมุ่งหมายในขอบเขตของการวิจัย

3.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมถึงกฎหมายของสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐสิงคโปร์ พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีหน้าที่ตามกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหลายประการ แต่ขาดความชัดเจนในบางเรื่อง ซึ่งอาจทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายเกิดความบกพร่องได้ โดยในบทนี้จะศึกษา 4.1 แนวคิดและสถานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อันมีผลต่อพันธกิจในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของตน 4.2 การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนภายใต้กฎหมาย 4.3 “ข้อมูลส่วนบุคคล” ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 4.4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” 4.5 ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล 4.6 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะ “ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” 4.7 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

4.1 แนวคิดและสถานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ภายใต้การบังคับของ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 พบว่า การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีแนวคิดเช่นเดียวกับสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐสิงคโปร์ คือ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาให้ทั่วถึง เนื่องจากรัฐไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนการจัดตั้ง “สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ” ได้อย่างเพียงพอ ให้เอกชนสามารถขอดำเนินการได้ โดยหลักสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ มีรายได้จากค่าลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา หรือหากเป็นองค์กรกุศลอาจได้งบประมาณมาจากการบริจาค

การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในแต่ละประเทศมีการพัฒนาที่แตกต่างกัน ในสหราชอาณาจักร ที่มีการพัฒนามายาวนาน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ต่างมีกฎหมายในการจัดตั้ง แต่ละฉบับ แต่พบว่าบางสถาบันอยู่ในรูปแบบขององค์กรการกุศล เช่น The University of Buckingham ที่จัดตั้งโดยพระบรมราชองค์การ หรือบางสถาบันฯ อาจเป็นองค์กรธุรกิจ เช่น บริษัทจำกัด ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในสหราชอาณาจักร มีการบริหารจัดการเป็นอิสระ มีการจัดจ้าง

บุคลากรในองค์กรตนเอง ที่แตกต่างกับสิงคโปร์และประเทศไทย คือ สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ในสหราชอาณาจักร แทบจะมีได้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ ตรงกันข้ามกับในสิงคโปร์และประเทศไทย ที่มีกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยเฉพาะ แม้โครงสร้างการบริหารจะมีความเป็นอิสระภายใต้สภาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่เข้มงวด ภายใต้การกำกับดูแลของภาครัฐ เช่น การขอเปิดหลักสูตร รวมถึงการจัดการเรียนการสอน ผู้ขอใบอนุญาตอาจเป็นบุคคล หรือนิติบุคคล หรือองค์กรการกุศลได้ เช่นเดียวกันกับสหราชอาณาจักร คือรัฐมิได้ให้งบประมาณสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รายได้หลักมาจากค่าลงทะเบียนของนักศึกษา

ดังนั้น สำหรับภารกิจในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ต้องพิจารณาต่อไปว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถทำได้โดยอิสระหรือไม่ อยู่ภายใต้กฎหมายหรือกฎเกณฑ์ใด โดยมีข้อพิจารณาคือ

4.1.1 ความแตกต่างจากองค์กรธุรกิจทั่วไป

องค์กรธุรกิจโดยส่วนใหญ่ทำเพื่อแสวงกำไร แต่ภายใต้กฎหมายกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องไม่เป็นไปเพื่อการพาณิชย์ในการแสวงหากำไรจากการเรียนการสอน และต้องมีมาตรฐานด้านคุณภาพ ตามที่กฎหมายกำหนด มีการกำกับดูแลจากภาครัฐ ในด้านการเรียน การสอน การสอบ สถานที่ดำเนินการ เช่น การขออนุมัติหลักสูตร หรือการปรับปรุงหลักสูตร มาตรฐานของอาจารย์ประจำหลักสูตร หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร การขอตำแหน่งวิชาการ ฯลฯ ที่มีการอนุมัติไปที่กระทรวงการอุดมศึกษา ฯ หรือการประกาศหลักเกณฑ์ ที่ต้องปฏิบัติตามจำนวนมากมายหลายเรื่อง แทบทุกขั้นตอนของการดำเนินการ อาทิ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 กฎกระทรวง มาตรฐานการขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 เป็นต้น และกำหนดให้สาธารณะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการของสถาบันการอุดมศึกษาได้ โดยการรายงานผลการดำเนินการสู่สาธารณะ เป็นต้น หากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐาน หน่วยงานรัฐมีอำนาจให้ปิดดำเนินการได้ ต่างจากองค์กรธุรกิจทั่วไป ที่มุ่งแสวงกำไร สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีการกำกับดูแลจากภาครัฐ

4.1.2 การรายงานไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแล และสาธารณะโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

โดยกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) การส่งรายงานผลการดำเนินงานให้แก่สาธารณะ
- 2) การส่งข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาต่อ คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา
- 3) การส่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ แผนด้านการอุดมศึกษา การพัฒนาคุณภาพ การวิจัย การนวัตกรรม การให้บริการการศึกษา ฯลฯ ให้แก่กระทรวงฯ รวมถึงข้อมูลที่ร้องขอ หรืออาจมีการเชื่อมโยงข้อมูลของรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ เพื่อให้รัฐนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือเผยแพร่ให้แก่สาธารณะชนได้ (มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

4.1.3 ลักษณะเฉพาะของการบริหารและหน่วยงานสังกัด

4.1.3.1 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สภาฯ มีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบาย และควบคุมดูแลกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตามกฎหมาย ดังนั้น จึงรวมถึงมีอำนาจในการออกนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และต้องรับผิดชอบกรณีมีการละเมิดหรือการดำเนินการผิดกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

4.1.3.2 หน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กล่าวคือ การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยทั่วไป จะแบ่งเป็นวิทยาลัย คณะ หรือภาควิชา ซึ่งมีอธิการวิทยาลัย คณบดี หัวหน้าสาขาวิชา ซึ่งมีหน้าที่

- 1) ดูแลการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลในหน่วยงาน หรือได้มีการบันทึกการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลในส่วนงานของตนอย่างถูกต้อง ทันสมัย ฯลฯ และได้ปฏิบัติตามนโยบายกลางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของสถาบันการศึกษาเอกชน (หากมี)

2) การกำหนดหน้าที่ภายในหน่วยงาน (Job Descriptions) ต้องสอดคล้องกับนโยบายและข้อบังคับขององค์ และสอดคล้องกับนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

4.1.3.3 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1) ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

บุคลากรของสถาบันการศึกษาเอกชน แตกต่างจาก นายจ้าง ลูกจ้าง ขององค์กรธุรกิจโดยทั่วไป เป็นการทั่วไป ตำแหน่งที่มีความเฉพาะได้แก่ กรรมการสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี ผู้บริหาร คณาจารย์ และมีคุณสมบัติที่มีความแตกต่างจากตำแหน่งทั่วไป อาทิ เช่น นายกสภาสถาบัน ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือได้รับโทษจำคุก ฯลฯ ดังนั้น ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากร อาจเข้าข่ายเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหว และต้องสถาบันศึกษาเอกชนต้องดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะดังกล่าวเป็นพิเศษ

สำหรับบุคลากรอื่นๆ นอกเหนือจากตำแหน่งดังกล่าวข้างต้น กฎหมายกำหนดให้เป็นการจัดการภายในของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีใช้ข้อมูลที่อ่อนไหว การเก็บ การใช้ข้อมูลเป็นไปตามหลักความยินยอม

2) นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแตกต่างจากองค์กรธุรกิจอื่น ประการหนึ่งคือ การให้บริการการศึกษา และมี “นักศึกษา” เป็นผู้รับบริการการศึกษา และมีข้อมูลส่วนบุคคลจำนวนมากที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องทำการบริหารจัดการให้เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ดังนั้น ข้อมูลประวัติส่วนบุคคลของบุคลากรทุกคนถือว่า เป็นข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับนักศึกษานั้น ข้อมูลเฉพาะคือ ผลการเรียน และรายงานความประพฤติ รายงานการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การไปทัศนศึกษา การทำงานร่วมกับสถานศึกษาและบุคคลภายนอกในการบริการวิชาการ ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม การทำวิจัย เป็นต้น

3) บุคคลภายนอก

บุคคลภายนอก ได้แก่ คู่สัญญา หรือบุคคลอื่น เช่น ผู้เยี่ยมเยียน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยในการวิจัย การให้บริการวิชาการ หรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กรณีที่บุคคลภายนอกได้ให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไว้ การใช้ข้อมูลต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

4.2 การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมาย

ต่อไปนี้จะเป็นการกล่าวถึง การจัดการข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวม การใช้ การเปิดเผยข้อมูลภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในหัวข้อนี้จะศึกษา 4.2.1 ไม่มีกฎหมายเฉพาะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 4.2.2 กฎหมายบังคับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศ ไม่ว่าการประมวลผลข้อมูลนอกราชอาณาจักรหรือในราชอาณาจักร

4.2.1 ไม่มีกฎหมายเฉพาะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

บุคคล

ภายใต้การบังคับของ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 พบว่าไม่มีบทกำหนดเฉพาะ หรือไม่มีกฎหมายอื่นใดเฉพาะเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จึงอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เช่นเดียวกับที่สหราชอาณาจักรและสิงคโปร์ ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน อยู่ภายใต้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นกฎหมายกลาง ทำให้สถาบันฯ ต้องมีภาระหน้าที่หลายประการ และจะต้องไปดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ประการสำคัญจะต้องสอดคล้องกับการดำเนินงาน ที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการประกอบกิจการอื่น หรือธุรกิจอื่น เพราะมีพันธกิจหลักในการให้บริการการศึกษา โดยมีข้อสังเกตว่าพระราชบัญญัติการอุดมศึกษาฯ มีบทกำหนดเฉพาะเรื่อง “ข้อมูลการอุดมศึกษา” แต่มุ่งประสงค์ให้ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาแก่สาธารณะ ตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562) แต่ไม่ได้มุ่งที่จะคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ดังนั้น การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

4.2.2 กฎหมายบังคับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศ ไม่ว่าการประมวลผลข้อมูลนอกราชอาณาจักรหรือนิราชาอาณาจักร

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยนั้น ได้กระทำในหรือนอกราชอาณาจักร อาทิเช่น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาในประเทศจีน ก่อนการเดินทางมาเรียนในประเทศไทย ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวย่อมได้รับการคุ้มครองตาม พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หรือ การที่สถาบันการศึกษาในประเทศจีน ขอข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาจีนที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย การส่งข้อมูลไปยังต่างประเทศ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่นเดียวกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหราชอาณาจักรที่ใช้แบบสหภาพยุโรป (GDPA) ที่คุ้มครองพลเมืองของสหราชอาณาจักรไม่ว่า การประมวลผลจะในหรือนอกประเทศ หรือเป็นองค์กรนอกประเทศที่ติดตามพฤติกรรมของพลเมืองของสหราชอาณาจักรอยู่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหราชอาณาจักร

4.3 “ข้อมูลส่วนบุคคล” ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ (มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562) ความหมายคำว่า “บุคคล” หมายความว่า “บุคคลธรรมดา” ข้อมูลส่วนบุคคลในกรณีนี้ไม่รวมถึง “นิติบุคคล” ซึ่งมีความหมายคล้ายกับ สหราชอาณาจักร ได้ให้ความหมาย “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “ข้อมูลใดๆ ที่เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดตัวบุคคล หรืออาจจะระบุตัวบุคคลที่เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดตัวบุคคล (ที่ยังมีชีวิต)” ต่างจากที่สาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้ให้ความหมายว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “ข้อมูลเกี่ยวข้องกับบุคคลที่สามารถบ่งชี้บุคคลได้จากข้อมูลนั้น หรือจากข้อมูลนั้นประกอบกับข้อมูลอื่นๆ ซึ่งอยู่ความดูแลองค์กรใด หรือองค์กรนั้นสามารถเข้าถึงได้ และไม่ว่าข้อมูลนั้นจะถูกต้องเป็นจริงหรือไม่” กล่าวคือ รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องคุ้มครองข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ของบุคคลธรรมดา ไม่รวมถึงผู้ถึงแก่กรรม ซึ่งมีการท้วงติงว่าเหมาะสม

หรือไม่ หากเปรียบเทียบกับกฎหมายอาญา จะเห็นว่า ยังมีบทคุ้มครองการหมิ่นประมาทบุคคลที่เสียชีวิตไปแล้ว (มาตรา 327 แห่งประมวลกฎหมายอาญา)

ตัวอย่าง ชื่อและสกุล ของนักศึกษา หรือบุคลากร เป็นข้อมูลส่วนบุคคลโดยตรง ส่วนข้อมูลวัน เดือน ปี เกิด เป็นข้อมูลโดยอ้อมที่สามารถระบุตัวนักศึกษาได้

4.3.1 ลักษณะของข้อมูลและรูปแบบของ “ข้อมูลส่วนบุคคล”

4.3.1.1 ลักษณะของข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ได้กำหนดนิยามคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” แต่ในทางเทคนิค ข้อมูลส่วนบุคคล ต้องมีอย่างน้อย 3 ลักษณะดังนี้

1) “การแยกแยะ (Distinguishability)” หมายถึง “การที่ข้อมูลสามารถระบุแยกแยะตัวบุคคลออกจากกันได้ เช่น ชื่อ นามสกุล หรือเลขประจำตัวประชาชน แต่ข้อมูลคะแนน ฯลฯ ไม่สามารถแยกแยะบุคคลได้”

2) “การติดตาม (Traceability)” หมายถึง “การที่ข้อมูลสามารถถูกใช้ในการติดตามพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่บุคคลนั้นทำได้” เช่น การ Log file

3) “การเชื่อมโยง (Linkability)” หมายถึง “การที่ข้อมูลสามารถถูกใช้เชื่อมโยงเพื่อระบุไปถึงตัวบุคคลได้” โดยแบ่งออกเป็น 2 กรณี

(1) ข้อมูลที่ถูกเชื่อมโยงแล้ว (linked) “เป็นกรณีหากมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันแล้วสามารถระบุถึงตัวบุคคล เช่น ชุดข้อมูล 2 ชุด แต่ละชุดมีข้อมูลแยกกัน แต่หากมีบุคคลที่สามารถเข้าถึงข้อมูลทั้ง 2 ชุดนั้นได้ก็จะสามารถเชื่อมโยงและระบุไปถึงตัวบุคคลได้”

(2) ข้อมูลที่อาจถูกเชื่อมโยง (linkable) “เป็นกรณีหากมีชุดข้อมูลที่หากใช้ร่วมกันกับข้อมูลอื่นแล้วก็จะสามารถระบุตัวบุคคลได้ แต่โดยที่ข้อมูลอื่นที่จะนำมาใช้ร่วมกันนั้นไม่อยู่ในระบบ หรืออยู่ในอินเทอร์เน็ต หรืออยู่ที่อื่นใด”

ตัวอย่าง ข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น ชื่อสกุลนักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร หมายเลขบัตรประจำตัวบุคลากร หมายเลขบัตรประจำตัวบุคคล ที่อยู่ อีเมล เบอร์โทรศัพท์ เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องมือ เช่น IP Address ข้อมูลทางชีวมิติ (Biometric) เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ การสแกนใบหน้า

ตัวอย่าง ข้อมูลที่ไม่เป็นข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ข้อมูลธุรกิจที่ไม่ระบุถึงตัวบุคคล เช่น หมายเลข เบอร์โทรศัพท์ที่ทำงาน ที่อยู่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน อีเมลที่ใช้ในที่ทำงาน ฯลฯ

ดังนั้น จึงไม่ต้องขอความยินยอมข้อมูลที่ไม่เข้าข่ายข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย โดยมีข้อสังเกตสำหรับการเก็บข้อมูลของสถาบันศึกษาเอกชนในรูปแบบข้อมูลนิรนามหรือการแฝงข้อมูล ดังนี้

“ข้อมูลนิรนาม” (anonymous data) หมายถึง “ข้อมูลส่วนบุคคลที่ผ่านกระบวนการทำให้ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้ กลายเป็น ย่อมไม่ถือว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามกระบวนการทำให้ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้เป็นการประมวลผลข้อมูลอย่างหนึ่ง (further processing) จำเป็นต้องมีฐานการประมวลผลข้อมูลที่ชอบด้วย กฎหมาย และกระบวนการหรือวิธีที่จะรับรองความไม่สามารถระบุตัวตนได้”

“การแฝงข้อมูล” (Pseudonymization) หมายถึง “ไม่ใช่กระบวนการทำให้ข้อมูลไม่สามารถระบุตัวบุคคล ได้ข้อมูลที่ไต่ยังคงเป็นข้อมูลส่วนบุคคลตามความหมายนี้ แต่เป็นการลดหรือจำกัดความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลส่วนบุคคลกับชุดข้อมูลตั้งต้น ซึ่งถือเป็นมาตรการเพื่อการ รักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลแบบหนึ่ง โดยอาจใช้วิธีเปลี่ยนข้อมูลที่ระบุตัว” (คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562)

4.3.1.2 รูปแบบของ “ข้อมูลส่วนบุคคล”

ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในทางเทคนิคต้องเข้าใจรูปแบบของข้อมูลที่ได้รับความคุ้มครอง ดังนี้คือ

1) อาจเป็นข้อมูลลักษณะใดๆก็ตาม รวมถึงเป็นข้อมูลที่มนุษย์อาจเข้าใจได้หรือไม่เข้าใจก็ได้ ทั้งนี้ เป็นข้อมูลที่คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงได้โดยอัตโนมัติ หรือถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบ พร้อมให้เข้าถึงข้อมูล เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวม เพื่อทำการประมวลผลของคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์นั้น

หรือเพื่อเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบข้อมูล เพื่อการประมวลผลดังกล่าว การประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์นั้นเป็นไปตามคำสั่งหรือโปรแกรมที่ระบุไว้

2) ไม่ว่าจะเป็ข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบกระดาษหรือในรูปแบบอื่นใด แต่ได้มีไว้เพื่อจะนำไปใช้ประมวลผลต่อไปแม้ว่าตัวข้อมูลที่มีอยู่นั้น จะไม่สามารถใช้ระบุถึงบุคคลได้ก็ตาม แต่หากใช้ร่วมกันกับข้อมูลหรือสารสนเทศอื่นๆประกอบกันแล้ว ก็จะสามารถระบุถึงตัวบุคคลนั้นๆ ได้ โดยไม่จำเป็นว่าข้อมูลหรือสารสนเทศอื่นนั้นได้มีอยู่ด้วยกันหรือไม่

3) ข้อมูลที่ชี้ไปยังเจ้าของข้อมูลนั้นจะเป็นจริงหรือเป็นเท็จก็ตามย่อมได้รับความคุ้มครอง

จะเห็นได้ว่า แม้พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ จะกำหนดคำนิยาม คำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” แต่ในทางปฏิบัติต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลเป็นอย่างมาก รวมถึงการต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปฏิบัติเพื่อให้การจัดการข้อมูล สอดคล้องกับกฎหมาย อาจต้องเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักกฎหมายและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.3.2 เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

4.3.2.1 ความหมายของ “เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล” (Data Subject)

“เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง “บุคคลที่ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นระบุไปถึง และไม่ใช้กรณีที่บุคคลมีความเป็นเจ้าของ (Ownership) ข้อมูล หรือเป็นผู้สร้างหรือเก็บข้อมูลนั่นเองเท่านั้น อาทิเช่น ข้อมูลรหัสประจำตัวของนักศึกษา หรืออาจารย์ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่ได้กำหนดเอง แต่บ่งชี้ได้ว่า เป็นบุคคลนั้นๆ”

4.3.2.2 เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ภายใต้พระราชบัญญัติอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เจ้าของข้อมูล คือ (1) กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (2) ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของสถาบันฯ (3) นักศึกษา (4) บุคคลภายนอกอื่นๆ(รายละเอียดในบทที่ 2) โดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีสิทธิในข้อมูลของตนเอง ดังนี้

(1) สิทธิขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคล ที่เกี่ยวกับตนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มา ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอม

(2) สิทธิในการคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน

(3) สิทธิในการให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สมบูรณ์ และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด สิทธิในการร้องขอให้แก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

(4) สิทธิในการขอให้ลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ เมื่อหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถอนความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลได้ถูกเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สิทธิขอให้ระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ในระหว่างที่มีการร้องขอให้แก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง ลบ ทำลายหรือการร้องคัดค้านการใช้ข้อมูล

จะเห็นว่า สิทธิของเจ้าของข้อมูล มีเนื้อหาสาระใกล้เคียงกับกฎหมายของสหภาพยุโรป (GDPA) ตัวอย่าง ข้อมูลของบุคลากร อาทิ เช่น เงินเดือน หรือข้อมูลของนักศึกษา เช่น ผลการเรียน ความเห็นของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษา เป็นข้อมูลที่บุคคลดังกล่าว สามารถเข้าถึง คือ สามารถขอดูได้ หรืออาจขอแก้ไขได้หากข้อมูลไม่ถูกต้อง หรือเมื่อไม่มีความจำเป็นอาจลบหรือทำลายได้

4.3.3 การจำแนกข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันการศึกษาเอกชน

การจำแนกข้อมูลส่วนบุคคล มีความสำคัญมาก เพราะจะนำไปสู่การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวม การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยจะจำแนกข้อมูลเป็นข้อมูลทั่วไป และข้อมูลที่อ่อนไหว ดังนี้

4.3.3.1 ข้อมูลทั่วไป (Personal data)

กฎหมายกำหนดให้การเก็บรวบรวมข้อมูล การเปิดเผย การใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ต้องได้รับ “ความยินยอม” ในกรณีที่ข้อมูลนั้นเป็น “ข้อมูลทั่วไป” ตัวอย่างของข้อมูลทั่วไป ได้แก่

- 1) ประวัติทั่วไปของเจ้าของข้อมูล (ไม่รวมถึงข้อมูลที่อ่อนไหว)
- 2) ข้อมูลการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานของบุคคลกร นักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่าง ผลคะแนน รายงานความประพฤติของนักศึกษา ฯลฯ
- 3) สัญญาที่ทำระหว่างสถาบันการศึกษาเอกชน และบุคลากร นักศึกษา บุคคลภายนอก
- 4) ข้อมูลของเจ้าของข้อมูลที่ย่อนความสามารถ

4.3.3. 2 ข้อมูลที่อ่อนไหว (Sensitive Personal Data)

กฎหมายกำหนดให้ต้องมีความยินยอม “โดยชัดแจ้ง” ในการเก็บข้อมูลอ่อนไหว

1) ความหมายของ “ข้อมูลที่อ่อนไหว”

ข้อมูลบางประเภทคือ “ข้อมูลที่อ่อนไหว” (Sensitive Data) ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ (1) เชื้อชาติ (2) เผ่าพันธุ์ (3) ความคิดเห็นทางการเมือง (4) ความเชื่อในลัทธิศาสนาหรือปรัชญา (5) พฤติกรรมทางเพศ (6) ประวัติอาชญากรรม (7) ข้อมูลสุขภาพ ความพิการ (8) ข้อมูลสุขภาพแรงงาน (9) ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลชีวภาพ (10) ข้อมูลอื่นใดซึ่งกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทำนองเดียวกันตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

ในมาตรฐานสากล GDPR ใช้คำว่า “special categories of personal data” (Article 9 (1) GDPR) และให้ความสำคัญกับข้อมูลที่อ่อนไหว เพราะเป็นข้อมูลที่เมื่อเปิดเผยสู่สาธารณะจะกระทบกับเจ้าของข้อมูลเป็นอย่างมาก อาจมีการแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล รวมอาจกระทบกับชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคล ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ย่อมต้องมีข้อมูลที่อ่อนไหวจำนวนมาก ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของบุคลากร นักศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อย่างไม่เห็นได้ชัดถึงผลกระทบของข้อมูลลักษณะที่ชัดเจนคือ “ประวัติอาชญากรรม” ของบุคลากรที่บันทึกไว้ที่

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น การทำร้ายร่างกาย การลักทรัพย์ ฯลฯ ซึ่งกฎหมายให้ต้องมีมาตรการคุ้มครองเป็นพิเศษ หากเปิดเผยสู่สาธารณะ ย่อมมีผลกระทบด้านลบกับบุคคลเป็นอย่างมาก อาจเป็น “ตราบาป” ปิดกั้นโอกาสในชีวิตที่สำคัญ หรือหากเป็นนักศึกษาอาจทำให้ไม่สามารถสมัครงานได้ เป็นต้น ข้อมูลประวัติอาชญากรรมกฎหมายระบุว่า ต้องเก็บโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แต่หากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำเป็นต้องเก็บข้อมูลดังกล่าว จะต้องมีมาตรฐานในการคุ้มครองข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนด คือได้รับการป้องกันการเปิดเผยในระดับสูงกว่าข้อมูลที่อ่อนไหวทั่วไป

สำหรับ “ข้อมูลชีวภาพ” (Biometrics) เป็นข้อมูลที่อ่อนไหวตาม GDPR หมายถึง “ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดจากการประมวลผลทางเทคนิคเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพ สรีรวิทยา หรือพฤติกรรมของบุคคลธรรมดา ซึ่งอนุญาตหรือยืนยันการระบุตัวตนเฉพาะของบุคคลธรรมดานั้น เช่น ภาพใบหน้าหรือข้อมูลจากกล้อง” (มาตรา 4(14) และ 9(1), GDPR) ภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ข้อมูลชีวภาพหมายถึง “ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดจากการใช้เทคนิคหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการนำลักษณะเด่นทางกายภาพหรือทางพฤติกรรมของบุคคลมาใช้ทำให้สามารถยืนยันตัวตน ของบุคคลนั้นที่ไม่เหมือนกับบุคคลอื่นได้ เช่น ข้อมูลภาพจำลองใบหน้า ข้อมูลจำลองม่านตา หรือข้อมูลจำลองลายนิ้วมือ” (มาตรา 26 วรรคสองแห่งภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

ในด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่อ่อนไหวของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลแตกต่างจากข้อมูลทั่วไป เช่น การเข้ารหัสลับข้อมูล (encrypt) การทำให้เป็นข้อมูลแฝงที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ (Pseudonymized) หรือการมีกระบวนการในการทดสอบ ประกอบกับการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการด้านเทคนิคและมาตรการด้านองค์กรอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สำหรับการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลประเภทชีวภาพดังกล่าว ควรใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่ยึดแนวทางการปฏิบัติด้านการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมกับการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลชีวภาพและยึดหลักมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลในการรักษาความปลอดภัยของระบบข้อมูลชีวภาพ (แสงระวี วิบุลยและสรารุช ปิตยาศักดิ์, 2564)

2) การเก็บการใช้ การเปิดเผย ข้อมูลที่อ่อนไหว ต้องมีความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

“ความยินยอมโดยชัดแจ้ง” เป็นหลักสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อ่อนไหว ดังนั้น การจัดเก็บข้อมูลของเจ้าของข้อมูล (1) กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (2) ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของสถาบันฯ (3) นักศึกษา (4) บุคคลภายนอกอื่นๆ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องทำให้มีความยินยอมโดยชัดแจ้ง เช่น ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร หรือทางอิเล็กทรอนิกส์ และเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวแล้ว ต้องมาตรฐานความปลอดภัยของข้อมูล

3) ข้อยกเว้น

ในการเก็บข้อมูลที่อ่อนไหว กรณีไม่มี “ความยินยอมโดยชัดแจ้ง” กฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นหลายประการ แยกเป็นฐานได้ดังนี้

(1) ฐานเพื่อประโยชน์สำคัญแห่งชีวิต (Vital interest) ได้แก่ เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคลซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม

(2) ฐานการปฏิบัติตามกฎหมาย (Legal obligation) ได้แก่ เป็นการจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางด้านต่างๆ เช่น การเก็บข้อมูลผลการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อรายงานให้กระทรวงอุดมศึกษาทราบตามกฎหมาย ซึ่งอาจปรากฏข้อมูลส่วนบุคคล แต่ได้รับการยกเว้น ฐานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

(3) ฐานภารกิจของรัฐ (Public tasks) หากองค์กรผู้ควบคุมข้อมูลเป็นหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลตามภารกิจดังกล่าวจากเจ้าของข้อมูล ไม่ต้องขอความยินยอม เช่น การที่กรมราชทัณฑ์ ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังตามพันธกิจของเรือนจำ ไม่ต้องมีความยินยอมจากผู้ต้องขังเจ้าของข้อมูล เป็นต้น แต่สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีได้เป็นหน่วยงานรัฐ จะขอข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามสัญญาให้บริการการศึกษา หรือการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเป็นส่วนใหญ่

(4) ฐานประโยชน์อันชอบธรรม (Legitimate interest) ได้แก่ ความจำเป็นเพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายการปฏิบัติตาม หรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรืออาจเป็นการดำเนินกิจกรรมโดยชอบด้วยกฎหมายที่มีการคุ้มครองที่

เหมาะสมของมูลนิธิต่างๆ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเมือง ศาสนา ประชญา หรือสหภาพแรงงาน ให้แก่สมาชิกผู้ซึ่งเคยเป็นสมาชิก หรือผู้ซึ่งมีการติดต่ออย่างสม่ำเสมอ กับ มูลนิธิ สมาคม หรือองค์กร ที่ไม่แสวงหากำไรตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวโดยไม่ได้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล นั้นออกไปภายนอกมูลนิธิ สมาคมหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรนั้น

(5) ฐานศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ (Research) หรือ ประโยชน์สาธารณะอื่น ทั้งนี้ ต้องกระทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และได้ จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 26 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

นอกจากนี้ คือ ข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะด้วยความยินยอมโดยชัดแจ้งของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีข้อสังเกตว่า การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ต้องมีความ ยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีข้อยกเว้น คือฐานสัญญา แต่สำหรับเรื่องข้อมูลที่อ่อนไหว ข้อยกเว้นไม่มีฐานสัญญา

ตัวอย่าง กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ อธิการบดีจะต้องไม่เป็นโรคตามที่กำหนด ไม่ต้องออกจากงาน หรือราชการเพราะมีความผิด หรือไม่เคยได้รับโทษโดยคำพิพากษาให้จำคุก เว้นแต่ความผิดโดยประมาท หรือลหุโทษ (มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษา เอกชน จึงต้องมีการขอข้อมูลสุขภาพ หรือข้อมูลประวัติอาชญากรรม เพื่อประกอบการแต่งตั้งตำแหน่ง ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นไปตามสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายที่ผู้สมัครตำแหน่งอธิการ ต้องให้แก่ สถาบัน ฯ อย่างไรก็ดี หากสถาบันฯ ขอ “ความยินยอมโดยชัดแจ้ง” จากเจ้าของข้อมูลจะเป็นการชัดเจน และเป็นการป้องกันข้อพิพาทในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลโดยมิชอบได้ เช่นเดียวกับ การเก็บข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับประวัติการรักษาพยาบาลของบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามที่ได้ให้สวัสดิการ เบิกค่ารักษาพยาบาลแก่บุคลากร ข้อมูลการรักษาพยาบาลหรือสุขภาพ เป็นข้อมูลที่อ่อนไหว การเก็บรวบรวม ข้อมูลต้องได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้ง และใช้ฐานสัญญาของบุคลากรไม่ได้

4.3.4 การเก็บข้อมูลและการแจ้งวัตถุประสงค์ของข้อมูลส่วนบุคคล

4.3.4.1 การเก็บข้อมูลจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลต้องเก็บข้อมูลส่วนบุคคลต้องเก็บข้อมูลจากเจ้าของข้อมูลโดยตรง หากต้องเก็บข้อมูลจากแหล่งอื่น ต้องแจ้งให้แก่เจ้าของข้อมูลทราบไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันที่เก็บรวบรวมในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้ง เนื่องจากหลักสากลนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลต้องให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงแม่นยำ หากไปเก็บข้อมูลส่วนบุคคลจากบุคคลอื่น อาจเสี่ยงต่อการเก็บข้อมูลที่ไม่ถูกต้องได้

4.3.4.2 การแจ้งวัตถุประสงค์ของข้อมูลและระยะเวลาในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้ก่อนหรือในขณะที่ยังเก็บรวบรวม และการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้แจ้งวัตถุประสงค์ใหม่นั้นให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบและได้รับความยินยอมก่อน เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยแล้ว หรือมีกฎหมายให้ทำได้ และต้องแจ้งให้ทราบถึงกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายหรือสัญญาหรือมีความจำเป็นต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อเข้าทำสัญญา รวมทั้งแจ้งถึงผลกระทบที่เป็นไปได้จากการไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคล และกฎหมายกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องแจ้งระยะเวลาในการเก็บข้อมูลด้วย ซึ่งหมายความว่า การเก็บข้อมูลส่วนบุคคลนั้น มิได้เก็บไว้ได้ตลอดไป อย่งไรก็ดี หากไม่สามารถกำหนดได้ ให้กำหนดระยะเวลาที่อาจคาดหมายได้

4.3.4.3 แจ้งประเภทของบุคคลหรือหน่วยงานที่ข้อมูลส่วนบุคคลอาจถูกเปิดเผย

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล อาจต้องเปิดเผยข้อมูลบางประการให้แก่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนใด เพื่อเป็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายได้กำหนดให้มีการแจ้งหน่วยงานที่อาจต้องมีการเปิดเผยนั้นแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ตัวอย่าง การแจ้งผลการเรียนของนักศึกษา ให้ผู้ปกครองทราบ ถือเป็นการแจ้งให้บุคคลภายนอกทราบ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องแจ้งให้แก่เจ้าของคะแนนดังกล่าวทราบ ไม่ว่าทางใดๆ รวมถึงวัตถุประสงค์ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และการควบคุมของสำนักงาน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กำกับดูแลให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน ต้องนำส่งข้อมูลที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลให้หน่วยงานดังกล่าว ดังนั้น ผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลอาจต้องเปิดเผยต่อหน่วยงานดังกล่าว ตามที่กฎหมายกำหนด

4.3.4.4 การโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปต่างประเทศ

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศ ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และอยู่ในวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่สำคัญ ประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอ (มาตรา 28 และ 29 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2652) เว้นแต่เป็นการ

- (1) ฐานการปฏิบัติตามกฎหมาย ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องโอนข้อมูล
- (2) ฐานความยินยอม ที่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยได้แจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึง มาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่เพียงพอของประเทศปลายทาง หรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลแล้ว
- (3) ฐานการปฏิบัติตามสัญญา การจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือ เพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้น และการกระทำตามสัญญาระหว่างผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลกับบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(4) ฐานประโยชน์เพื่อชีวิต เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือบุคคลอื่น เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมในขณะนั้นได้

(5) ฐานเพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นการจำเป็นเพื่อการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ

(6) การโอนข้อมูลไปต่างประเทศระหว่างองค์กรในเครือกิจการเดียวกัน กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรได้กำหนดนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคล ไปยังผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ต่างประเทศและอยู่ในเครือกิจการหรือเครือธุรกิจเดียวกันเพื่อการประกอบกิจการหรือธุรกิจร่วมกัน หากนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวได้รับการตรวจสอบและรับรองแล้วตามกฎหมาย (มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2652)

ข้อสังเกต คือ ข้อยกเว้นในการโอนข้อมูลไปต่างประเทศโดยไม่ต้องขอความยินยอม ใกล้เคียงกับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อ่อนไหว โดยไม่ต้องมี “ความยินยอมที่ชัดแจ้ง” แต่ข้อยกเว้นในการโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปต่างประเทศ กฎหมายได้เพิ่มเติม “ฐานสัญญา” ดังนั้น หากต้องโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปต่างประเทศ เนื่องจากการปฏิบัติให้เป็นไปตามสัญญาใดๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและนักศึกษา หรือบุคคลใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งสัญญานั้น สามารถโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศได้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ตัวอย่าง การโอนข้อมูลของนักศึกษาแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยจากในประเทศ ไปยังมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ หรือการโอนข้อมูลของนักศึกษาจากวิทยาเขตในประเทศไปยังมหาวิทยาลัยแมในต่างประเทศ เป็นต้น จะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันมีการโอนข้อมูลข้ามพรมแดนได้สะดวก เนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่นเดียวกับมาตรฐานสากล GDPR จึงให้ความสำคัญว่านอกจากเจ้าของข้อมูลจะต้องยินยอม (ยกเว้นการปฏิบัติตามสัญญา) ประเทศปลายทางต้องมีมาตรฐานในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสมเพียงพอ

4.4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล”

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กำหนดให้มี “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล”

4.4.1 ความหมายของ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล”

“ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า “บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ให้บุคคลอื่น” ดังนั้น กรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีหน้าที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บ การรวบรวม การใช้ การเปิดเผย ย่อมอยู่ในฐานะ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล”

4.4.2 หน้าที่ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล”

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องให้ความยินยอมในการเก็บ ใช้ เปิดเผยข้อมูล (รายละเอียดเรื่องความยินยอมในการเก็บ ใช้ เปิดเผยข้อมูล ข้อ 4.5) และตามกฎหมายได้กำหนดหน้าที่หลักอื่นๆ ดังนี้

- (1) จัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการสูญหาย เข้าถึง ใช้ เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ และต้องทบทวนมาตรการดังกล่าว เมื่อมีความจำเป็นหรือเมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการรักษา ความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม
- (2) ในกรณีที่ต้องเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลแก่บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้ผู้รับใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ
- (3) จัดให้มีระบบการตรวจสอบเพื่อดำเนินการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อพ้นกำหนด ระยะเวลาการเก็บรักษา หรือที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น
- (4) แจ้งเหตุการณ์ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลแก่สำนักงานฯ ภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง นับแต่ทราบเหตุเท่าที่จะสามารถกระทำได้

(5) ในกรณีที่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องแต่งตั้งตัวแทนของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหนังสือ ตัวแทนต้องอยู่ในราชอาณาจักรและได้รับมอบอำนาจ ให้กระทำการแทนผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่มีข้อจำกัดความรับผิดใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

(6) หน้าที่ในการบันทึกการสำคัญ คือ 1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการเก็บรวบรวม 2. วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแต่ละประเภท 3. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล 4. ระยะเวลาการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล 5. สิทธิและวิธีการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล 6. การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามกฎหมาย 7. การปฏิเสธคำขอหรือการคัดค้าน 8. คำอธิบายเกี่ยวกับมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4.3 การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายกำหนดให้ต้องแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อในกรณี ที่มีตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้แจ้งข้อมูล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อของ ตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย เพราะเจ้าของมีสิทธิในข้อมูลของตนเอง เช่น การขอให้แก้ไขข้อมูล การขอสำเนาข้อมูล การขอให้ลบหรือทำลายข้อมูล จึงต้องกำหนดวิธีในการติดต่อกับผู้ควบคุมข้อมูลได้ เพื่อให้เจ้าของข้อมูลสามารถใช้สิทธิของตนได้

4.5 ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

“ความยินยอม” (Consent) ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการปฏิบัติ ตาม พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ “ความยินยอม” ไว้ ก่อนหรือในขณะนั้น เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติยกเว้น

มีข้อสังเกตว่า กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทย ใช้คำว่า “เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผย ข้อมูล” แต่สหราชอาณาจักรและกฎหมายสิงคโปร์จะใช้เดียวกันว่า “การประมวลผลข้อมูล” (Processing) ครอบคลุมทุกกระบวนการของข้อมูล (Section 3, DPA และ Section 2, PDPA) ซึ่งมีความหมายกว้างกว่า กฎหมายไทย โดยมาตรฐานสากลใน GDPR กำหนด 6 หลักการในการประมวลผล

ข้อมูล (Principles relating to processing of personal data) คือ 1) หลักความชอบด้วยกฎหมาย เป็นธรรม และโปร่งใส (lawfulness, fairness and transparency) 2) หลักข้อจำกัดภายใต้วัตถุประสงค์ การจัดเก็บข้อมูล (purpose limitation) 3) หลักการเก็บข้อมูลน้อยที่สุด (data minimisation) 4) หลักความถูกต้องของข้อมูล (accuracy) 5) หลักการจำกัดการเก็บ (storage limitation) 6) หลักคุณธรรม และการเก็บความลับของข้อมูล (integrity and confidentiality) (กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของสหราชอาณาจักร รับหลักการเดียวกันนี้มาปรากฏใน Section 86-91, DPA และดูคำอธิบายได้จาก GDPR ในหัวข้อ 2.2) แต่เนื่องจากกฎหมายไทยไม่มีคำว่า “ประมวลผลข้อมูล” จึงมิได้มีหลักเกณฑ์ เช่นเดียวกับ GDPR มีข้อพิจารณาว่า ควรมีการเพิ่มเติมให้เท่าเทียมกับ GDPR หรือไม่

4.5.1 ประเภทของความยินยอม

ความยินยอมมีความสำคัญมากตั้งแต่ขั้นตอน การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น และเมื่อจะมีการใช้ การเปิดเผยข้อมูล หรือการโอนข้อมูลไปยังบุคคลอื่น หรือองค์กรอื่นใด ต้องให้เจ้าของข้อมูลทำความ ยินยอมไว้ โดยมีลักษณะดังนี้คือ

4.5.1.1 ความยินยอมทั่วไป

ในกรณีการเก็บรวบรวม การใช้ การเปิดเผย การโอนข้อมูลส่วนบุคคล ไปต่างประเทศต้องมีความ ยินยอมทั่วไป โดยมีลักษณะดังนี้

4.5.1.2 ความยินยอมโดยชัดแจ้ง

ความยินยอมโดยชัดแจ้ง ปรากฏในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อ่อนไหว ตามมาตรา 26 โดยต้อง ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ในทางปฏิบัติต้องออกแบบแยกประเภท ระหว่างความยินยอมโดยทั่วไป และโดยชัดแจ้ง เพื่อจะได้ไม่มีข้อถกเถียงว่า มีความยินยอมแล้วหรือไม่

4.5.2 ลักษณะการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายกำหนดให้ต้องมีลักษณะดังนี้

- 1) การขอความยินยอมต้องทำโดยชัดแจ้ง เป็นหนังสือหรือทำโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

- 2) ขอความยินยอม ต้องแยกส่วนออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน
- 3) มีแบบหรือข้อความที่เข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจได้ รวมทั้ง ใช้ภาษาที่อ่านง่าย และไม่เป็นการหลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ ดังกล่าว
- 4) ความยินยอมต้องเป็นอิสระ
- 5) ไม่ขอความยินยอมในข้อมูลที่ “ไม่มีความจำเป็น” ในการเก็บหรือใช้ข้อมูลนั้น
- 6) ผู้หย่อนความสามารถ เช่น ผู้เยาว์ ผู้เสมือนไร้ความสามารถ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ดูแล ยกเว้นการนั้นๆ กฎหมายอนุญาตให้ผู้หย่อนความสามารถทำได้ด้วยตนเอง (ดูรายละเอียดเรื่อง “เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล”)

4.5.3 ความยินยอมของผู้หย่อนความสามารถ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้หย่อนความสามารถได้เสมอโดยเฉพาะผู้เยาว์ ซึ่งต้องพิจารณาถึงคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถที่ประสงค์รับบริการการศึกษา โดยข้อพิจารณาดังนี้

4.5.3.1 ผู้เยาว์

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีหน้าที่หลักในการบริการการศึกษา นักศึกษาหรือผู้สมัครเรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านอื่นๆ ของสถาบัน ฯ ในที่นี้คือ “ผู้เยาว์” หมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ หรือยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส ตามกฎหมาย การทำนิติกรรมสัญญาของผู้เยาว์ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครอง โดยมีข้อยกเว้น ที่ผู้เยาว์สามารถทำการได้เองในบางเรื่อง เช่น สิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่งผู้ เยาว์อาจทำการใดๆ ได้ทั้งสิ้น ที่เป็นการทำเองเฉพาะตัว หรือทำการที่สมควรแก่ฐานะานุรูปแห่งตน เป็นเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควร

สำหรับความยินยอมการใดที่ไม่สามารถกระทำการเองได้ หรือความยินยอมที่ไม่เข้าข่ายที่ผู้เยาว์ทำการเองได้ต้องให้ผู้ใช้อำนาจปกครองยินยอมแทนผู้เยาว์ แต่ในกรณีที่ผู้เยาว์มีอายุไม่เกินสิบปี ให้อ

ความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ (มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)

ในทางปฏิบัติผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องพิจารณาว่า การนั้นๆ ผู้เยาว์กระทำการเองได้หรือไม่ ถ้าทำได้ตามฐานานุกรป ความยินยอมนั้นๆ ขอจากผู้เยาว์ได้ แต่ถ้าเป็นการกระทำที่เกินฐานานุกรป เช่น การสมัครเรียนในหลักสูตรต่างๆ ที่มีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก การเข้าหอพัก ต้องมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก การเดินทางไปทัศนศึกษาหรือการเดินทางไปเรียนที่ต่างประเทศที่กำหนดในหลักสูตร เป็นต้น และเมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ต้องขอความยินยอมจากบิดามารดาผู้เยาว์ด้วย โดยมีขั้นตอนแรกคือ การขอความยินยอมให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมต่างๆ ขั้นตอนต่อมาคือ การให้ความยินยอมในการเก็บรวบรวม การใช้ การเปิดเผย หรือ การโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปต่างประเทศ

ในทางปฏิบัติ ปัจจุบันการสมัครเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สามารถทำผ่านระบบออนไลน์ได้ ในบางหลักสูตร ตามกฎหมาย ต้องให้ผู้สมัครแสดงตัวตน กรอกรายละเอียดรวมถึงอายุ ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลต่างๆ โดยทั่วไป ต้องมีการแสดงความยินยอมในการเก็บรวบรวม หรือ การใช้ข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ควรทำกล่องการแสดงความยินยอม แยกออกมาให้สามารถกดแสดงความยินยอม ในกรณีที่ผู้สมัครเป็นผู้เยาว์ ควรมีช่องให้ผู้ปกครองแสดงความยินยอม เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

4.5.3.2 คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้ขอความยินยอมจากผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ที่มีอำนาจกระทำการแทนคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ โดยมีขั้นตอนเช่นเดียวกับผู้เยาว์ แต่สำหรับบุคคลดังกล่าว ต้องเรียกคำพิพากษาของศาลแสดงว่า เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ เพื่อประกอบการขอความยินยอม

4.5.4 การแจ้งกรณีถอนความยินยอม

กฎหมายให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถถอนความยินยอมได้ และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งผลกระทบจากการถอนความยินยอมให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ เว้นแต่มีข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมโดยกฎหมายหรือ สัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ การถอน

ความยินยอมย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้ความยินยอมไปแล้ว โดยชอบตามที่กำหนด ในกรณีที่มีการถอนความยินยอมส่งผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องใด ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงผลกระทบจากการถอนความยินยอมนั้น

4.5.5 ข้อยกเว้นการขอความยินยอม

แม้กฎหมายจะกำหนดให้ต้องมีความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม การใช้ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล แต่ในบางสถานการณ์จำเป็น สามารถยกเว้น ได้คือ

- (1) ฐานเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุ
- (2) ฐานเพื่อประโยชน์แก่ชีวิต ระวังอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล
- (3) ฐานการปฏิบัติตามสัญญา การปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามภารกิจที่ได้ตกลงกันไว้
- (4) ฐานเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือเป็นการใช้อำนาจรัฐที่มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล
- (5) ฐานประโยชน์อันชอบธรรม เพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่สิทธิขั้นพื้นฐานของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีความสำคัญกว่า
- (6) ฐานการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนใหญ่การเก็บข้อมูลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล คือทำสัญญาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เอกชนกับนักศึกษาที่ต้องการรับบริการการศึกษา และรับการประสิทธิประสาทปริญญาบัตร การต้องเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวย่อมไม่ต้องการความยินยอมจากนักศึกษาเพราะเป็นการปฏิบัติตามสัญญา หรือสัญญาทำงานระหว่างอาจารย์และสถาบันอุดมศึกษา เอกชน หากมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำงาน ผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามสัญญาจ้าง ไม่ต้องการความยินยอมจากอาจารย์ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น

ส่วนการปฏิบัติตามของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมายพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่บังคับให้สถาบันฯ จะต้องรายงานกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย

และนวัตกรรม ตามแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค พ.ศ. 2565 เช่นนี้หากปรากฏว่า มีข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องมีการเปิดเผย ย่อมเข้าข่ายกเว้น ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้

ในการบริหารหรือให้บริการการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ย่อมมีสถานการณ์ฉุกเฉินได้เสมอ อาทิ เมื่อมีนักศึกษาคนหนึ่งถึงขั้นเสียชีวิต และเป็นลม ต้องพาไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลใกล้เคียง นักศึกษาได้ให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ เช่น ชื่อนามสกุล กรุ๊ปเลือด และอาการแพ้ อาจารย์ผู้ดูแลอาจเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาโดยไม่ได้รับความยินยอม สำหรับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาที่จำเป็นต่อชีวิต ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของนักศึกษาได้

4.6 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะ “ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล”

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กำหนดให้มี “ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” รายละเอียด ดังนี้

4.6.1 ความหมายของ “ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล”

“ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” คือ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล โดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการจัดการข้อมูล ซึ่งคือ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” อย่างไรก็ดี หากสถาบันฯ เป็นผู้จัดการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลด้วยตนเองย่อมอยู่ในฐานะ “ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” อีกฐานะ เช่น ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีหน่วยงานในสังกัดของ สถาบันฯ นั้นเองทำหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

4.6.2 หน้าที่ “ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล”

กฎหมายกำหนดหน้าที่ของผู้ประมวลผลข้อมูล ไว้หลายประการคือ

- 1) ดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามคำสั่งที่ได้รับจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

2) จัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการสูญหาย เข้าถึง ใช้ เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ รวมทั้ง แจ้งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงเหตุการณ์ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้น

3) จัดทำและเก็บรักษาบันทึกการของกิจกรรมการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลไว้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนด

การดำเนินงานตามหน้าที่ของผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องจัดให้มีข้อตกลงระหว่างกัน

4.7 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของตน หากในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผย จำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลหรือระบบอย่างสม่ำเสมอ หรือโดยเหตุที่มีข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากตามที่คณะกรรมการประกาศ กำหนดหรือกิจกรรมหลักของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหว

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับ เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ ติดต่อ และวิธีการติดต่อให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและสำนักงานทราบ โดยเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ดังนี้

(1) ให้คำแนะนำแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้ง ลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามกฎหมาย

(2) ตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้เป็นไปตาม กฎหมาย

(3) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงานในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในการปฏิบัติตามกฎหมาย

(4) รักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลที่ตนล่วงรู้หรือได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่

ทั้งนี้ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยจัดหาเครื่องมือหรืออุปกรณ์อย่างเพียงพอ รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ได้รับจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น เว้นแต่คำสั่งนั้นขัดต่อกฎหมาย

จะเห็นได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีภารกิจหลายประการตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 แต่ปัญหาสำคัญ คือ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นเรื่องใหม่ในสังคมโลก และกฎหมายนี้ บัญญัติถ้อยคำใหม่และเรื่องใหม่มีความหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้อง อาทิ คำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” มีหน้าที่ของ “ผู้ประมวลผลข้อมูล” “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” “การประมวลผลข้อมูล” มีข้อมูลประเภท “ข้อมูลชีวภาพ” เป็นต้น รวมถึงมีการกำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการจัดการกับข้อมูล ที่มีความซับซ้อน บางเรื่องมีหลักสำคัญ แต่กลับปรากฏข้อยกเว้นมากมาย เช่น ในเรื่องความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ในการรวบรวม ใช้ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อ่อนไหว ที่ต้องใช้ความยินยอมโดยชัดแจ้งของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล แต่มีข้อยกเว้น ที่ซับซ้อนยากแก่การทำความเข้าใจ และบางเรื่องต้องใช้การตีความกฎหมาย ที่อาจสับสนต่อการเห็นไม่ต้องตรงกับผู้บังคับใช้กฎหมาย

อีกด้านหนึ่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นสูง เช่น มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับข้อมูลส่วนบุคคล มีผลทำให้ผู้ประกอบการ องค์กรธุรกิจ หรือกิจการ ที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ จะต้องเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ซึ่งต้องใช้เวลาเป็นอย่างมาก หรือต้องพึ่งพาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ และที่สำคัญต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับบทบัญญัติกฎหมาย เช่น การจัดทำระบบมาตรฐานการเก็บรวบรวมข้อมูล มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม มิให้มีการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล ได้ง่าย เช่น การใช้เทคโนโลยีการเข้ารหัส เช่น “ข้อมูลนิรนาม” (anonymous data) “การ

แฝงข้อมูล” (Pseudonymization) ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่ผ่านกระบวนการทำให้ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้เพื่อคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของข้อมูล เป็นต้น

เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ มีโทษทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครอง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงต้องตระหนักในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย และเนื่องจากเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนี้เกี่ยวข้องกับบุคคลทุกระดับชั้นในองค์กร นอกจากสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากร หรือหน่วยงานภายในแล้ว จะเห็นว่า ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Commission Singapore) ได้บัญญัติแนวทางให้คำปรึกษาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Advisory Guidelines for the Education Sector 11 September 2014) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษา รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามคู่มือดังกล่าวได้โดยง่าย สอดคล้องกับกฎหมายและมีแนวปฏิบัติที่มีแนวทางเดียวกัน โดยโครงสร้างของกฎหมายสิงคโปร์นั้นใกล้เคียงกับประเทศไทย กล่าวคือ การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อยู่ภายใต้กฎหมายและการกำกับดูแลของรัฐ คือ กระทรวงการศึกษา แม้ในการบริหารสถาบันการศึกษา เอกชน จะไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ และเป็นอิสระในด้านการบริหารจัดการ มีบุคลากรขององค์กรก็ตาม อย่างไรก็ตาม สำหรับสหราชอาณาจักร มีความแตกต่างกัน เพราะสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน มีการจัดตั้งโดยกฎหมายแต่ละฉบับ รัฐแทบจะไม่ได้ควบคุมกำกับดูแล จึงมีได้ปรากฏว่า ได้มีการออกแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ โดยแต่ละสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ต่างมีนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นขององค์กร มีความแตกต่างหลากหลาย แต่มีจุดประสงค์เช่นเดียวกันในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองขององค์กร ในบทต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ว่า ประเทศไทยควรมีแนวทางอย่างไรในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้กำหนดหน้าที่ให้บุคคล และองค์กร รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องมีมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลในความครอบครองของตน โดยมีข้อสรุปและเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุป

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย มีดังนี้

5.1.1 ปัญหาการตีความกฎหมายเพื่อกำหนดนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และมีผลบังคับวันที่ 1 มิถุนายน 2565 สถาบันการศึกษาเอกชนซึ่งอยู่ในหมวดกิจการการศึกษา ต้องปฏิบัติให้เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งมีโทษทางแพ่ง อาญา และโทษทางปกครอง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความแตกต่างจากสถานประกอบการอื่นๆ แม้แต่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งมี นโยบาย เป้าหมายการประกอบการและการบริหารจัดการที่ต่างกันไป อาจทำให้มีอาจตีความกฎหมายที่ต่างกันไป สุ่มเสี่ยงต่อการตีความไม่ตรงกับผู้บังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น ในระยะเริ่มต้นของการประกาศใช้กฎหมาย บุคลากรที่เกี่ยวข้องอาจต้องใช้เวลาทำความเข้าใจในกฎหมายดังกล่าว เนื่องจากต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่มีความซับซ้อน และต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ การใช้ข้อมูลแฝง การเข้ารหัสข้อความ การจัดทำแฟ้มข้อมูล การประมวลผลข้อมูล มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล ซึ่งปรากฏในกฎหมายฉบับนี้

5.1.2 ปัญหาที่แตกต่างกันในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลในระดับหน่วยงานกลางของสถาบัน ฯ และหน่วยงานในการบริหาร

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นองค์กรบริหาร และมีหน่วยงานในระดับ วิทยาลัย คณะ ภาควิชา และหน่วยงานสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ อาจมีนโยบายการบริหารที่ต่างกันไป ส่งผลทำให้การบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคล

บุคคล และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่หน่วยงานครอบครองแตกต่างกันไป ตั้งแต่การรับนักศึกษา การจัดการเรียนการสอน การสอบที่มีลักษณะแตกต่างกัน อาทิ นักศึกษาบางภาควิชา ต้องมีการสอบสุขภาพจิต มีการตรวจร่างกาย หรือการจัดทำผลการสอบที่แตกต่างกัน การบริหารจัดการข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ นักศึกษา และผู้สอน หรือคณาจารย์ที่มีลักษณะของข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ข้อมูลส่วนบุคคลในหน่วยงานสนับสนุน ที่มีให้บริการการศึกษา เช่น หน่วยงานประชาสัมพันธ์ หรือการตลาด ที่อาจต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการตลาด เป็นต้น หรือหน่วยงานรักษาความปลอดภัยอาจเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย จากกล้องวงจรปิด การเข้าออกจากสถานศึกษา ฯลฯ อาจมีข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ทะเบียนรถของลูกค้า ผู้มาเยี่ยมเยือน ข้อมูลที่ส่วนบุคคลหลายลักษณะ เช่น ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ จากเว็บไซต์ คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต ฯลฯ การซึ่งอาจมีการบริหารจัดการข้อมูลที่แตกต่างกัน ในรายละเอียด ซึ่งต้องออกแบบให้สอดคล้องกับนโยบายกลางของสถาบันการศึกษา การจำแนกข้อมูลจึงมีความสำคัญ ซึ่งต้องไปพิจารณาว่า ควรมีการคุ้มครองข้อมูลแยกต่างหากคนละชุดกับข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการการศึกษาหรือไม่

5.1.3 ปัญหาของการจำแนกข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้มีคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระดับที่อ่อนไหวที่แตกต่างกัน อาทิ ข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหว (Sensitive Information) ได้รับการคุ้มครองที่มากกว่าข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป (Personal Data) และ การรวบรวม เผยแพร่ หรือการใช้ข้อมูลที่อ่อนไหวต้องได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น แม้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะกำหนดตัวอย่างข้อมูลส่วนบุคคลไว้ เช่น ความคิดเห็นทางการเมือง พฤติกรรมทางเพศ ที่สำคัญคือ หรือข้อมูลอื่นใด ซึ่งกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทำนองเดียวกัน ยังมีความคลุมเครือ อาจมีผลในการปฏิบัติได้

5.1.4 ปัญหาข้อจำกัดการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายได้กำหนดข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้หลายประการ ซึ่งมีรายละเอียดจำนวนมาก มีฐานการเก็บข้อมูลที่มีฐานแตกต่างกันไป ได้แก่

- (1) การแจ้งวัตถุประสงค์การเก็บข้อมูลให้เจ้าของข้อมูลทราบการเก็บข้อมูล เช่น การเก็บข้อมูลส่วนบุคคลจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ จากกล้องวงจรปิด เช่น ควรจะต้องแจ้งว่า ขณะนี้กำลังเก็บข้อมูลความเคลื่อนไหวของท่านโดยกล้องวงจรปิด เป็นต้น
- (2) การเก็บรวบรวมข้อมูล ต้องมีความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล โดยยกเว้น ไม่ต้องขอความยินยอม ได้แก่ ฐานประโยชน์ต่อชีวิต ฐานการปฏิบัติตามสัญญา ฐานการปฏิบัติตามกฎหมาย ฐานภารกิจของรัฐ ฐานประโยชน์อันชอบธรรม ฐานจดหมายเหตุ วิจัย สถิติ จะเห็นว่า แต่ละฐานอาจต้องตีความว่าเข้าข่ายหรือไม่ เช่น อย่างเป็นประโยชน์ต่อชีวิต เป็นต้น

5.1.5 ปัญหาการโอนข้อมูลไปต่างประเทศ

การโอนข้อมูลไปต่างประเทศ กฎหมายกำหนดว่าประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอ หรือต้องมีหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการตามกฎหมายได้ประกาศกำหนด ซึ่งจะมีปัญหาดังแต่การต้องวินิจฉัยว่า ประเทศปลายทางใดมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอ แนวทางปฏิบัติในขั้นตอนการโอนข้อมูล หรือการโอนโดยอัตโนมัติ

อย่างไรก็ตามการโอนข้อมูลข้ามประเทศนี้มีข้อยกเว้น ไม่ต้องขอความยินยอมในการเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้ การเปิดเผยข้อมูล เช่น ฐานสัญญา ฐานประโยชน์แก่ชีวิต ฐานการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นต้น ตามที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 4 ดังที่กล่าวไปแล้วว่า

ปัญหานี้ว่าสำคัญมากในยุคที่การไหลของข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วพร้อมแดน และรวดเร็ว ตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการเดินทางไปมาอย่างสะดวกของบุคคล จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย มีการสอนนักศึกษาต่างชาติจำนวนมาก อาทิ จากประเทศจีนและประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียน และประเทศอื่นๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์กับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งต้องมีการโอนข้อมูลส่วนบุคคลข้ามพรมแดน ซึ่งปัญหาจะเกิดในทางปฏิบัติมาก จึงต้องกำหนดวิธีการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย

5.1.6 ปัญหาลักษณะความยินยอมของเจ้าของข้อมูล

เนื่องจากการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล แต่การเก็บข้อมูลที่อ่อนไหว (Sensitive Data) กฎหมายต้องการความยินยอมโดยชัดแจ้ง จึงมีปัญหว่า ต้องมีการออกแบบ

ลักษณะของความยินยอม และจะกระทำในรูปแบบใดจึงจะสอดคล้องกับที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ
 อย่างเป็นความยินยอมทั่วไป อย่างเป็นความยินยอมชัดแจ้ง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องแยกแยะ
 ความยินยอมดังกล่าวให้ชัดเจน เพื่อป้องกันปัญหาข้อโต้แย้ง รวมไปถึงต้องออกแบบความยินยอมสำหรับ
 ผู้เยาว์ ที่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครอง และต้องมีข้อมูลดังนี้

- (1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล
- (2) วัตถุประสงค์การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล
- (3) ข้อมูลที่จะถูกเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลส่วนบุคคล
- (4) วิธีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล
- (5) การใช้ระบบตัดสินใจอัตโนมัติหรือโปรไฟล์ (profiling) (หากมี)
- (6) การโอนข้อมูลส่วนบุคคล ไปต่างประเทศ
- (7) การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต่อบุคคลอื่น
- (8) ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล
- (9) วิธีการถอนความยินยอม
- (10) สิทธิต่างๆของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

5.1.7 ปัญหาของสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายกำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้หลายประการดังกล่าวมาแล้ว และเพื่อให้
 สอดคล้องกับกฎหมาย สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องจัดทำแบบการร้องขอเกี่ยวกับข้อมูล ดังนี้คือ

- (1) การเข้าถึงข้อมูลของเจ้าของข้อมูล
- (2) การคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การใช้เพื่อการตลาด
 ขายตรง
- (3) การลบหรือการทำลายข้อมูล การไม่ระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(4) การทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สมบูรณ์ไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด

ในทางปฏิบัติจะต้องมีขั้นตอนอย่างไร และจะต้องมีการออกแบบคำขอแต่ละประเภทอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับกฎหมาย

5.1.8 ปัญหาหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลไว้หลายประการ

- (1) การรักษาความมั่นคง ความปลอดภัยของข้อมูล
- (2) การมีระบบตรวจสอบเพื่อป้องกันการใช้ข้อมูลโดยมิชอบ
- (3) การแจ้งการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ชักช้า
- (4) การบันทึกรายการเพื่อให้เจ้าของข้อมูลสามารถตรวจสอบได้ โดยทำเป็นหนังสือหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้
- (5) การจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- (6) การกำหนดหน้าที่ของผู้ประมวลผลข้อมูล
- (7) การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ประมวลผลข้อมูล สถานที่ติดต่อ หรือวิธีการติดต่อให้เจ้าของข้อมูลทราบ

ดังนั้น จะกำหนดแนวทางปฏิบัติดังกล่าวให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด และผู้ที่รับผิดชอบต้องมีความรู้ทางกฎหมาย รวมทั้งต้องทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำแนวทางที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

5.2.1 การดำเนินการจำแนกข้อมูลส่วนบุคคล

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรออกแบบไว้ในเบื้องต้นว่า

- 1) แยกหมวดข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปและข้อมูลที่อ่อนไหว เพื่อแยกชนิดความยินยอมทั่วไป และความยินยอมที่ชัดเจน
- 2) แยกการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลออกเป็นฐานเพื่อที่จะได้ทราบทันทีว่า จะเก็บรวบรวม ใช้เปิดเผยได้ โดยไม่ต้องมีการยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เช่น หากเป็นข้อมูลส่วนบุคคลฐานสัญญา สามารถเก็บรวบรวม ใช้เปิดเผยได้ภายใต้สัญญา หรือเป็นประโยชน์สำคัญแห่งชีวิต ไม่ต้องมีความยินยอม เป็นต้น โดยแบ่งออกเป็นฐานดังนี้
 - (1) ฐานเพื่อประโยชน์สำคัญแห่งชีวิต (Vital interest)
 - (2) ฐานการปฏิบัติตามกฎหมาย (Legal obligation)
 - (3) ฐานภารกิจของรัฐ (Public tasks)
 - (4) ฐานประโยชน์อันชอบธรรม (Legitimate interest)
 - (5) ฐานศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ (Research)
 - (6) ฐานประโยชน์สาธารณะ (Public interest)
 - (7) ฐานสัญญา (Contract)
 - (8) ฐานยินยอม (Consent)
- 3) ข้อมูลของผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนไร้ความสามารถ
- 4) ข้อมูลเฉพาะกลุ่มของเจ้าของข้อมูล เช่น ฐานข้อมูลบุคลากร คณาจารย์ หรือ กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นั้นๆ

5.2.2 หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบจัดทำแนวทาง (Guidelines) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

เนื่องจากกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีความซับซ้อนทั้งการตีความกฎหมาย การปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ รวมถึงขั้นตอน กระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่างจากองค์กรธุรกิจอื่นๆ และมีข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในความครอบครองในปริมาณมาก ผู้กำกับดูแลเกี่ยวกับข้อมูล จึงควรกำหนดแนวทาง (Guidelines) ให้กับหน่วยงานหรือหน่วยธุรกิจได้ทราบ ซึ่งจะแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติตามกฎหมายได้ระดับหนึ่ง อาทิ ประเทศสิงคโปร์ได้จัดทำแนวทางให้คำปรึกษาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Advisory Guidelines for the Education Sector 11 September 2014) โดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Commission Singapore)

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยควรจัดทำแนวทางเป็นมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยได้ปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน

5.2.3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนการจัดทำนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตนเอง (University Policy on Data Protection)

5.2.3.1 ความสำคัญของนโยบาย

นโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละหน่วยงานมีความสำคัญมาก แต่ละสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงต้องกำหนดนโยบายของตนเอง ซึ่งย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละประเภทของสถาบัน เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและการปฏิบัติงานภายในของสถาบันฯ นั้นๆ และประการสำคัญคือต้องมีประกาศนโยบายให้แก่สาธารณชนได้ทราบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น มีมาตรฐานในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย

5.2.3.2 เนื้อหาในนโยบาย

มีสาระสำคัญในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามกฎหมายหลายประการ แต่เนื้อหาที่สำคัญจำเป็น มีดังนี้

- (1) ข้อมูล และวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล
- (2) ขอบเขตการใช้ การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล
- (3) สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล
- (4) คำรับรองในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล
- (5) การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล
- (6) การติดต่อกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล
- (7) ข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหว

5.2.3.3 การจัดทำนโยบายระดับวิทยาลัย คณะ หรือภาควิชา

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีหน่วยงานในสังกัด อันได้แก่ วิทยาลัย คณะ หรือภาควิชา รวมถึงหน่วยงานบริหาร หน่วยงานสนับสนุน และเจ้าหน้าที่ ควรจัดทำนโยบายในระดับ วิทยาลัย คณะ หรือภาควิชา (แล้วแต่ความเหมาะสม) เป็นแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น

5.2.4 การจัดทำ “คู่มือการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล” หรือ “แนวปฏิบัติ” ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (University’s Guidance on Data Protection)

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง ควรจัดทำคู่มือฯ “คู่มือการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล” หรือ “แนวปฏิบัติ” ของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่ออธิบายและเป็นแนวทางปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ทราบว่า ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติมีแนวทางอย่างไรในการบริหารจัดการหรือคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และไม่กระทำการที่ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของตนหรือหน่วยงานของตน โดยมีเนื้อหาคู่มือ คือ การจำแนกข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีเนื้อหาดังนี้

- 1) การจำแนกข้อมูลส่วนบุคคลและการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลประเภทต่างๆ ตามที่อธิบายใน 5.1
- 2) แบบขอความยินยอมทั่วไปการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล
 - (1) บุคลากร
 - (2) นักศึกษา

- (3) ผู้ปกครอง หรือ ผู้ดูแลนักศึกษาที่หย่อนความสามารถ เช่น ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ ฯลฯ
- (4) คู่สัญญา
- (5) บุคคลภายนอกอื่นๆ เช่น ผู้เยี่ยมเยียนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือผู้เยี่ยมชมเว็บไซต์ ฯลฯ

5.2.5 การจัดทำหนังสือที่เกี่ยวข้องกับ “ความยินยอม” ในการเก็บรวบรวม ใช้ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และการร้องขอเกี่ยวกับข้อมูลของเจ้าของข้อมูล ดังนี้

- (1) ความยินยอมทั่วไป
- (2) ความยินยอมโดยชัดแจ้ง กรณีการเก็บข้อมูลที่อ่อนไหว
- (3) หนังสือแจ้งให้ถอนความยินยอมในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล
- (4) หนังสือการคัดค้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การใช้เพื่อการตลาดขายตรง
- (5) หนังสือขอลบหรือการทำลายข้อมูลส่วนบุคคล การไม่ระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล
- (6) หนังสือขอให้แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สมบูรณ์ไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด

5.2.6 การจัดการให้มีมาตรการความปลอดภัยของข้อมูล

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในฐานะผู้ควบคุมข้อมูล ต้องจัดการให้มีมาตรการความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อมิให้มีการเข้าถึงหรือการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม การจัดการกรณีนี้กฎหมายมิได้กำหนดในรายละเอียด เป็นกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องใช้ความรู้ความสามารถทางด้านสารสนเทศในการจัดการ หรือการเลือกว่าจะใช้เทคนิคใดในการสร้างมาตรการด้านความปลอดภัยดังกล่าว

5.2.7 การจัดทำนโยบายและคู่มือการใช้สารสนเทศ

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือสถาบันศึกษาเอกชน ต้องจัดให้นโยบายหรือคู่มือการใช้สารสนเทศให้แก่บุคลากรผู้ที่ต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อให้การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นไปตามกฎหมายไม่ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครอง โดยควรจัดทำนโยบายให้ทราบโดยทั่วกัน รวมถึงจัดทำคู่มือการใช้สารสนเทศ โดยต้องมีแนวปฏิบัติดังนี้

- (1) แนวปฏิบัติเมื่อมีการรั่วไหล หรือการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หรือมีข้อร้องเรียน
- (2) แนวปฏิบัติในการส่งข้อมูลส่วนบุคคลไปต่างประเทศ
- (3) แนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงของข้อมูล
- (4) แนวปฏิบัติการจัดทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรกับบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

5.2.8 การจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

การจัดการนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบังคับ เพื่อที่จะกำหนดบุคคลให้ชัดเจนว่า บุคคลใดมีหน้าที่ในการจัดการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ

5.2.9 การอบรมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มิฉะนั้นจะต้องรับโทษทางแพ่ง อาญา และทางปกครอง แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีความซับซ้อนทั้งทางด้านเนื้อหา และต้องการความเข้าใจทางเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นสูง กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรจะจัดทำคู่มือสำหรับสถาบันการศึกษารวมถึงสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ในด้านของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่ละแห่งนั้น การปฏิบัติตามกฎหมายหมายถึง บุคลากรทั้งหมดของหน่วยงานของสถาบันฯ ต้องทราบเนื้อหาและแนวทางปฏิบัติของกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กร นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่หน่วยงานมีในครอบครอง ดังนั้น หน้าที่ของสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน จึงต้องเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรเพื่อให้เท่าทันการบังคับใช้กฎหมาย และมีคู่มือการปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การจัดการระบบข้อมูลของสถาบันฯ เป็นระบบ สามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้

ทุกขั้นตอนเพื่อให้มีการบริหารงานที่มีธรรมาภิบาล
ประเทศต่อไป

มีประสิทธิภาพในการผลิตบุคลากรที่มีคุณค่ากับ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กิตติศักดิ์ จันเส . (2553). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับการประกันชีวิต*

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

กมลวรรณ ตันติพิวัฒนสกุล, ชวิน อุณหัทร, ปรุฬห์ รุจนธำรงค์, ชลธิชา สลักศิลป์, ศุภาพิชญ์ ศิริมงคล, กนกวรรณ แยมหงษ์ และชินวัจน์ แสงอังศุมาลี. (2565). การปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในการให้บริการเภสัชกรรมทางไกล: การวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารกฎหมายและนโยบายสาธารณสุข*, 8(3), 495-507.

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 6) . (2543). บันทึกเรื่องหรือปัญหาข้อกฎหมายกรณีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับเอกสารการสอบกรณีการสอบ คัดเลือกเข้าศึกษา ในชั้นประถมปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารกฎหมายปกครอง*, 19 (เมษายน 2543) ตอนที่1, หน้า 91 – 92.

คณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ. (2558). *บริบทหลักนิติธรรมในต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: พี เอส พรินติ้ง แอนด์ ดีไซน์.

โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัยดิจิทัล. *บทบาทของ ‘อุดมศึกษาดิจิทัล’ ต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ* [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา: <http://dukmit.org/> [11, สิงหาคม 2564]

จันจิรา เอี่ยมมยุรา. (2553). หลักนิติธรรม (The Rule of Law) กับการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย. ใน *นิติรัฐ นิติธรรม*. เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.

ชวิน อุณหัทร . (2563). คำถามที่ต้องการคำตอบในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 49 (1), 148-156.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2557). *กฎหมายมหาชน: วิวัฒนาการกฎหมายมหาชนในต่างประเทศและในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

ดิเรก ควรสมาคม. (2558). *คำอธิบายกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. *เตรียมความพร้อม PDPA สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย*.

[ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา: <http://www.cupt.net/presentation-pdpa-conference/> [12 กันยายน 2464]

นคร เสรีรักษ์. (2557). *ความเป็นส่วนตัว: ความคิด ความรู้ ความจริง และพัฒนาการเรื่องการ*

คุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: พีเพรส

นพดล ปกรณ์นิมิตติ. (2551). *ศึกษาขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติ*

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

นิตาพรรณ เพระสุนทร. (2566). *กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังในประเทศไทย*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

บรรเจิด สิงคะเนติ และคนอื่นๆ. (2558). *รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักความได้สัดส่วน (Principle*

of Proportionality) ในการตรวจสอบขอบเขตอำนาจรัฐ ตามมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช 2550). กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2560). *หลักกฎหมายมหาชน หลักนิติธรรม/นิติรัฐ ในฐานะ “เกณฑ์” จำกัดอา*

นาจ รัฐ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บรรเจิด สิงคะเนติ, นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, อารยา สุขสมและเรวดี ขวัญทองยิ้ม. (2558). *รายงาน*

การศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (Right to privacy). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2558). *หลักสิทธิเสรีภาพ เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*.

พิมพ์ ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:วิญญูชน.

บรรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2548). *กฎหมายมหาชน 2 การแบ่งแยกกฎหมายมหาชน – เอกชนในประเทศไทย*.

พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพโรจน์ อารักษ์. (2562). *ข้อมูลข่าวสารของราชการ*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

ไพศาล จันทังสี. (2563). *การจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน*

ของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2553). *รายงานฉบับสมบูรณ์ (final report) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง*

สถานภาพธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยเอกชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2543). *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*.

พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2553). หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม. ใน *นิติรัฐ นิติธรรม*, เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์

กุล บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริพงษ์ รักใหม่. (2558). *พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ดุขุภีบัณฑิต ครุศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .(2562). *แนวปฏิบัติเกี่ยวกับ*

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันพัฒนาและทดสอบทักษะด้านดิจิทัล, 7 มิติของ *การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตาม PDPA ที่*

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทราบ [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://pdpa.online.th/content/9399/> [12 สิงหาคม 2564].

สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. *เอกสารผลการรับฟังความเห็นเกี่ยวกับร่าง*

กฎหมายลำดับรองกลุ่มที่ 2 [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา: <https://www.mdes.go.th> [12

สิงหาคม 2564].

สำนักงานศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (หน่วยเว็บและผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

"พ.ร.บ. *คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*". [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา: <https://kzlife.info/first/ph-r/pG2qvduubqpp7hco> [12 สิงหาคม 2564].

สุมาลี วงษ์จิตต์. (2562). การพัฒนากฎหมายการกำกับดูแลมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน

ไทยเพื่อให้สอดคล้องกับความผูกพันในความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนสาขา

การศึกษา. *วารสารนิติศาสตร์* .48, 3 (ก.ย. 2562): 528-553.

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ .(2552). **คำวินิจฉัยที่ ส.ค. 155/2552 จากแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ในประเด็นการเปิดเผยและไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ของราชการ พ.ศ. 2540 (แยกตามกรณีคำวินิจฉัยที่สำคัญ) ประจำปีพ.ศ. 2552.** สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า 21. แหล่งที่มา: <http://www.angthong.go.th/atg-km/pronouncement.pdf> [1 สิงหาคม 2564].

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2543). **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ศรีพัชรา สิทธิการ แก้วพิจิตร. (2551). **การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. **รายชื่อมหาวิทยาลัย.** [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/university-2.html> [1 สิงหาคม 2564].

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.**[ออนไลน์]. 2551. แหล่งที่มา: <https://dictionary.orst.go.th/> [9 สิงหาคม 2564].

หยุด แสงอุทัย. (2556). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป.** พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุดม รัฐอมฤต และคนอื่นๆ .(2544). **การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลตาม มาตรา 2.** กรุงเทพฯ :สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

ภาษาอังกฤษ

Atherton, G., Lewis, J., Bolton, P. *Higher education in the UK: Systems, policy approaches, and challenges* commonslibrary.parliament.uk [Online].

(2023) Available from

<https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9640/CBP-9640.pdf>
[2024, March 11].

Auston. *Private Universities in Singapore: What to Consider?* [online].2023 Available from: <https://www.auston.edu.sg/advice/private-universities-in-singapore-what-to-consider/> [2023, September 10].

Bender, D. (2012). *Bender on Privacy and Data Protection*. NJ: Matthew Bender Elite Products.

Banisar, D., Davies, S., Madsen, W., Kassner, M., Breckheimer, R., and

Dongen, S.V. *Privacy and Human Right: An International Survey of Privacy Laws and Practice* [Online]. 1999. Para. 5, Available from. <http://gilc.org/privacy/survey/intro.html#fnlnk0007>. [2018, June 14].

Determann, L. *Determann's Field Guide to Data Privacy Law*. (2015). 2nd ed. <https://doi.org/10.4337/9781802202915>

Fary, M., et al. *Protection Primer for Higher Education: Environmental Considerations, Culture, and Practices. Data* [Online]. 2021. Available from: https://www.researchgate.net/publication/309200781_Data_Protection_Primer_for_Higher_Education. [2023, August 21].

Glancy, D. J. The Invention of the right to privacy. *Arizona Law Review*, 1 (1979):

3. [Online]. 1979 Available from: <http://law.scu.edu/wp-content/uploads/Privacy.pdf>. [2021, August 21].

Gormley, K. One Hundred Years of Privacy. *Wisconsin Law Review*, 1992: 1337-1338.

[Online]. 1992 Available from <https://cyber.harvard.edu/privacy/Gormley--100%20Years%20of%20Privacy--%20EXCERPTS.htm>. [2023, August 21].

Greengard, S. (2018). Weighing the Impact of GDPR. *Communications of the*

ACM, November, Vol. 61 No. 11, pp. 16-18.

Hunt, A. S., and Boliver, V. (2023). *The private higher education provider landscape in the UK, Studies in Higher Education*, 48:9, 1346-1360, DOI: 10.1080/03075079.2023.219931

International Commission of Jurists. *The right to privacy: conference outcomes*, p.2,

[Online]. 1967. Available from <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2013/06/Right-to-privacy-seminar-report-conclusions-1967-eng.pdf> . [2021, August 21].

K 12 Academics. *Legal Status of Universities in the United Kingdom* [Online]. 1967 Available from <https://www.k12academics.com/Education%20Worldwide/Education%20in%20the%20United%20Kingdom/Universities%20in%20the%20United%20Kingdom/legal-status-> . [2023, August 21].

Kuner, C. (2013). *Transborder data flows and data privacy Law*. Oxford: Oxford University Press.

Lukács, A. *What is privacy? The history and definition of privacy*: 258-259. [Online].

2016. Available from <http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/10794/7/3188699.pdf> . [2023, August 21].

Mantelero, A. The future of consumer data protection in the E.U.: Rethinking the

“Notice and consent” paradigm in the new era of predictive analytics. *Computer Law & Security Review*, 30, (December 2014): 643–660 (online). 2014. available from

https://www.researchgate.net/publication/264202766_The_future_of_consumer_data_protection_in_the_EU_Rethinking_the_notice_and_consent_paradigm_in_th

e_new_era_of_predictive_analytics. [2018, July 19].

Michael, J. (1994). *Privacy and Human Rights: International and Comparative*

Study, with Special Reference to Development in Information Technology.

Hampshire: Dartmouth Publishing.

Ministry of Law. *Our Legal System* [online].2023. Available from:

<https://www.mlaw.gov.sg/about-us/our-legal-system/> [2023, September 10].

Mokhtar, F. "*UniSIM earmarked to be Singapore's 6th autonomous university*". The

Straits Times. [online]. 2023. Available from:

<https://0.roselinetoday.com/?p=hfswkobumm5gi3bpha4dini&sub1=stars&sub3=jekitas7>. [2023, September 10].

The Office of the Data Protection Ombudsman. *Administrative fine imposed on higher education institution for data protection violations connected to processing of location data recorded as part of working hours monitoring.* [online].

2021. Available from : <https://tietosuoja.fi/en/-/administrative-fine-imposed-on-higher-education-institution-for-data-protection-violations-connected-to-processing-of-location-data-recorded-as-part-of-working-hours-monitoring>. [2121, September 10].

Oxford University, *Staff Guidance: Information for staff handling personal data*

[online]. 2021. Available from: <https://compliance.admin.ox.ac.uk/staff-guidance> [2023, September 10].

Personal Data Protection Commission. *PDPA Overview* [online] .2024. Available from :

<https://www.pdpc.gov.sg/overview-of-pdpa/the-legislation/personal-data-protection-act>[2024, March 10].

Personal Data Protection Commission Singapore, *Advisory Guidelines for the Education Sector* [online]. 2021. Available from:

<https://www.pdpc.gov.sg/guidelines-and-consultation/2018/09/advisory-guidelines-for-the-education-sector>. [2021, September 10].

Prosser, W. (1960). The Assault upon the Citadel (Strict Liability to the Consumer). *The Yale*

Law Journal. 69 (7): 1099–1148.

Pounder, C., and Kosten, Freddy. (1992). *Managing Data Protection*, 2nd ed., Oxford: Butterworth-Heinemann.

Project Data Privacy Compliance (DPC)/Cloud Privacy Check (CPC). (2018). *“A Brief History Of Data Protection: How did it all start?”* para 1, [online]. 2018. available from <https://cloudprivacycheck.eu/latest-news/article/a-brief-history-of-data-protection-how-did-it-all-start/> [2018, July 6].

Regent’s University London. *Data Protection Policy* [Online]. 1995. Available from https://www.regents.ac.uk/sites/default/files/2019-01/Regent%27s-data-protection-policy_2018.pdf [2021, July 6]

Solove, D.J. *A Brief History of Information Privacy Law*. U.S.A.: George Washington University Faculty Publications & Other, 2006:14-17. [Online]. 2006. Available from https://scholarship.law.gwu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2076&context=faculty_publications. [2018, July 7].

The Hague Institute for the Internationalisation of Law (Hiil). Rule of Law Inventory Report, Academic Part, By Hiil, *Discussion Paper for the High Level Expert Meeting on the Rule of Law of 20th April 2007*. Hague. [Online]. 2007. Available from https://web.archive.org/web/20081218164026/http://www.hiil.org/uploads/File/1-947-Rule_of_Law_Inventory_Report_2007.pdf. [2023, August 23].

Listokin, S. Industry Self-Regulation of Consumer Data Privacy and Security. *John Marshall Journal of Information Technology and Privacy*, 1 (2016): p 15. [Online]. 2015 Available from https://www.ftc.gov/system/files/documents/public_comments/2015/10/00031-97822.pdf. [2023, August 23].

Pounder, C., and Kosten, F. (1992). *Managing Data Protection*, 2nd ed. Oxford: Butterworth-Heinemann.

Solove, J. D. A Brief History of Information Privacy Law. *U.S.A.: George Washington University Faculty Publications & Other*. [Online]. 2006. Available from https://scholarship.law.gwu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2076&context=faculty_publications Williams, *op. cit.*, p. 378. [2023, August 23].

Squitieri, C. Data Privacy and Inmate Recidivism. *Virginia Law Review* 102 (September, 2016): para 7. [Online]. 2016. Available from <http://www.virginialawreview.org/volumes/content/data-privacy-and-inmate-recidivism>. [2023, August 23].

United Nation. (2006). *General Assembly Resolution adopted by the General Assembly on 4 December 2006* [on the report of the Sixth Committee (A/61/456)] Sixty-first session Agenda item 80 (61/39). The rule of law at the national and international levels.

Warren, S., and Brandeis, L. (1890). The Right to Privacy. *Harvard Law Review* 4, 5 (Dec. 15, 1890): 193-220.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ดร. นิดาวรรณ เพราะสุนทร
Dr. Nidawan Pawcsuntorn

ที่ทำงาน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ตาดบหลักหก อาเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
รหัสไปรษณีย์ 10220 โทรศัพท์ 02 791 6000

E-Mail Address: nidawan@yahoo.com

ปริญญาตรี

สาขา นิติศาสตร์

ปีที่จบ 2531

สถาบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศ ไทย

ปริญญาโท

สาขา นิติศาสตร์ (กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ)

ปีที่จบ 2543

สถาบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศ ไทย

ปริญญาเอก

สาขา นิติศาสตร์

ปีที่จบ 2566

สถาบัน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประเทศ ไทย

ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารภายในประเทศ

นิตาวรรณ เพราะสุนทร . (2565). การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังในประเทศไทย: บทวิเคราะห์รูปแบบกฎหมายที่สอดคล้องกับระบบงานราชทัณฑ์ และลักษณะที่สำคัญของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง. *วารสารกฎหมายสู่ไทยธรรมิกราช* 33 (2) ,2565.

ผลงานวิจัยที่ได้นำเสนอในการประชุมทางวิชาการภายในประเทศ

Nidawan Pawcsuntorn. (2023). The Legal Problems of Deleting Prisoner Records from The Prison System After Release. *RSU International Research Conference 2023*. (pp. 202 – 2081). 28 April 2023. Patumthanee: Rangsit University.

Nidawan Pawcsuntorn. (2020). Could Cyber Sexual Bullying Become a Crime? : The Threatening to Disseminate Private Sexual Images via Electronic Mails, A Case Study in Thailand. *RSU International Research Conference 2020*. (pp. 1648-1655). 1 May 2020. Patumthanee : Rangsit University.

นิตาวรรณ เพราะสุนทร, ชุติรัตน์ เจริญพร, สังคีต พิริยะรังสรรค์, ฉัตรวรัญ องค์กรสิงห์, และ วณิ กอสุวรรณศิริ. (2559). วาทกรรมยาเสพติด: อิสรภาพของผู้ต้องขังหญิง ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2559 RSU National Research Conference 2016* . (หน้า 1264-1273). 29 เมษายน 2559. ณ มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี.

นิตาวรรณ เพราะสุนทร, ชุติรัตน์ เจริญพร, สังคีต พิริยะรังสรรค์, ฉัตรวรัญ องค์กรสิงห์, , และ วณิ กอสุวรรณศิริ. (2559). ปัญหาการจัดการคดียาเสพติด: กรณีผู้ต้องขังหญิง ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2559 RSU National Research Conference 2016*. (หน้า 1040-1050). 29 เมษายน 2559. ณ มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี.

นิตาวรรณ เพราะสุนทร, สังคีต พิริยะรังสรรค์, และศรัณย์ จิตติลักษณ์ . (2559). การควบคุมคอร์รัปชันของ ไทย กรณีศึกษามาตรการการควบคุมการเคลื่อนไหวของเงิน.ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัย รังสิต ประจำปี 2559 (RSU National Research Conference 2016)* 2016. (หน้า 1283-1290). 29 เมษายน 2559. ณ มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี.

นิตาวรรณ เพราะสุนทร, สังคีต พิริยะรังสรรค์, ฉัตรวรัญ องค์กรสิงห์, พิษญาดา ดำแก้ว, และ พรชมนนท์ ศรีนวนลันต์. (2563). การรื้อถอนความคิดเห็นของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2559. (RSU National Research Conference 2020)*. (หน้า1656-1664). 29 เมษายน 2559. ณ มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี.

สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสาร
กฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ
กฎหมายสิทธิมนุษยชน

